

EESTI VABARIIGI ÜLEMNÕUKOGU
XII KOOSSEISU 62. ISTUNGJÄRK
27.–30. jaanuar 1992

EESTI VABARIIGI ÜLEMNÕUKOGU XII KOOSSEISU 62. ISTUNGJÄRK

Sisukord

Istungjärgu päevakorra kinnitamine	3
A. Rüütli sõnavõtt	5
Eesti Vabariigi kaitseteenistuse seaduse eelnõu ja Eesti Vabariigi Ülemnõukogu otsuse "Eesti Vabariigi kaitseteenistuse seaduse rakendamise kohta" eelnõu teise lugemise jätkamine	7
Eesti Vabariigi õlleaktsiisi seaduse eelnõu ja Eesti Vabariigi seaduse "Muudatuste tegemise kohta Eesti Vabariigi aktsiisimaksu seaduses" eelnõu teine lugemine	25
Eesti Vabariigi seaduse "Täienduse tegemise kohta "Eesti Vabariigi tegevusloamaksu seaduses"" eelnõu esimene lugemine	26
Eesti Vabariigi seaduse "Eesti NSV kohalike rahvasaadikute nõukogude valimisseaduse § 22 5. lõike muutmise kohta" eelnõu teine lugemine	29
TEINE ISTUNG, 28. jaanuar 1992	30
Eesti Vabariigi Valitsuse ja Eesti Panga infotund.....	30
Eesti Vabariigi lastetoetuste seaduse eelnõu ja Eesti Vabariigi Ülemnõukogu otsuse "Eesti Vabariigi lastetoetuste seaduse rakendamise kohta" eelnõu esimene lugemine	46
Muudatustest Eesti Vabariigi Ülemnõukogu eelarve-majanduskomisjoni koosseisus	50
Eesti Vabariigi seaduse "Muudatuste tegemise kohta Eesti Vabariigi üksikisiku tulumaksu seaduses" eelnõu teine lugemine	50
KOLMAS ISTUNG, 29. jaanuar 1992	55
Eesti Vabariigi seaduse eelnõu Eesti NSV eelarveseaduse muutmise kohta esimene lugemine.....	76
Eesti Vabariigi riigieelarve 1992. aasta kulude kohta.....	80
Eesti Vabariigi seaduse "Ravikindlustusseaduse osalise peatamise kohta" eelnõu esimene lugemine	84
Eesti Vabariigi 1992. aasta immigratsioonikvoodi kohta	88
Päevakorravälised avaldused	95
Eesti Vabariigi Valitsuse ametisseastumine	102
Eesti Vabariigi seaduse eelnõu Eesti NSV eelarveseaduse muutmise kohta teine lugemine	121
Eesti Vabariigi seaduse "Ravikindlustusseaduse osalise peatamise kohta" eelnõu teine lugemine ..	124

ESIMENE ISTUNG, 27. jaanuar 1992

Istungjärgu päevakorra kinnitamine

Juhataja (Ü. Nugis)

Tere päevast, kolleegid! Alustame 62. istungjärgu tööga. Kontrollime kohalolekut. Kohal on 86 rahvasaadikut, puudub 17.

Lugupeetud Ülemnõukogu! Vastavalt eelnevale kokkuleppele ja meie reglemendile antakse ka täna meile üle mõned seadusandlike aktide eelnõud. Kõigepealt ma paluksin kõnetooli õiguskomisjoni esimehe härra Antoni.

T. Anton

Lugupeetud kolleegid! Õiguskomisjoni poolt moodustatud töörühma, Jaak Alliku, Illar Hallaste, Gunnar Jänese, Peet Kase, Tiit Kääbini, Mihkel Pilvingu, Erik-Juhan Truuvälja ja Tõnu Antoni nimel annan üle Riigikogu valimisseaduse eelnõu. Töögrupil on palve planeerida võimaluse korral selle eelnõu arutamist järgmisel istungjärgul. Tänan!

Juhataja

Tegemist on normaalprotseduuriga, sellepärast me määrame juhtivkomisjoni hiljem, kuigi tundub, et antud juhul võib olla kits kärneriks. Lugupeetud kolleegid! Järgmisena annab meile üle oma eelnõu eelarve-majanduskomisjoni esimees härra Kalju Koha.

K. Koha

Lugupeetud juhatus! Eelarve-majanduskomisjon annab Ülemnõukogu täiskogule üle Eesti Vabariigi Ülemnõukogu otsuse projekti muudatustest Eesti Vabariigi Ülemnõukogu eelarve-majanduskomisjoni koosseisus.

Juhataja

See on kiireloomuline. Suur tänu! Antud juhul võtab komisjoni kohustused enda peale juhatus. Ja nüüd ma paluksin kõnetooli Eesti Vabariigi ülemkohtuniku härra Kirikali.

J. Kirikal

Lugupeetud Ülemnõukogu! Ülemkohus esineb seadusliku initsiatiiviga ja palub seoses kahe seaduse erineval ajal rakendumisega, ma mõtlen siin kohtute seadust ja kohtuniku staatuse seadust, anda Ülemkohtule mõned Riigikohtu korraldavad funktsioonid. Eelnõu on ette valmistatud eesti ja vene keeles.

Juhataja

Normaalne protseduur. Suur tänu! Ka siin määrame juhtiva komisjoni hiljem, tõenäoline, et see kuulub õiguskomisjoni kompetentsi. Lugupeetud kolleegid! Asugem päevakorda kinnitama!

Juhatus on vastu võtnud oma otsused kolme punkti kohta, mis ka teile on teada, projektid on teil käes. Öelge, palun, kas mul oleks vaja tsiteerida kirjapandut või me nimetame juhatuse otsus nr. 1, nr. 2 ja nr. 3. Nimetame niimoodi.

Kolm hääletusvooru, juhatuse otsuste kinnitamine, lihthääletenamusega. Viime läbi kohaloleku kontrolli ja see kontroll käib kogu päevakorra kinnitamise protseduuri kohta. Kohal on 81 rahvasaadikut, puudub 22. Lugupeetud Ülemnõukogu! Kes on selle poolt, et kinnitada juhatuse otsus nr. 1? Selle ettepaneku poolt on 74 rahvasaadikut, vastu ei ole keegi, 2 on erapooletud. Esimene otsus kinnitatud.

Lugupeetud Ülemnõukogu! Kes on selle poolt, et kinnitada juhatuse otsus nr. 2? Selle ettepaneku poolt on 71 rahvasaadikut, vastu ei ole keegi, 1 on erapooletu. Otsus nr. 2 on kinnitatud.

Lugupeetud Ülemnõukogu! Kes on selle poolt, et kinnitada juhatuse otsus nr. 3? Selle ettepaneku poolt on 70 rahvasaadikut, vastu ja erapooletuid ei ole. Otsus nr. 3 on kinnitatud.

Kolleegid, menetluses meil muudatusi ei ole. Nüüd päevakorra projekt tervikuna.

Lugupeetud Ülemnõukogu! Kes on selle poolt, et kinnitada 62. istungjärgu päevakord? Palun hääletada! Jaak Allik, kui on mingi viga, siis tühistan. Selle ettepaneku poolt on 74 rahvasaadikut, vastu ei ole keegi, erapooletuid ka ei ole. Päevakord on kinnitatud. Mis on, Jaak Allik?

J. Allik

Lugupeetud härra eesistuja! Ma tahaks selgitust, miks juhatus ei esita meile päevakorda ajakavaga, nagu reglement ette näeb?

Juhataja

Ma vastaksin, konsulteerinud kolleegidega, et päevapoliitilised probleemid võtsid selle aja ära, et seda tööd teha korralikult. Muud selgitust praegu anda ei ole. Ei jõutud teha. Mis nüüd saab? Tiit Made.

T. Made

Austatud eesistuja! Mul on sellisel juhul ettepanek sellel nädalal peatada reglemendi toimimine ja töötada nii, nagu Jumal ja Nugis juhivad. Aitäh!

Juhataja

Sellel ettepanekul on oluline väärtus. Võib-olla me teeme niimoodi, Tiit Made, et esitame selle kirjalikult, et kõik oleks nõuetekohaselt vormistatud, ja ma panen selle sobival juhul hääletusele. Mind rahuldab täielikult see redaktsioon, et oleks nii Jumal kui Nugis mõlemad sees.

Päevakord jääb praegu kinnitatuks.

A. Rüütli sõnavõtt

Juhataja

Lugupeetud kolleegid! Vastavalt meie reglemendile on õigus Ülemnõukogu esimehel kokkulepitud ajal paluda sõnavõttu kuni 15 minutit. Sellisel juhtumil me ei ava läbirääkimisi ega esita küsimusi ja ma paluksin kõnetooli härra Arnold Rüütli.

A. Rüütel

Austatud kolleegid! Ma tahtsin teid lihtsalt informeerida möödunud päevadel tehtud konsultatsioonidest ja öelda, et neid konsultatsioone on vaja praegu veel jätkata, kuivõrd küsimus on küllalt keeruline ja ma taotlen seda, et oleks saavutatud võimalikult laiem konsensus kõikide poliitiliste jõududega. Ma alustasin konsultatsioone kõigepealt Ülemnõukogu fraktsioonide esimeestega ja kõigiga personaalselt, et oleks rahulikult võimalik läbi arutada kõikvõimalikud variandid. Ma ei hakkaks neid kõnelusi üksikult edasi andma, see võtaks liiga palju aega ja selleks ei ole ka ilmselt vajadust. Tervikuna jõudsimme fraktsiooni esimeestega peaaegu üksmeelsele järeldusele, et on vaja võimalikult kiiresti komplekteerida uus valitsuskabinet ja seejuures on vaja lähtuda sellest, et valitsuse koostamisel on arvesse võetud see, et sinna satuksid majandusmehed, kuid oleks ka esindatud poliitilised jõud.

Ja kui me püüdsime valitsusjuhti personifitseerida, siis põhiliselt jäid kõlma kolm nime: Vähi, Raidla, Miller. Nimetati ka teisi nimesid, kuid samas need taandati ja selgitati asjaolusid, mispärast ei ole siiski meie praeguses keerulises majanduslikus ja poliitilises olukorras õige neid teisi isikuid sellele kohale valida. Samal ajal pidasime aru, kas piirduda nende konsultatsioonidega või laiendada neid ja rääkida läbi ka meie kõigi erakondade liidritega. Leidsime, et selle perioodi vältel, mis see Ülemnõukogu ja valitsus on töötanud, on toimunud olulised muutused meie poliitilises elus, juurde on tekkinud väga palju uusi parteisid või erakondi ja õige on nende seisukohtadega arvestada. On õige, et ma konsulteeriksin kõikide erakondadega. Ja seda ma ka nende möödunud päevade jooksul tegin, kohtudes kõikide erakondade liidrite või nende poolt volitatud isikutega. Nende konsultatsioonide kokkuvõttena võiks öelda, et jõuti samuti nende kolme nimeni. Kordan ka siin, et nimetati ka teisi isikuid, kuid teatud kaalutlusel, arvestusega, et see valitsus saab olema omal kohal väga lühikest aega, on õige nimelt nendest kolmest isikust valida keegi, kes võiks tõesti peaministri väga vastutusrikka koha vastu võtta. Möödunud nädalal toimus Ülemnõukogu Presiidiumi istung ja ka seal arutasime seda küsimust. Presiidiumi istungil lisandus siia veel üks nimi, teie kolleeg Uluots. Probleem seisneb selles, milline on nende inimeste motivatsioon, kes selle mõne kuu vältel peavad selle äärmiselt raske koorma ja suure vastutuse enda peale võtma. Selleks ma palusin enda juurde kõik need kolm inimest. Umbes 3–5 tunni vältel arutasime kõiki probleeme, mis praegu meie ees seisavad, eelkõige majandussfääris, aga samuti ka poliitika vallas. Ma ei saanud sellest jutuajamisest kogu aeg osa võtta, sest paralleelselt jätkusid konsultatsioonid osakondade liidritega. Aeg-ajalt lahkusin pooleks või veerand tunniks. Selle aja jooksul Vähi, Raidla, Miller ja Uluots arutasid neid küsimusi omavahel. Ja kui me õhtupoolikul püüdsime teha kokkuvõtet, siis see kokkuvõtte taandus ühele: on õige, kui härra Vähi võtab sellel etapil selle koorma enda kanda. Järgnevalt ma palusin pühapäeva õhtuks kokku Kadriorgu kõik maavanemad, linnapead ja maakondade, linnade volikogude esimehed. Kõik olid ka kohal, peale Hiiumaa, kust lihtsalt tehnilistel põhjustel ei saadud tulla. Ja ma palusin oma arvamust avaldada kõikidel volikogu esimeestel ja maavanematel ja linnapeadel, mida nad ka tegid. Selle mõttevahetuse tulemusel asuti peaaegu 100%-liselt samale seisukohale: õige oleks, kui

valitsusjuhi kohale asuks härra Vähi. Muidugi oli probleem ja esitati küsimusi tema isiku ja teiste isikute kohta, kuid ma ütlen teile kokkuvõtva hinnangu.

Täna hommikul kell 11.00 toimus Ülemnõukogu Presiidium, kus me seda järjekordselt arutasime. Ka informeerisin senistest konsultatsioonidest presiidiumi liikmeid ja palusin kõigil avaldada oma arvamust. Peale selle panin selle küsimuse hääletusele ja presiidium otsustas samuti, et esitame härra Vähi valitsusjuhi kandidaadiks. Härra Vähi vastas presiidiumi liikmete küsimustele. Hääletustulemused ei olnud 100%-lised, üks oli vastu, kolm erapooletut. Kell 12–12.30 toimus mul kohtumine erakondade liidritega, kus me samuti arutasime seda küsimust, aga nüüd juba koos. Me leppisime pärast mõningast arutelu ja informatsioonivahetust kokku, et erakondade liidritel on vaja kohtuda härra Vähiga. Täna õhtul kell 18, kui lõpeb istungjärg, toimub erakondade liidritel järjekordne kohtumine härra Vähiga ning ilmselt pärast iga erakond kohtub härra Vähiga eraldi. Vahetult enne Ülemnõukogu istungit, kell 14, toimus kohtumine fraktsioonide esimeestega. Ma informeerisin fraktsioonide esimehi, sellel kohtumisel viibis ka härra Vähi, ja lepitati kokku selles, et veel täna õhtul ja homme kohtub härra Vähi iga fraktsiooniga eraldi. Arutatakse läbi nii majandus- kui poliitilised probleemid, et veenduda tema seisukohtades. Ma leian, et see on väga õige ja vajalik, suuta üksmeelselt asuda neid väga keerulisi probleeme lahendama. Niisugune on praegu asjade seis ja ma tahaksin väga soovida, et need järelejäänud arutelud oleksid väga asjalikud, konstruktiivsed, otsimaks teed kõikidest nendest raskustest ülesaamiseks.

Ühtlasi me seaksime ühiselt valitsuse ette need reaalsed ülesanded ja eesmärgid, mida me tahame lahendada sellel etapil: jõuda võimalikult kiiremini Riigikogu valimiseni, hakata juba täna tegelema nende raskete majandusküsimustega, ükskõik kas me räägime toiduletist või kütusest või millestki muust, püüda nii kiiresti kui võimalik peatada meie majanduslik langus. Kui me seda kohe päevapealt ei suuda teha, siis vähemalt vähendada majandusliku languse kiirust ja lähemal ajal püüda saavutada seda, et me võiksime öelda, et enam halvem ei saa olema, kui praegu on.

Ja võib-olla ongi kõik. Ma tahan veel kord paluda teie toetust võimalikult kiiresti uus valitsus tööle panna. Tänan!

Juhataja

Suur tänu, härra Rüütel! Lugupeetud kolleegid! Ma paneksin hääletusele Tiit Made ettepaneku. Tiit Made ettepanek peaks tähendama seda, et me töötaksime erivolituste alusel, et tööaeg ja sellest tulenevalt korralduslik külg oleks Ülemnõukogu juhataja määrata. Loomulikult ei puudutaks see erivolitus seadusloomet. Ja see käiks kogu 62. istungjärgu kohta. See oleks kahtlemata väga vajalik. Meil on 26-punktiline päevakord ja töös on praegu 6–7 kiireloomulist küsimust ning tõenäoliselt vähemasti kaks, kui mitte kolm, laekub veel selle istungjärgu käigus juurde. Ka sellisel juhtumil eeldaks see, et mingisugust läbimõtlemita tegevust ei rakendataks juhatause poolt, tööajad kooskõlastatakse komisjonidega, et komisjonid saaksid teatud prioriteedi töö organiseerimisel, kuid samal ajal saadikud töötaksid saalis igal sobival võimalusel. Hääletamiseks oleks vaja loomulikult kvalifitseeritud häälteenamust, see tähendab kaks korda rohkem poolt kui vastu. Kutsume saadikud saali. Kohaloleku kontroll.

Kohal on 87 rahvasaadikut, puudub 16. Kui see ettepanek leiab toetust, siis sellel istungjärgul tõenäoliselt saavad aktiivselt osalema ka minu asetäitjad, vastavalt sellele, kuidas me töökorras eelnevalt kokku lepime ja kuidas on meie kohustused väljaspool istungitesaali. Illar Hallaste.

I. Hallaste

Lugupeetud juhataja! Kas te loeksite veel kord selle ettepaneku ette. Ma ei saanud hästi aru, milline on volituste määr, mida Made küsib. Aitäh!

Juhataja

Ma loen ette Tiit Made tehtud ettepaneku. Tiit Made ettepanek on alljärgnev: "Teen ettepaneku peatada Ülemnõukogu 62. istungjärgu reglemendi nende paragrahvide toime, mis sätestavad tööaja ja töökorralduse, ning töötada nii, nagu Jumal ja Nugis juhivad." Ja mina andsin oma tõlgenduse. Võin hääletusele panna? Me jagame vastutust koos. Lugupeetud Ülemnõukogu! Kes on selle poolt, et 62. istungjärgul kehtiks erireglement, mis peataks mõningate praeguse reglemendi punktide toime, mis käsitleksid tööaega ja töökorraldust, mille kohta ma andsin selgitust? Kaks korda rohkem poolt kui vastu. Selle ettepaneku poolt on 39 rahvasaadikut, vastu on 23, erapooletuid 17. See ettepanek ei leidnud toetust.

Eesti Vabariigi kaitseteenistuse seaduse eelnõu ja Eesti Vabariigi Ülemnõukogu otsuse "Eesti Vabariigi kaitseteenistuse seaduse rakendamise kohta" eelnõu teise lugemise jätkamine

Juhataja

Alustame siis tööd kehtiva reglemendi alusel. Meil oli kavas alustada ühest katkestatud küsimusest, nimelt 7. päevakorrapunktist, mis käsitleks kaitseteenistuse seaduse eelnõu arutelu, koos sinna juurde käiva otsusega. Asjaolud on järgmised: läbirääkimised on lõpetatud, parandusettepanekud on laekunud, kuid lõppsõna ärakuulamise käigus tehti ettepanek katkestada, parandusettepanekute kohta ei ole täiskogu otsust langetanud. Ma paluksin kõnetooli riigikaitsekomisjoni esimehe härra Enn Tupi.

E. Tupp

Härra juhataja, austatud kolleegid! Parandusettepanekuid seaduseelnõule ei laekunud eriti palju ja need on teile eelmisel istungjärgul välja jagatud. Nüüd käsitleksin vastavaid parandusettepanekuid ja teie saalis teeksite vastava otsuse, kuidas neisse suhtuda. Kõigepealt kaitseseaduse § 2 punkt 3. On ettepanek laekunud Jaan Lippmaalt ja Jaak Allikult muuta selle paragrahvi sõnastust, et see kõlaks järgmiselt: "Eesti Vabariigi kaitsmine pannakse Eesti Vabariigi kaitsejõududele." Riigikaitsekomisjon, arutades esitatud ettepanekut, andis sellele toetuse, ehkki väga vähese häälteenamusega – neli kolme vastu –, ja aktsepteerib selle. Antud seaduse § 2 punkt 3 kõlaks järgmiselt: "Eesti Vabariigi kaitsmine pannakse Eesti Vabariigi kaitsejõududele." Edasi, sama paragrahvi punkti 3 kohta on teinud ettepaneku Mati Ahven ja see kõlab: "Eesti Vabariigi kaitsejõududesse (edaspidi *kaitsjõud*) kuuluvad sisekaitse, piirikaitse ja päästeteenistuse üksused, kaitsejõudude reserv ja seadusega sätestatud korras kinnitatud riigikaitseorganisatsioonid." Komisjon leidis, et see ettepanek ühtib sisuliselt järgmise või eelnenud parandusega ja leiab, et seda on võimalik arvestada rakendusotsuses. § 2 kohta on teinud ettepaneku Jaak Allik: jätta välja sõna kaitsevägi. Seda on arvestatud siin juba koos Lippmaa ettepanekuga. Nüüd §-st 11. § 11 3. lõik kõlas nii: "Ajateenistusse kutsutakse 18–28 aasta vanused kodanikud." Härra Mets teeb ettepaneku sõnastada see järgmiselt: "Ajateenistusse kutsutakse 19–25 aasta vanused kodanikud. Vabatahtlikult võib ajateenistusse

astuda 18 aasta vanuselt." Komisjon, arutanud nimetatud ettepanekut, nõustus ettepanekuga osaliselt. Vanuse ülempiiriks jäi 28 aastat. Ka ettepaneku tegija nõustus sellega. Järelikult § 11 lõige 3 kõlab: "Ajateenistusse kutsutakse 19–28 aasta vanused kodanikud. Vabatahtlikult võib astuda ajateenistusse 18 aasta vanuselt." Seda võimalust me ei tahtnud ära võtta ja see võimalus jääb. § 10 lõikes 2 on Jüri Liimi poolt esitatud ettepanek: "Arvele võtta 18-aastaseks saamise puhul." Komisjon arvestab, et kuna ajateenistusse kutsumise alammäära tõstisime 19 aastani, siis on see loogiline ja nimetatud ettepanekut on arvestatud. See lõik kõlaks järgmiselt: "Meeskodanikud, kes saavad antud aasta 31. detsembril 18-aastaseks, võetakse sellel aastal kohaliku omavalitsuse täitevorganeis kaitsejõudude arvele Eesti Vabariigi Valitsuse poolt esitatud korras." § 14 lõige 2. Jaan Lippmaa ja Jaak Allik on teinud alternatiivsõnastuse. Võib-olla loeks ette kõigepealt põhisõnastuse: "Ajateenistusse kaitsejõududes ei kutsuta kõrgharidusega kodanikke, kes õpingute ajal kõrgkoolis või vahetult pärast selle lõpetamist teevad läbi reservohvitseri kursused kaitseministeeriumi poolt kehtestatud mahus." Ettepanek alternatiivsõnastusele on järgmine: "Ajateenistusse kaitsejõududes ei kutsuta kõrgkoolide õppejõude, üliõpilasi ja kõrgkooli lõpetanud kodanikke." Kui ettepanekute tegijad jäävad oma nõudmise juurde, siis komisjon pakub selle punkti alternatiivsõnastuse hääletusele.

Juhataja

Suur tänu! Nagu öeldud, tegemist on lõppsõnaga ja lõppsõna esitajale me küsimusi ei esita, küll aga võivad parandusettepanekute esitajad täpsustada asjaolusid. Teil kõikidel on käes see tabel, eks ole.

E. Tupp

Ma võib-olla natukene veel täpsustan. Lisas on, et § 13 lõige 4 jätta välja alternatiivsõnastuse vastuvõtmisel. § 13 lõige 4 on täiesti loomulik ja see jääb sel juhul välja.

Juhataja

Mina ei näe, et parandusettepaneku oleks esitanud Vladimir Lebedev. Ei ole esitanud.

V. Lebedev

Lugupeetud eesistuja, lugupeetud ettekandja! Asi on selles, et kui on juttu kodanikest, kas siis peetakse silmas Eesti Vabariigi kodanikke, just nimelt Eesti Vabariigi? Aitäh!

Juhataja

Jüri Liim oli meil parandusettepanekute esitaja, palun.

E. Tupp

See oli vale, praegu on Allik, Lippmaa.

Juhataja

Jüri Liimil on olemas parandusettepanek § 10 kohta. Jüri Liim.

J. Liim

Ma tahaks veel, härra spiiker, teie käest küsida, täpsustada. Te ütlesite, et parandusettepanekute osas me ei ole veel punkti pannud, kas see kehtib?

Juhataja

See kehtib niipalju, et punkti ei ole pandud laekunud parandusettepanekute osas. Uusi me juurde ei oota, sest läbirääkimised on lõppenud.

J. Liim

Selge, aitäh!

Juhataja

Suur tänu! Jaak Jõerüüt.

J. Jõerüüt

Lugupeetud eesistuja, lugupeetud ettekandja! Ka praeguse hääletusele mineva ettepaneku tegijad! Ma ei saa hääletada, ma sooviksin pisikest selgitust, mida mõeldakse praeguse seadusandluse järgi kõrgkoolide all? Või peab siin olema ülikoolid?

E. Tupp

Kõrgkoolide all mõeldakse praegu olemasolevaid kõrgkoole, mida üldiselt on kõrgkoolideks tituleeritud, me ei pea vist neid hakkama siin ette lugema ja selgitama, mis tähendab kõrgharidus.

Juhataja

Jaak Jõerüüt küsis, millise seadusandlusega me praegu siin opereerime, sest ülikoolide seadus on veel vastu võtmata. Kas ma sain õigesti aru, Jaak Jõerüüt? Jaak Allik.

J. Allik

Lugupeetud härra eesistuja, lugupeetud härra Jõerüüt! Ma saan aru, mille kohta küsimus käib. Minu meelest vabariigi valitsus ja haridusministeerium on andnud viimase aasta jooksul kõrgkooli staatuse mitmetele õppeasutustele, mis Eesti NSV ajal seda staatust ei omanud. Ilmselt, kui täna seda rakendada, tuleb lähtuda sellest, millele on kõrgstaatus antud, aga lõplikult saab seda teha haridusseadus. Kas see vastus rahuldab härra Jõerüüti?

Juhataja

Rahuldab kõiki. Ma küsin vahepeal Mart Laari käest, kas enne lõplikku hääletust või enne parandusettepanekute hääletust? Enne parandusettepanekute hääletust. Tiit Käbin.

T. Käbin

Tänan! Kõrgkoolide osas see vastus mind isiklikult ei rahulda. Sest meil on tekkinud ju mitmeid kõrgkoole nimetuse poolest, mis sisuliselt on kas vanad tehnikumid või kutsekoolid. Ma leian,

et seal peaks olema nimetus ülikool. Muidu on ju nii, et inimene, kes keskkooli asemel läheb õppima mingisse kultuurikõrgkooli või teise, kolmandasse, mis on väga kaugel ülikoolist, lõpetab selle, ei ole ta enam sõjaväeteenistuskohuslane. Nii et ikkagi ülikool oleks siin see õige termin. Tänan!

Juhataja

Enne, kui hakkab vastama Enn Tupp, ma ütlen, et lood on praegu sellises staadiumis, et nüüd tuleb enamikul juhtudel otsustada hääletuse teel. See on praegu see erandjuhtum, millal autor võib seda arvesse võtta.

E. Tupp

Minu arvamus on niisugune, et ülikooli nimetus ei hõlma kõike. On ju olemas rahvaülikool ja kultuuriülikool jne. Ülikooli nimetus ei hõlma seda. Kõrgkool konkretiseerib asja paremini. Ma ei oska midagi muud öelda.

Juhataja

Ma ikka täpsustan asjaolusid, sest me kipume läbirääkimisi pidama. Lood on praegu sellised: läbirääkimised on lõppenud ja parandusettepanekute esitajad, kellel ka see tabel on ees, võivad asjaolusid täpsustada. Nad peavad veenduma, missugune on juhtivkomisjoni hoiak ühe või teise ettepaneku suhtes. Neid asjaolusid me võime täpsustada. Aga jätame kõrvale hinnangud, on see hea või halb. Jaak Allik.

J. Allik

Lugupeetud härra Käbin! Teie informatsioon ei ole täpne, kõrgkooli staatus on antud kolmele kõrgema staadiumi tehnikumile, nende õppeaeg on viidud 4 aastale, vabariigi kutsekoolidele seda staatust antud ei ole. Küll aga kordan veel kord, selle nimekirja paneme paika, kui võtame vastu haridusseaduse.

Juhataja

Suur tänu! Need asjaolud on täpsustatud. Ma saan aru niimoodi, et parandusettepanekute esitajad on täpselt mõistnud, mida komisjon pidas silmas, kui ta selle tabeli koostas. On nii? Suur tänu! Isamaa Ühenduse saadikufraktsioon palub enne parandusettepanekute hääletamist 10 minutit vaheaega. Me oleme seda erandkorral lubanud. Vabandan, jätkame, palun.

E. Tupp

Tõnis Mets on teinud ettepaneku §-st 14 4. lõige välja jätta, mis kõlab nii: "Ajateenistusse kutsumisest vabastatakse need, kes on kandnud vabaduskaotuslikku karistust tahtlikult toimepandud kuriteo eest." Komisjoni põhjendus on, et arvestades tänast olukorda, kus meil kuritegevus on küllalt kõrgel tasemel ja kus me peaksime hoidma oma tulevast kaitsejõudude koosseisu võimalikult puhtana, ma loodan optimistina, et meie helges tulevikus kuritegevus tunduvalt väheneb. Sellepärast me jääme endise teksti juurde, kui Tõnis Mets ei nõua selle hääletamist.

Juhataja

Me praegu arutame § 14 4. lõiget, kas nii? Minu jutt on nagu hüüdjä hääl kõrbes. Jüri Põld ei ole parandusettepaneku esitaja, ainult Tõnis Mets saaks siin täpsustada. Tõnis Mets, palun.

T. Mets

Lugupeetud ettekandja! Kui me jätame selle lõigu nii, siis me premeerime neid, kes on korra vastu eksinud, ja vabastame nad ka sõjaväeteenistusest, sest nagu me teame, sõjaväeteenistus ei ole meil praegu kuigi kõrges aus ja sellest on nagunii palju kõrvalehoidjaid.

E. Tupp

Täna Tõnis Metsa arvamuse eest. Mina väljendasin komisjoni arvamust.

Juhataja

Kolleegid, lepime palun nüüd kokku. Me oleme oma läbirääkimised kõik ära pidanud, parandusettepanekud on esitatud. Komisjon on need läbi vaadanud, edasine on ainult täiskogu töö, aga kui midagi on valesti läinud, siis seda täpsustame. See tähendab, et Tõnis Metsa ettepanekut täpsustab Tõnis Mets ja Jüri Liimi ettepanekut Jüri Liim, mitte teised. Kui ei ole mingit lausa eksitust sees. Aga kas ta on hea või halb, sellest me oleme juba rääkinud. Oleme kokku leppinud. Läheme edasi.

E. Tupp

Paragrahvi 20 4. lõige. Ettepanekud nüüd Jaak Allikult. Lisada teksti: "Õppekogunemisele kutsutud reservväelaste töölt puudumisega tekitatud kahju kaetakse reservväelase põhitöökoha töövõtjale Eesti Vabariigi Kaitseministeeriumi eelarvest." Meil jäi komisjonis ebaselgeks. Siin on ka juures, et ettepanek ei ole arusaadav, võib-olla Jaak Allik selgitaks, mida see tähendab. Põhitöökoha töövõtjale?

Juhataja

Jaak Allik, palun.

J. Allik

Lugupeetud härra Tupp, ma vabandan. Loomulikult peab olema tekstis tööandja, see oli minu viga. Kuna härra Puura oma ettekandes selgitas, et § 19 4. lõikes, kus on öeldud, et õppekogunemisi finantseeritakse riigieelarvest, sisaldub tema arvates ka mõte, et riigieelarvest finantseeritakse need kahjud, mis on tööandjale tekitatud. See on meie Ülemnõukogu stenogrammis. Kui ka teie ütlete, et seda paragrahvi võib nii tõlgendada, siis ma võtan oma ettepaneku maha muidugi.

E. Tupp

Ma ei saa praegu öelda komisjoni arvamust, juhul kui selle mõte niisugune on, kuid ilmselt on see parandus vastuvõetav ja aktsepteeritav.

J. Allik

Jah, aga kui Puura ütles, et see nii ongi, siis pole vaja hääletada.

E. Tupp

Edasi § 25 2. lõike punkt 1. Jüri Liimi ettepanek on sõnastada see järgmiselt: "Kaitseväelane peatab oma tegutsemise mis tahes poliitilises organisatsioonis teenistusaja jooksul." Komisjon arvestas seda, see on täpsem ja loogilisem. Edasi, § 8 on Kaido Kama poolt tulnud ettepanek jätta välja ajutisi auastmeid käsitlev lõige. Komisjon ei ole seda arvestanud, minu arvates eelmisel korral seda siin ka põhjendati. Ma ei pea vajalikuks seda veel kord korrata.

Juhataja

Selge, Kaido Kama täpsustab, mitte ei ütle, kas see on hea või halb. Kaido Kama.

K. Kama

Jah, mul oligi plaanis täpsustada. Ettepanek ei ole mitte jätta välja lõige, vaid see asendada sõnastusega: "Kaitsejõudude auastmed kaitseväelastele ja reservväelastele annab Eesti Vabariigi Ülemnõukogu esimees." Ja see ettepanek on esitatud kirjalikult selles esimeses paranduste plokis, mis on kõigile kätte jagatud.

E. Tupp

Ma kontrollin selle üle.

Juhataja

Kuna meil tuleb vaheaeg, Enn Tupp, siis on võimalik kontrollida.

E. Tupp

Paragrahvi 25 punkti 2 3. lõige, mis kõlab: "töötamine valitaval ja määrataval tsiviilametikohal." Kaido Kama poolt tehtud ettepanek täpsustab tõesti asjaolusid ja on arvestatud. Edasi on Kaido Kama poolt tehtud veel ettepanek jätta välja kogu 5. peatükk, mis käsitleb reservväelaste ja kutsealuste arvestust. Ei ole arvestatud.

Juhataja

Ma saan aru niimoodi, et kõik parandusettepanekute esitajad on saanud selgitused parandusettepanekute kohta, kas on nii? On. Ei ole? Jaan Lippmaa.

J. Lippmaa

Härra spiiker, nüüd oli juhus Kaido Kamaga, et ei ole üle kantud eelmisest parandusettepanekute lehest siia eelmisi ettepanekuid ja ma tuletan meelde, et seal eelmises paranduste lehes on ka minu ettepanek, milles on üks viga. Siia on trükitud: "ja lisada punkt 3 § 5." Minul oli ettepanek, kus "otsuse §-le 5 lisada punkt 3", nii et kui läheb asi hääletusele, ma paluksin ka eelmise lehe pealt see parandusettepanek hääletusele panna.

Juhataja

Härra Tupp selgitab neid asjaolusid ja pärast vaheaega annab ta kahele küsimusele selgitust. Jaan Lippmaa parandusettepanekule ning Kaido Kama parandusettepanekule. Kokku lepitud.

Vaheaeg 10 minutit.

V a h e a e g

E. Tupp

Vaadake, asi on selles, et oma 19. aprilli seadusega, mis käsitles Nõukogude süsteemi poolt loodud sõjaväelaste arvestuskorda ja kõike seda, mis sellega koos käis, me jätsime välja täielikult nõude nõuda kodanikelt kas ümberregistreerimisel, korterivahetusel või tööleasumisel sõjaväearvestuslikke dokumente. Ja väga õigesti. Muide, ma pean ütleva, et härra Liim on kirjutanud sellisest juhusest "Rahva Hääles", mis on äärmiselt taunimisväärne juhus, kus neid dokumente ikka veel nõutakse, ehkki on olemas vastav seadus. Asja teine külg on, et juhul, kui neid dokumente me ka tulevikus nõudma ei hakka ja meil seaduslikku alust selleks ei ole, siis muutub meil kogu reservi arvestus äärmiselt problemaatiliseks. Sellepärast komisjon ei arvestanud seda. Kui härra Kama nõuab ...

K. Kama

Ei, ma ei nõua selle hääletusele panemist.

Juhataja

Suur tänu, härra Tupp! Ma annan veel viimased omapoolsed selgitused. Ma ei taha teid ära tüüdata, kuid me peame siiski harjutama koostööd, lood on sellised. Neid juhtumeid tuleb meil tulevikus veelgi, kus eelmisel istungil või istungjärgul on läbirääkimised lõpetatud ning parandusettepanekud esitatud, aga parandusettepanekute läbihääletamine toimub teisel või kolmandal istungjärgul. Ma tahan öelda seda, et komisjoni seisukohad võivad välja kujuneda mis tahes asjaoludel ja kui sinna satuvad sisse sellised parandusettepanekud, mis tunduvad saadikutele ebaloogilised, väheargumenteeritud või ei vasta mõne saadiku ilmavaatele, siis selles staadiumis enam ei öelda, on ta hea või halb, vaid lihtsalt hääletatakse vastu või poolt. Näiteks Jüri Liim põhjendab ühte punkti, mis ilmselt võib olla vägagi loogiline, kuid komisjonil on oma arvamus ja nüüd ei jää mitte midagi muud üle, kui vastavalt hääletada. Kohal on 65 rahvasaadikut, puudub 38. Midagi ei ole teha, meil tulevad hääletusvoorud ja need on lihthääletenamusega. Nüüd on niisugune juhtum, et kes tulemata jääb, ise kahetseb. Nii. Kaks selgitust. Anname hinnangu Kaido Kama ja Jaan Lippmaa parandusettepaneku kohta.

E. Tupp

Meil tuleb hääletamise teel teha selgeks, milline on § 14 2. lõike eelistus. Seaduseelnõus kõlab see järgmiselt: "Ajateenistusse kaitsejõududes ei kutsuta kõrgharidusega kodanikke, kes õpingute ajal kõrgkoolis või vahetult pärast selle lõpetamist teevad läbi reservohvitseri kursused kaitseministeeriumi poolt kehtestatud mahus." Ja sõnastus, mille on pakkunud Jaan Lippmaa ja Jaak Allik: "Ajateenistusse kaitsejõududes ei kutsuta kõrgkoolide õppejõude, üliõpilasi ja kõrgkooli lõpetanuid."

Juhataja

Kas Jaan Lippmaa ja Jaak Alliku parandus läheb alternatiivina põhiteksti? Nii. Kas Jaak Allik ja Jaan Lippmaa saavad aru, mis nende ettepanekust saab?

Lähme edasi Kaido Kama ettepaneku juurde.

E. Tupp

Vabandust, minust saadi valesti aru. Komisjon toetab põhiteksti sõnastust, kuid ettepaneku tegijad nõuavad hääletusele panekut.

Juhataja

Ma ütlen veel kord, selle ettepaneku kohta pole teistel midagi öelda, oma ettepaneku saab öelda Kaido Kama.

K. Kama

Härrade Alliku ja Lippmaa ettepanek on seotud ka § 13 4. lõike punktiga 2 ja selle kohta oli minul tehtud esialgu parandusettepanek, mida kahjuks uude tabelisse ei ole kantud, see tähendab seda, et kõrghariduse omandamiseks kõrgkooli päevases õppevormis antakse ajapikendust, aga ilma ülemise vanusepiirita. Ma lihtsalt juhin sellele tähelepanu.

Juhataja

Selge, nüüd ma saan aru. Enn Tupp, mis me ütleme selle kohta?

E. Tupp

Jah, § 13 4. lõike punkt 2: kõrghariduse omandamiseks kõrgkooli päevases õppevormis, kuid mitte kauemaks kui 27 aasta vanuseks saamiseni. Mul ei ole kahjuks seda vana tabelit siin, ma ei saa konkreetset Kaido Kama ettepanekut sealt välja lugeda.

Juhataja

Kas see oli Kaido Kama vana parandusettepanek?

E. Tupp

Jah.

Juhataja

Siis saab sõna Kaido Kama.

K. Kama

See tähendab, et § 13 4. lõike punktis 2 on minu ettepanek jätta ära "kuid mitte kauemaks kui 27-aastaseks saamiseni", et jääks alles ainult "kõrghariduse omandamiseks kõrgkooli päevases õppevormis" ja see ettepanek on eelmises tabelis sees.

E. Tupp

See ettepanek on, ma ei leia seda kätte nii ruttu.

Juhataja

Mis komisjon arvab? Üks hetk, Enn Tupp otsib, kohe leiame komisjoni seisukoha.

E. Tupp

Paragrahvi 14 2. lõige asendada: "kõrghariduse omandamiseks kõrgkooli päevases osakonnas" ja nimetatud ettepanekut on arvestatud.

K. Kama

Aga tekstis on ikka sees "kuni 27-aastaseks saamiseni", minu ettepanek oli just see välja jätta.

E. Tupp

Tunnistan viga.

Juhataja

Tähendab tekst on ekslik, Kaido Kama ettepanekut on arvestatud, kas nii?

E. Tupp

Jah.

Juhataja

Tekst on ekslik, tehke ise parandused. On meil Kaido Kamaga kõik või? Lükkame sisse Kaido Kama mikrofoni.

K. Kama

Sellest tekstist sõltub nüüd ka Lippmaa-Alliku ettepanek. Nende ettepaneku puhul ei ole enam vaja rääkida üliõpilastest, sest nendel on ikkagi ajapikendus olemas, sest Lippmaa-Alliku ettepaneku puhul saab rääkida ainult kõrgkoolide õppejõududest ja kõrgkooli lõpetanud kodanikest.

Juhataja

Kas on niimoodi? Jaak Allik.

J. Allik

Mulle tundub, et Kaido Kamal on absoluutselt õigus. Kui see on nii sõnastatud, siis ei ole seal muidugi enam vaja üliõpilasi, vaid ainult kõrgharidusega inimesi.

Juhataja

Nii, see parandusettepanek on kooskõlastatud, komisjoni seisukoht on, et see jääb alternatiivina uues redaktsioonis ja Kaido Kama parandusettepanek § 13 kohta on arvestatud. Enn Tupp, minu meelest peaksid olema nüüd vahekorrad klaaritud. Hakkame läbi hääletama neid parandusettepanekuid, kõigepealt need, mida komisjon on aktsepteerinud. Ma saan aru, et esimene ongi see alternatiiv.

Head kolleegid! Kes on alternatiivi poolt? Kui ollakse alternatiivi poolt, siis muutub põhitekst. Kui alternatiivi poolt ei olda, jääb põhitekst. § 14 2. lõige. See on nüüd parandusettepanek. Võtke ette põhitekst ja tabel. Kui alternatiiv saab lihthäälteenamuse, siis põhitekst muutub. Kõik said aru? Viime läbi uue kohaloleku kontrolli. Kohaloleku kontroll Kohal on 77 rahvasaadikut, puudub 26.

Lugupeetud Ülemnõukogu! Kes on alternatiivi poolt, see tähendab Jaan Lippmaa, Jaak Alliku parandusettepaneku poolt? Palun hääletada! Selle ettepaneku poolt on 36 rahvasaadikut, vastu on 18, erapooletuid on 7. Alternatiiv leidis toetust, põhitekst muutub. Nüüd on Tõnis Metsa ettepanek, § 14.

E. Tupp

Paragrahvi 14 4. lõik.

Muide, samal seisukohal on olnud ka Jüri Liim. Ma loen korraks veel ette: "kes on kandnud vabaduskaotuslikku karistust tahtlikult toimepandud kuriteo eest." Liim põhjendab siin, et kui inimene on ära kandnud mingi seaduserikkumise eest saadud karistuse, siis ei või seda enam arvestada, vastasel juhul see on sotsialistlik NSV Liidu väeosades kasutatud termin, mis tuleneb sõnast aukohus. Selline punkt siin seaduses on inimõiguste rikkumine.

Juhataja

Kõik mõistsid, milles on probleemi olemus ja hääletusele pannakse sellises sõnastuses. Kes on Tõnis Metsa parandusettepaneku poolt? Kui ollakse Tõnis Metsa parandusettepaneku poolt, siis see piirang ei kehti, mis käsitleb eelnevat kohtulikku karistust. Kas kõik said aru? Lugupeetud Ülemnõukogu! Kes on Tõnis Metsa parandusettepaneku poolt? Selle ettepaneku poolt on 8 rahvasaadikut, vastu on 46, erapooletuid 8. See ettepanek ei leidnud toetust. Kas Jaak Allikule on ettepanek arusaadav? Milline on komisjoni lõplik seisukoht § 20 4. lõike kohta?

E. Tupp

Seda on aktsepteeritud. Nüüd on veel üks punkt, Kaido Kama poolt tehtud ettepanek jätta välja ajutisi aastmeid käsitlev lõige. Ma eelmine kord põhjendasin, miks see on nii ja ma ei hakka praegu seda jälle üle kordama. Kaido Kama on pakkunud välja eelmises tabelis oma ettepaneku, mis kõlab järgmiselt: "Kaitsejõudude aastmed annab Eesti Vabariigi Ülemnõukogu esimees", kusjuures § 8 1. lõigust jääksid välja sõnad "ajutine" või "alaline" ja 1. lõik kõlaks sel juhul järgmiselt: "Igale kaitseväelasele ja reservväelasele antakse kaitsejõududes tema ametikohale

vastav auaste." Ja teise lõigu ma lugesin teile juba siis ette. See on aktsepteeritav. Või on midagi lisada?

Juhataja

Selge. Kaido Kama.

K. Kama

Ettepanek on praeguses tekstis kogu 1. lõik asendada tekstiga: "Kaitsejõudude auastmed kaitseväelastele ja reservväelastele annab Eesti Vabariigi Ülemnõukogu esimees." 2. lõik jääb nii, nagu ta on: "Kaitsejõudude auastmete nimetused kehtestab Eesti Vabariigi Ülemnõukogu.

Juhataja

Kas komisjon nõustub?

E. Tupp

Jaa. Tegelikult 1. lõik sisuliselt kordab, mis selle teise lõiguga on välja öeldud. Nõustume.

Juhataja

Tänan. Praegu tundub niimoodi, et Kaido Kama poolt pakutud sõnastus on korrektne ja klappib teksti. On nii? On nii. Kas komisjon nõustub?

E. Tupp

Palun, ole hea, loe veel kord ette!

K. Kama

See on sama paranduste plokk § 9 all ja mul on selgelt öeldud: lõige 1 asendada tekstiga "Kaitsejõudude auastmed kaitseväelastele ja reservväelastele annab Eesti Vabariigi Ülemnõukogu esimees." Ja lõige 2 jääks nii, nagu ta praegu tekstis on.

E. Tupp

Meil läks asi sellepärast viltu, et ma rääkisin lihtsalt järgmisest lausest, küsimus polnud üldse lõikes, kõik on õige.

Juhataja

Nii, vahetõde on klaaritud. E. Tupp, kas meil on veel mõni parandusettepanek?

E. Tupp

Ei, eelnõu kohta rohkem ettepanekuid ei ole.

Juhataja

Ma küsin üle rahvasaadikutelt, kas keegi nõuab nende parandusettepanekute hääletusele panekut, mis on töökorras reguleeritud? See tähendab, et parandusettepaneku esitaja arvamust on arvesse võetud, kuid reglement näeb ette, et võidakse nõuda veel hääletusele pagemist. Arvo Junti.

A. Junti

Lugupeetud juhataja, ettekandja! Ma palun panna hääletusele, kui ma ei eksi, kolmas parandus, millega komisjon leppis, see on Lippmaa ettepanek jätta välja tekstist sõna "kaitsevägi".

Juhataja

Paragrahv 2?

A. Junti

Kusagil ei ole seda fikseeritud, mis asi on kaitsevägi, aga ilmselt oleks seda vaja luua. Palun panna see hääletusele.

Juhataja

Suur tänu! See pannakse. Alati peab komisjon kommenteerima parandusettepanekuid. Enn Tupp, palun.

E. Tupp

Härra Junti! Me lähtusime selle sõna "kaitsejõud" võtmisel seadusesse sisse sellest, et ei tarvitse seaduses täpselt ära määratleda kõiki neid institutsioone, mis selle alla kuuluvad. Seda on võimalik sätestada rakendusotsuses ja sellepärast ei tarvitse komisjoni arvates seda sinna võtta, küll aga tuleb see täpselt sätestada rakendusotsuses.

A. Junti

Ma tahan juhtida tähelepanu asjaolule, et seaduses mitte tarvitatud väljendit ei saa ühegi rakendus- ega juhendmaterjaliga hiljem lahendada. Seadus annab täiesti ammendava ja määratletud ja piiritletud ringi, seetõttu see seletus ei ole veenev. Aitäh!

Juhataja

Selge, läheb hääletusele. Komisjon vaidleb vastu, kuid igal saadikul on õigus nõuda hääletusele panekut, selles osas on asjaolud selged. Kas on veel mõnel rahvasaadikul nõue mõnda parandusettepanekut hääletusele panna? Ei ole.

Nii, panen hääletusele. Jaak Allik on teinud ettepaneku jätta välja "kaitsevägi" ja seda on arvestatud koos Jaan Lippmaa ettepanekuga. Jaan Lippmaa.

J. Lippmaa

Ma pean tunnustama, et ma ei saa sellest ettepanekust ja Junti küsimusest aru, kuna § 2 punkt 3, see esimene parandus, kus Eesti Vabariigi kaitsmine pannakse Eesti Vabariigi

kaitsejõududele, see on komisjoni poolt aktsepteeritud. Sõna "kaitsevägi" sellega enam ei eksisteeri, mida me peame siis nüüd maha hääletama?

Juhataja

Tähendab komisjon võttis arvesse.

J. Lippmaa

Härra Tupp, selgita, milline redaktsioon § 2 punktis 3 kehtib, sest minu arust Junti ei saanud nüüd õieti aru.

E. Tupp

Selgitan. Ma saan härra Junti ettepanekust aru nii, et seaduseelnõus tuleb arvesse võtta sellesama punkti endist redaktsiooni, mis kõlas nii: "Eesti Vabariigi kaitsejõudude (edaspidi *kaitsejõud*) koosseisu kuuluvad kaitsevägi, kaitsejõudude reserv ja seaduses sätestatud korras kinnitatud riigikaitseorganisatsioonid." Ma saan nii aru.

A. Junti

See on otsene ettepanek.

Juhataja

Rahvasaadikutel tundub olevat probleem selge. Arvo Junti jääb oma nõudmise juurde, et läbi hääletada.

J. Lippmaa

Härra spiiker, hea kolleeg! Sel juhul tuleks panna hääletusele minu ja Alliku ettepanek ühe variandina ja Ahvena ettepanek teise variandina.

Juhataja

Ma ütlen veel kord, et sellises staadiumis ei saa enam hoolida, kas see on ebaloogiline, vähe argumenteeritud või ei vasta ilmavaatele, nüüd tuleb hääletada. On ju nii, et komisjon aktsepteeris nii Jaak Alliku kui Jaan Lippmaa ettepaneku ja sõnastus jäi niisugusena, nagu Enn Tupp ette luges, selge? Jaak Allik.

J. Allik

Lugupeetud härra juhataja! Härra Lippmaal on õigus. Minu parandus ei puutu enam üldse asjasse, sest tegelikult on sõnastuse andnud härra Ahven ja härra Junti polemiseerib härra Ahvena sõnastusega. Need on alternatiivid.

Juhataja

Kolleegid! Võimalik et me leiame siin läbirääkimisteks ainet kui palju, nüüd ei jää muud üle kui hääletada. Panen hääletusele Jaak Alliku parandusettepaneku; teistmoodi mina tõlgendada ei tohi. Kohaloleku kontroll. Kohal on 75 rahvasaadikut, puudub 28.

Hääletusele pannakse sellises sõnastuses: Kes on Jaak Alliku parandusettepaneku poolt? Kolleegid! Nüüd peab olema igaljuhul mõistust hääletada. Kui küsimus on pandud rumalasti, siis tuleb vastu hääletada, kui õigesti, tuleb poolt hääletada. Mitte kellelegi rohkem sõna ei anta. Mis on, Jaan Lippmaa?

J. Lippmaa

Sellisel moel Junti ettepanekut hääletamisele panna ei saa, kuna seda redaktsiooni enam ei eksisteeri. Kuna komisjon on aktsepteerinud meie esimese paranduse, siis kaitseväge lihtsalt ei ole. Härra Junti peab tegema ettepaneku alternatiivina taastada esialgne tekst ja jätta sealt välja kaitseväge, mis sisuliselt on härra Ahvena tekst.

Juhataja

Junti ei ole sisulist küsimust püstitanud, tema nõuab läbihääletamist. Selle läbihääletamist, mida komisjon ja autorid omavahel kokku leppisid. Lugupeetud Ülemnõukogu! Kes on Jaak Alliku parandusettepaneku poolt? Komisjon on selle aktsepteerinud. Selle ettepaneku poolt on 26 rahvasaadikut, vastu 19, erapooletuid on 13. Jaak Alliku parandusettepanek on vastu võetud. Kolleegid, kas on veel nõuet, et mõni parandusettepanek läbi hääletataks? Ei ole. Suur tänu. Enn Tupp, me asume seadust vastu võtma, sest teistsuguseid ettepanekuid laekunud ei ole. Keegi rohkem fraktsiooni nimel sõna pole soovinud ja nüüd on küsimus ainult selles, kas võtta Eesti Vabariigi kaitseteenistuse seadus vastu teisel lugemisel. Otsuse juurde tuleme hiljem. Ma paluksin härra Ain Tähistet, oma head abimeest, vaadata, et kõik saadikud koridorist ja restoranist saali saaksid.

Kohaloleku kontroll. Kohal on 83 rahvasaadikut, puudub 20. Lugupeetud Ülemnõukogu! Kes on selle poolt, et võtta vastu Eesti Vabariigi kaitseteenistuse seadus? Palun hääletada! 52 häält. Selle ettepaneku poolt on 64 rahvasaadikut, vastu on 3, erapooletuid on 7. Kaitseteenistuse seadus on vastu võetud.

Kolleegid! Ma paluksin uuesti kõnetooli härra Enn Tupi, et ta ütleks lõppsõna rakendusotsuse kohta.

E. Tupp

Härra juhataja, lugupeetud kolleegid! Ma loodan, et otsus on teil laua peal ja see on tunduvalt lühem kui kaitseteenistuse seaduse eelnõu, mis me äsja seadusena vastu võtsime. Otsuseprojekti kohta on laekunud üks parandusettepanek Jaan Lippmaa poolt ja see kõlab, et jätta esimesest punktist välja sõna "kaitseväge". Komisjon jõudis oma koosolekul otsusele või õigemini ei jõudnud otsusele, siia on kirjutatud "arvestatud". Komisjoni hääled on jagunenud 4 : 4. Mina isiklikult olen seisukohal, et kui me seda teeme, siis me jätame Eesti Vabariigi ilma ühest instantsist, mis on kaitseväge ja mida ei saa kuidagi seostada piirikaitse, sisekaitse või muude politseilike funktsioonide omavate üksustega. Ma ei hakka siin teile pikalt rääkima. Piirikaitse üksusi ei ole võimalik valmistada ette niisugusel tasemel, nende eelmärgid on teised ja juhul, kui on tarvidus kaitsta Eesti Vabariiki, siis nad ei ole võimelised vajalikul tasemel seda tegema. Ma tuletan veel kord teile meelde, et probleemiks on see pool, mis puudutab Euroopat, kuhu

me tahame minna. Kui tulevase Euroopa Ühenduse arenedes sõjaliseks liiduks on meil võimalik tuge saada sellelt sõjaliselt liidult. Ma ei hakka siin pateetilisi loosungeid kordama, mis ütlevad, kelle vastu me seda loome ja kes meile kallale tuleb. Me loome seda vaenlase vastu, milline ta ka ei oleks. Juhul kui me oma kaitseväge omades kinnitame oma riikluse mitmepoolsete sõjaliste lepingutega, siis ma usun, et me oleme võimelised ka kaitsma. Oma osa me peame sinna andma, sest vastasel juhul meid lihtsalt ei arvestata. Ja praegu toimub mõjusfääride jaotamine. Oluline on see, kus saab olema Euroopa mõjusfääri piirkond. Kui me oma kaitseväge ei loo ja endised Nõukogude Liidu väed siit välja lähevad, jäävad siia nende tugipunktid. Alati on võimalik tulla tagasi kaitsetusse riiki, kes oma kaitsevõime eest ei hoolitse. Minul rohkem kommentaare ei ole.

Juhataja

Enn Tupp, milline on komisjoni reglement, kuidas te siis talitate, kui hääled jäävad viiki, niioelda pooleks?

E. Tupp

Siis ei jää muud üle, kui hääletada saalis see läbi.

Juhataja

Tänan! Saali reglement on selline, et kui jääb viiki, siis jääb muutmata. Kui teil on nii, et viigi puhul arvestatud, siis järelikult on teil teine reglement. Ma küsin sellepärast, et teada, kuidas te komisjonis hääletate. Nii, argumendid on välja öeldud, see on Jaan Lippmaa ettepanek, eks ole?

E. Tupp

Ma lisaksin. Kaido Kama on pakkunud punktile 1 järgmise sõnastuse: "Kuni Eesti Vabariigi kaitsejõudude moodustamiseni lubada Eesti Vabariigi Valitsusel kasutada kaitseväge sisekaitse, piirikaitse ja päästeteenistuse üksustes."

Juhataja

Mis komisjon selle kohta otsustas?

E. Tupp

Komisjonis ei jõutud seda konkreetselt läbi arutada ega sellele konkreetselt hinnangut anda. Kui on võimalik, siis ma võtaksin vaheaja.

Juhataja

No siis on töö tegemata. Mul on nüüd niisugune ettepanek ja ma usun, et kõik kolleegid suhtuvad suuremeelselt asjasse ega välju saalist. Kaitsekomisjoni liikmetel koguneda ruttu siia akna juurde. Tehke mõlemad asjad klaariks, nii Jaan Lippmaa ettepanek hääletage vajaduse korral uuesti läbi kui ka Kaido Kama ettepanek. Tulge ruttu siia ja palun, saadikud, ärme lähme ära.

Me ei esita praegu enam küsimusi. Kas protseduuriline ettepanek? Selge, Vello Pohla.

V. Pohla

Lugupeetud kolleegid! Kõige kindlam on alati kristlik kompromiss ja kuna ka kristlased, kes on ühinenud Isamaa Ühenduse fraktsiooni, vaagisid parandusettepanekuid, jõudis fraktsioon sellisele lahendile, et jätta üldse välja rakendusotsusest esimene punkt. Komisjonis ei olnud selle vastu keegi peale Jaan Lippmaa. Meil siin otsuses hääletamisele panna ei ole midagi vaja, kui ei nõua saalist keegi, keegi saadikutest.

Juhataja

See on juba minu rida, ja sõnastus on vaja ka korda teha. Asjaolud on sellised, et autorid Jaak Allik ja Jaan Lippmaa ning riigikaitsekomisjon leppisid kokku, et selle otsuse eelnõus ei ole esimest punkti. See on selge. Nüüd protseduurilised ettepanekud, Vello Pohla.

Maha võetud. Kas Heinrich Valgul on protseduuriline küsimus? Protseduuriline. Palun.

H. Valk

Lugupeetud juhataja, lugupeetud ettekandja! Ma teen ettepaneku hääletada siiski punkti 1, kuna ma ei saa aru, mis kaitsejõude me teeme ilma kaitseväeta. See muutub absurdiks ning loota sellele, et võtta vastu veel eraldi seadus kaitsevägeade kohta, läheme asjaga hoopis hunnikusse.

Juhataja

Heinz Valk, see ettepanek võetakse arvesse.

H. Valk

Tänan!

Juhataja

Protseduuriline? Vello Pohla.

V. Pohla

Lugupeetud juhataja, lugupeetud kolleegid! Me ei saa kolleeg Heinz Valgu ettepanekut panna hääletusele sellepärast, et puhtjuriidiliselt me ei saa rakendusotsusesse panna terminit, mida ei ole seaduses. Juriidiliselt see on absoluutselt võimatu.

Juhataja

Suur tänu! Kallis kolleeg! Vaata, see jälle ei klappinud sinna sisse, polnud protseduuriline. See oli hinnang. Nüüd on asjaolud täpsustatud. Kordan üle. Jaak Allik ja Jaan Lippmaa esitasid parandusettepaneku, komisjon arutas oma istungil ja kompromiss on selline, et ollakse nõus, et selles otsuse-eelnõus ei ole 1. punkti. Seda ettepanekut nõuab hääletusele panna rahvasaadik Heinz Valk. Kas kõik mõistavad asjaolusid? Kui täiskogu aktsepteerib Heinz Valgu ettepaneku, mis tähendab põhimõtteliselt seda, et säilib esialgne tekst, siis sellisel juhtumil täiskogu otsus jääb peale. Saadakse asjast aru? Selge. Ärge otsige siit loogikat. Jaan Lippmaa

parandusettepanek oli kompromiss. Kõik mõistavad? Mõistavad. Viime läbi kohaloleku kontrolli. Kohal on 78 rahvasaadikut, puudub 25.

Nii. Viimast korda. Ärge otsige loogikat! Hääletusele pannakse, kes on Jaan Lippmaa parandusettepaneku poolt. Sisu seisneb selles, et kas eelnõusse jääb 1. punkt või ei jää. Arusaadav? Kuidas? (Hääled saalist.)

Valgu ettepanek seisneb selles, et hääletusele panna. (Hääled saalist.) Nii ongi. Sisu oli nii, nagu ma nimetasin. Kõik said aru? On arusaadav?

Lugu on järgmine. Jaan Lippmaa esitas parandusettepaneku. Komisjon ei olnud koos Kaido Kama parandusega suuteline otsust vastu võtma, pidas nõu ja komisjoni autorite töö tulemusena sündis kompromiss. Kompromiss on selline, et 1. punkt otsuse eelnõust välja jätta. Siia maani on kõik selge? Heinz Valk nõuab selle parandusettepaneku hääletusele panekut. Kompromissi ma ei saa hääletusele panna. Saate aru, see ei ole üks ja sama? Kui Heiz Valk samamoodi mõtleb, siis hääletusele saab panna kokkulepitut, mitte seda kompromissi. On nii? Nüüd on arusaadav? Võin hääletusele panna?

Lugupeetud Ülemnõukogu! Kes on Jaan Lippmaa parandusettepaneku poolt? Palun hääletada! Selle ettepaneku poolt on 24 rahvasaadikut, vastu on 32, erapooletuid on 9. See ettepanek ei leidnud toetust. Nii kolleegid, nüüd siis otsus tervikuna. Kaido Kama.

K. Kama

Ma kõigepealt tahaksin teada, kas me praegu hääletame tervikuna otsust koos esimese punktiga või ilma selleta.

Juhataja

Koos esimese punktiga.

K. Kama

Sellisel juhul ma palun hääletusele panna ka minu ettepaneku, mis oli tegelikult riigikaitsekomisjonile juba ammu esitatud. Kuna see ei ole saadikutele praegu kätte jagatud, siis ma palun see päevakorrapunkt katkestada seniks, kuni kõik alternatiivid, mis lähevad hääletusele, on saadikutele korralikult kätte jagatud.

Juhataja

See õigus Kaido Kamal loomulikult on. Pole minu asi nüüd hakata noomima riigikaitsekomisjoni, kuigi ma arvan siiski, et me võiksime seda suusõnaliselt selgitada. Enn Tupp! Ma palun tulla ette, kui saadikud on nõus suusõnalise selgitusega. Tegemist on ühe ettepanekuga. See töö ei ole korrektselt tehtud.

E. Tupp

Kaido Kama ettepanek otsuse esimese punkti kohta oli järgmine: "Kuni Eesti Vabariigi kaitsejõudude moodustamiseni lubada Eesti Vabariigi Valitsusel kasutada kaitseväge sisekaitse, piirikaitse ja päästeteenistuse üksustes."

Komisjoni ettepanek siin töö käigus oli see, et jätta otsusest välja esimene punkt. Mina sain praegu härra Nugise hääletamisprotseduuri käigust aru nii, et peale seda, kui härra Valgu ettepanek on maha hääletatud, läheb otsus hääletamisele ilma esimese punktita.

Juhataja

Ei, mina nii aru ei saanud. Kolleegid! Asi on niimoodi, et komisjon peab oma töö korralikult ära tegema. Kui see on tegemata, siis praegu katsume parandada seda saalis. Praegu on esimene punkt sees. Või siis ei mõista mina üldse loogikat. Kui mul oleks korralik tabel ees, ei oleks vigu juhtunud! Jaak Allik.

J. Allik

Lugupeetud härra juhataja! Ma puhtprotseduuriliselt saan aru nii, et eelmisel hääletusel ei võetud vastu härra Lippmaa ettepanekut, kuid seoses kompromissiga Kaido Kamaga on komisjoni ettepanek esimene punkt välja jätta. Seda tuleb hääletada, siis me saaksime edasi.

Juhataja

Kolleegid! Kelle kompromiss ta siis sellisel juhtumil on? Paneme asjad nüüd lõplikult paika. Praegu on niisugune eelnõu, millel on esimene punkt sees. Kaido Kamal on oma parandus olemas. Tutvustame seda veel kord ja paneme hääletusele.

E. Tupp

Otsuseprojekti 1. punkt, loen veel kord ette: "Kuni Eesti Vabariigi kaitsejõudude moodustamiseni lubada Eesti Vabariigi Valitsusel kasutada kaitseväge sisekaitse, piirikaitse ja päästeteenistuse üksustes."

Juhataja

Niisugune on Kaido Kama ettepanek. Nagu te näete, erineb see praegu esimese punkti redaktsioonist. On nii? Kõik saavad aru, milles on erinevus? Arusaadav. Kui ollakse Kaido Kama parandusettepaneku poolt, tekst muutub. Selge. Mis küsimus Lembit Annusel on?

L. Annus

Lugupeetud spiiker, lugupeetud kolleegid! Mul oleks selline ettepanek. Me töötame kella kolmest saadik pingete maandamiseks, võib-olla teeksime viieminutise vaheaja, komisjon teeks asjad selgeks ja läheks edasi. Aitäh!

Juhataja

Kolleegid! Vaheaegu enne hääletust saavad nõuda fraktsioonid. Ärme rohkem fantaseeri! See on viimane parandusettepanek. Kas kõik, ka kullakallid kolleegid, said aru? Said aru. Kui te olete Kaido Kama parandusettepaneku poolt, tekst muutub. Arusaadav. Panen hääletusele. Lugupeetud Ülemnõukogu! Kes on Kaido Kama parandusettepaneku poolt? Selle ettepaneku poolt on 37 rahvasaadikut, vastu on 14 rahvasaadikut, erapooletuid on 12. Kaido Kama ettepanek leidis toetust. Nüüd otsuse eelnõu tervikuna.

Lugupeetud Ülemnõukogu! Kes on selle poolt, et võtta vastu Eesti Vabariigi Ülemnõukogu otsus "Eesti Vabariigi kaitseteenistuse seaduse rakendamine kohta"? Palun hääletada! 52 häält. Selle ettepaneku poolt on 57 rahvasaadikut, vastu on 4, erapooletuid on 7. Otsus vastu võetud.

Head kolleegid riigikaitsekomisjonist ja Enn Tupp! Ma juhin teie tähelepanu sellele, et see küsimus oli halvasti ette valmistatud.

Eesti Vabariigi õlleaktsiisi seaduse eelnõu ja Eesti Vabariigi seaduse "Muudatuste tegemise kohta Eesti Vabariigi aktsiisimaksu seaduses" eelnõu teine lugemine

Juhataja

Jätkame päevakorraga. Ma teen ettepaneku arutada 4. päevakorrapunkti, Eesti Vabariigi õlleaktsiisi seaduse eelnõu ja Eesti Vabariigi seaduse "Muudatuste tegemise kohta Eesti Vabariigi aktsiisimaksu seaduses" eelnõu. Me oleme seda küsimust arutanud väga mitu korda, me oleme jõudnud praktiliselt mõlema seaduse vastuvõtmiseni. Läbirääkimised on peetud, ettekanded on peetud, küsimused on vastatud, parandusettepanekud on läbi hääletatud ja selle töö tulemusena on teil laudadel uus eelnõu. Meil on ainult jäänud vastu võtta otsus. Meie mälu värskendamiseks palun ma lõppsõnaks kõnetooli härra Enn Roose.

E. Roose

Ma kordaks lugupeetud spiikri informatsiooni, et teile antud tekst on ette valmistatud hääletamiseks, majanduskomisjoniga on kõik nüansid kooskõlastatud ja valitsus palub see täna vastu võtta. Aitäh!

Juhataja

Suur tänu! Ma paluksin lõppsõnaks kõnetooli härra Kalju Koha.

K. Koha

Lugupeetud juhatus, lugupeetud kolleegid! Õlleaktsiisi seadust ja ka muudatuste eelnõu aktsiisimaksu seaduses me arutasime viimati möödunud aasta 11. detsembril ja kuna olid tehtud vajalikud hääletused, pidas eelarve-majanduskomisjon vajalikuks enne lõplikku hääletamist teile kätte jagada puhtad tekstid, et kõik saadikud saaksid hääletada teksti poolt, mis on igati loetav ja et ei pea mälu järgi hääletama. Eelarve-majanduskomisjon teeb ettepaneku see seadus vastu võtta ja kui see seadus on vastu võetud, võtta ka vastu muudatuste eelnõu, mis jätkaks ära õlle rea vastavas seaduses. Nii et eelarve-majanduskomisjon teeb ettepaneku antud seadus vastu võtta. Täna oleks selleks kõige sobivam moment. Aitäh!

Juhataja

Suur tänu! Kolleegid! Mingeid muid nõudeid minule esitatud ei ole ja mul ei jää muud üle, kui kaks seaduseelnõu panna hääletusele vastuvõtmiseks.

Kohaloleku kontroll. Kohal on 74 rahvasaadikut, puudub 29.

Lugupeetud Ülemnõukogu! Kes on selle poolt, et võtta vastu Eesti Vabariigi õlleaktsiisi seadus? Palun hääletada! 52 häält. Selle ettepaneku poolt on 49 rahvasaadikut, vastu on 9, erapooletuid 2. See ettepanek ei leidnud toetust. Mis see siis on, kolleegid! Kas seal on saadikud intervjuusid andmas või? Kutsuge, palun, saadikud sisse! Mul ei jää muud midagi üle, kui ei tulda praegu saali, kui saata televisioon välja. Kes on seal praegu gastroleerimas?

Kohaloleku kontroll, kohaloleku kontroll! Lugu on selline, et reglement ütleb küll ümberhääletamise kohta, et see toimub komisjoni ettepanekul järgmisel istungil. Praegu ei ole eriolukord. Kõik oleneb, mida täiskogu selle kohta ütleb. Kohal on 80 rahvasaadikut, puudub 23. Juhtivkomisjon, kas panen teist korda või ei pane? Kalju Koha.

K. Koha

Lugupeetud kolleegid! Seda seaduseelnõu arutame juba tegelikult kaks korda ja teine hääletamine toimus praegu ära, kuid ühtegi vastuväidet siit saalist pole tulnud õlleaktsiisi seaduse kohta. Ja ma pean tunnistama, et majanduskomisjon jääb jälle raskustesse. Jääb arusaamatuks, miks seda seadust vastu ei võeta. Samas me võtsime vastu kaitseseaduse. Kaitseseadusele on raha vaja üsnagi palju. Õlleaktsiis on üks aktsiisidest, mille tulud laekuvad riigieelarvesse, kust hakatakse finantseerima meie endi kulutusi. Ma soovitaks uuesti hääletada ja eelmine hääletus tühistada.

Juhataja

Nüüd hääletame uuesti. Kohaloleku kontroll on läbi viidud. Panen seaduse uuesti hääletusele. Protestid laekuvad hiljem. Lugupeetud Ülemnõukogu! Kes on selle poolt, et võtta vastu Eesti Vabariigi õlleaktsiisi seadus? Palun hääletada! Selle ettepaneku poolt on 62 rahvasaadikut, vastu on 9, erapooletuid on 2. Õlleaktsiisi seadus vastu võetud. Meil on veel üks seadus, kolleegid! Järgmine seadus käib muudatuste kohta Eesti Vabariigi aktsiisimaksu seaduses. Lugupeetud Ülemnõukogu! Kes on selle poolt, et võtta vastu Eesti Vabariigi seadus "Muudatuste tegemise kohta Eesti Vabariigi aktsiisimaksu seaduses"? Palun hääletada! Selle ettepaneku poolt on 64 rahvasaadikut, vastu on 3, erapooletuid ei ole. Ka muudatuste seadus on vastu võetud.

Kolleegid! Meil on rõdul külalised Saksamaalt – Mecklenburgi Liidumaa parlamendidelegatsioon, tervitame neid aplausiga. (Aplaus.)

Suur tänu. Ja ma kasutan juhust, teen teile kohe teatavaks, et me palume homme rahvasaadikuid istungite saali kella 9-ks. On ettepanek läbi viia koos meie saksa sõpradega väga huvitav diskussioon kõikidest nendest probleemidest, mis meil praegu käsil on. Põhiliselt omandireformiga seonduv, sest Saksamaa kogemusest tasuks õppida.

Kell 10 algab infotund. Meil on võimalik diskuteerida, me oleme ennegi selliseid diskussioone läbi viinud, kui te mäletate. Suur tänu!

Eesti Vabariigi seaduse "Täienduse tegemise kohta "Eesti Vabariigi tegevusloamaksu seaduses"" eelnõu esimene lugemine

Juhataja

Kolleegid, jätkame päevakorraga! 16. päevakorrapunkt, Eesti Vabariigi seaduse "Täienduse tegemise kohta "Eesti Vabariigi tegevusloamaksu seaduses"" eelnõu. Esimene lugemine. Ma paluksin kõnetooli rahandusministri esimese asetäitja härra Enn Roose.

E. Roose

Lugupeetud Ülemnõukogu juhataja, lugupeetud rahvasaadikud! Eesti Vabariigi Valitsus on esitanud teile ettepaneku seaduseelnõuna muudatuse tegemise kohta Eesti Vabariigi tegevusloamaksu seaduses. See muudatus on ühelauseline, see korrespondeerub nende muudatustega, mis me tegime eelmise aasta 15. oktoobril üksikisiku tulumaksu seaduse § 12 5. lõikes, tuues selle järgmises sõnastuses: "Tulu ettevõtlusest tegevusloa alusel võetakse arvesse aasta tulumaksu määra kindlakstegemisel." Tegevusloa maksu täiendus on sellega kokkulangev, aga see peab täiendama seda osa, mis oli kahemõtteliselt senini tõlgendatav. Sisuliselt tähendab see seda, et kui üksikisik töötab tegevusloa alusel ja maksab tegevusloa maksu, siis selle tegevusloa määramise aluseks olev tulu, tegelikult on see normatiivne tulu, võetakse arvesse, kui lüüakse sellesama inimese kõik tulud aastadeklaratsioonis kokku. Ettepanek on läbi arutatud majanduskomisjonis, seetõttu ma palun see vastu võtta esimesel lugemisel. Aitäh!

Juhataja

Suur tänu! Millised on küsimused härra Roosele? Ei ole küsimusi. Suur tänu! Kaasettekandeks palun kõnetooli eelarve-majanduskomisjoni esimehe härra Kalju Koha.

K. Koha

Lugupeetud juhataja, lugupeetud kolleegid! Härra Roose rääkis teile põhimõtte sisu ära, sest tegemist on seaduste kooskõlastamisega, antud seaduse muutmisega, sest 1991. aasta 15. oktoobril me muutsime üksikisiku tulumaksu seadust ja seal me sätestasime ära, et tulu ettevõtlusest tegevusloa alusel võetakse arvesse aasta tulumaksu määra kindlakstegemisel. Seetõttu selline muudatus tingis vajaduse ka muuta tegevusloamaksu seaduse § 10 ja see on teil tekstis kirjas. Selle seaduse juures üks tehniline märkus. See seadus, mis praegu on arutatav, peaks koosnema ainult ühest punktist, teist punkti, et käesolev seadus jõustub alates 1992. aasta 1. jaanuarist, ei ole vaja. See seadus jõustuks tavalises korras. Kuna see on seadus, siis me peaksime seda lugema kahel lugemisel, kuid põhimõtteliselt see ei vajaks seda.

Juhataja

Suur tänu! Millised on küsimused Kalju Kohale? Juhtivkomisjon teeb ettepaneku esimene lugemine lõpetada. Suur tänu! Kas loeme esimese lugemise lõppenuks? Esimene lugemine on lõppenud.

Kolleegid! Kuulame ka juhtivate komisjonide arvamusi mõningate laekunud eelnõude kohta ja jällegi paluksin kõnetooli Kalju Koha, et ta avaldaks arvamuse eelarve-majanduskomisjoni nimel Eesti Vabariigi piirituse ja veinide aktsiisi seaduse eelnõu ja vastavalt sellele ka selle seaduseelnõu kohta, mis käsitleb muudatuste tegemist aktsiisimaksu seaduses.

K. Koha

Lugupeetud juhatus, lugupeetud kolleegid! Eesti Vabariigi piirituse ja veinide aktsiisi seaduse eelnõu arutas eelarve-majanduskomisjon möödunud nädalal töökoosolekul. Ja ta teeb Ülemnõukogu täiskogule ettepaneku arutada teile antud seaduseelnõu 63. istungjärgul, see on veebruari esimesel nädalal. Aitäh!

Juhataja

63. istungjärgul. See nõuab täiskogu lihthäälteenamust. Kohaloleku kontroll. Kohal on 64 rahvasaadikut, puudub 39.

Lugupeetud Ülemnõukogu! Kes on selle poolt, et Eesti Vabariigi piirituse ja veinide aktsiisimaksu seaduse ning aktsiisimaksu seaduses vastavate muudatuste tegemise seaduse eelnõusid arutatakse 63. istungjärgul? Lihthäälteenamus. Selle ettepaneku poolt on 53 rahvasaadikut, vastu ja erapooletuid saadikuid ei ole. Läheb 63. istungjärgule.

Kolleegid! Arvamuse soodustingimustel vanaduspensionide seaduse eelnõu ja vastava rakendusotsuse kohta avaldab sotsiaalkomisjoni esimees proua Lehte Sööt.

L. Sööt (Hainsalu)

Lugupeetud esimees, lugupeetud spiiker, kallid kolleegid! Teen teatavaks sotsiaalkomisjoni arvamuse Eesti Vabariigi Valitsuse poolt esitatud soodustingimustel vanaduspensionide seaduse eelnõu ning Eesti Vabariigi Ülemnõukogu otsuse eelnõu soodustingimustel vanaduspensionide seaduse rakendamise kohta.

Sotsiaalkomisjon arutas üldnimetatud seaduse ja otsuse eelnõusid komisjoni 21. jaanuari istungil ja otsustas toetada Eesti Vabariigi soodustingimustel vanaduspensionide seaduse eelnõu ja Eesti Vabariigi Ülemnõukogu otsuse eelnõu "Eesti Vabariigi soodustingimustel vanaduspensionide rakendamise kohta" võtmist esimesele lugemisele sel juhul, kui Eesti Vabariigi Valitsus on lisanud kutsealade ja ametikohtade loetelu nr. 1 ning nr. 2 ning esitanud seaduse väljateenitud aastate pensionidest eelnõu. Ja lisaksin, et sotsiaalhooldusministeeriumi aseminister on nõus sellise lähenemisega ning järelikult need eelnõud jäävad menetlusse. Tänan!

Juhataja

Suur tänu! Kolleegid! Te kõik kuulsite tähelepanelikult sotsiaalkomisjoni esimehe seisukohta, mis sisuliselt tähendab meie jaoks seda, et need eelnõud, nii seaduse kui vastava rakendusotsuse eelnõud lähevad nüüd menetlusse. Kas kõik said aru?

Lugupeetud Ülemnõukogu! Kes on selle poolt, et me lülitame menetlusse Eesti Vabariigi soodustingimustel vanaduspensionide seaduse eelnõu ning vastava rakendusotsuse? Palun hääletada! Selle ettepaneku poolt on 55 rahvasaadikut, vastu ja erapooletuid saadikuid ei ole. Läheb menetlusse.

Lugupeetud kolleegid! Teadus-, haridus- ja kultuurikomisjoni esimees Jaak Jõerüüt avaldab arvamuse Eesti Vabariigi ülikooliseaduse eelnõu kohta koos selle juurde käiva rakendusotsusega. Palun kõnetooli.

J. Jõerüüt

Lugupeetud eesistuja, lugupeetud kolleegid! Mu jutt on väga lühike, me komisjon on arutanud seda eelnõu koos esitaja, see tähendab haridusministeeriumi esindajaga. Kokku oli tarvis leppida parandamise tehnoloogias, kuna seaduse eelnõus oli küllaltki palju normitehnilisi vigu. Leppisime kokku, et selle seaduse eelnõu võime pärast parandamist esimesele lugemisele võtta, kuid tähtajaks oleks märts.

Juhataja

Suur tänu! Lugupeetud kolleegid! Märtsis on kolm istungjärku, kuid komisjon ei soovi täpselt ära määrata, millisel nendest. Täiskogul on õigus otsustada lihthälteenamusega, kas arutame märtsis või mitte.

Lugupeetud Ülemnõukogu! Kes on selle poolt, et ülikooliseadus koos selle juurde käiva rakendusotsusega on arutusel märtsikuu ühel võimalikul istungjärgul? Palun hääletada! Selle ettepaneku poolt on 53 rahvasaadikut, vastu ei ole keegi, erapooletuks jäid kaks. Arutatakse märtsikuul, sellel aastal.

Eesti Vabariigi seaduse "Eesti NSV kohalike rahvasaadikute nõukogude valimisseaduse § 22 5. lõike muutmise kohta" eelnõu teine lugemine

Juhataja

Lugupeetud kolleegid! Nagu te mäletate, eelmisel istungjärgul arutasime me kiireloomulisena ühte seaduseelnõu, mis käsitleb Eesti NSV kohalike rahvasaadikute nõukogude valimisseaduse ühe paragrahvi muudatust. Esimesel lugemisel toimus põhjalik arutelu, parandusettepanekuid oodati 24 tunni jooksul. Kas need laekusid, seda ma ei tea, kuid alustame teise lugemisega ja paluksin kõnetooli härra Tiit Käbini.

T. Käbin

Lugupeetud juhataja, lugupeetud Ülemnõukogu liikmed! Nagu eelmisel korral oli juttu, esitas Vabariigi Ülemnõukogu Presiidium ettepaneku muuta kohalike nõukogude valimise seaduse § 22 5. lõiget ja sõnad "üks valimiskomisjoni liige" asendada sõnadega "kuni viis valimiskomisjoni liiget". § 22 5. lõige käsitleb nimelt komisjoniliikmete vabastamist põhitööst ühes keskmise tasu säilitamisega valimiste ettevalmistamise perioodil. Ettepanek oli tingitud sellest, et valimiste vahetud korraldajad, valimiste territoriaalkomisjonid ja kohalikud omavalitsused, aru saades, et praegustes tingimustes üks vabastatud valimiskomisjoni liige lihtsalt ei suuda füüsiliselt tagada valimiste ettevalmistamist ja läbiviimist vajalikul tasemel, pöördusid ettepanekuga vabastada kuni 5 komisjoni liiget. Kui palju konkreetselt, seda lahendatakse igal üksikul juhul eraldi. On ettepanek see seadusemuudatus vastu võtta. Tänan!

Juhataja

Suur tänu! Millised küsimused on ettekandjale? Ei ole. Suur tänu, härra Käbin! Kaasettekande õiguskomisjoni nimel teeb õiguskomisjoni esimees härra Tõnu Anton.

T. Anton

Lugupeetud kolleegid! Õiguskomisjon toetab teile väljajagatud seaduseelnõu, millega tuleks muuta valimisseaduse § 22 5. lõiget. Õiguskomisjon teeb kõigile kolleegidele ettepaneku võtta nimetatud seadus teisel lugemisel vastu.

Juhataja

Suur tänu! Kas on härra Antonile küsimusi? Ei ole. Ma tänan.

Ma värskendan teie mälu, tegemist on kiireloomulise küsimusega. Käib teine lugemine. Kas soovitakse läbirääkimisi pidada? Ei soovita. Kas panen hääletusele? Kohaloleku kontroll. Kohal on 66 rahvasaadikut, puudub 37.

Lugupeetud Ülemnõukogu! Kes on selle poolt, et võtta vastu Eesti Vabariigi seadus "Eesti NSV kohalike rahvasaadikute nõukogude valimisseaduse § 22 5. lõike muutmise kohta"? Palun hääletada! 52 häält. Selle ettepaneku poolt on 62 rahvasaadikut, vastu ja erapooletuid saadikuid ei ole. Seadus vastu võetud.

Juhataja

Ma paluksin hetkeks oma laua juurde Karl Propsti ja Anu Laido. Palun, ärge saalist välja minge!

Kolleegid, kell on 17.48, kuid asjaolud on sellised, et väga tõsiselt ettevalmistatud küsimust, mida me saaksime täna arutada ilma tööpäeva pikendamata, ei oleks. Sellest lähtudes on juhatus arvamusel, et uut päevakorrapunkti arutamisele mitte võtta.

Tänaseks head nägemist!

EESTI VABARIIGI ÜLEMNÕUKOGU XII KOOSSEISU

62. ISTUNGJÄRK

TEINE ISTUNG, 28. jaanuar 1992

Eesti Vabariigi Valitsuse ja Eesti Panga infotund

Juhataja (Ü. Nugis)

Kas me võime alustada istungjärgu tööga? Kohaloleku kontroll. Kohal on 55 rahvasaadikut, puudub 48.

Lugupeetud kolleegid! Mind ei ole keegi eelnevalt informeerinud, et Ülemnõukogule soovitakse midagi üle anda, sellepärast alustan Eesti Vabariigi Valitsuse ja Eesti Panga infotundi.

Lugupeetud rahvasaadikud! Kolleeg Vladimir Kuznetsov on tõstatanud küsimuse rahaliste ülekannete lõpetamisest Eesti Vabariigi ja Sõltumatute Riikide Ühenduse vahel. Selles küsimuses on valmis meile selgitusi andma rahandusministri asetäitja härra Anti Vinnal. Palun.

A. Vinnal

Lugupeetud rahvasaadikud! Nagu teada, lõpetas riigiettevõtte "Eesti Post" rahakaartide vastuvõtmise, mis saadetakse Eestist välja, ka Lätist ja Leedust ning endistest liiduvabariikidest tulevate rahakaartide väljamaksmise. See on muidugi praeguseni lahendamata väga terav küsimus ja seondub ka üldise raharingluse olukorraga vabariigis, see tähendab sularaha puudumisega. Nagu näitasid riigiettevõtte "Eesti Post" andmed, moodustas eelmise aasta 11 kuuga siit saadetavate rahakaartide summa 30,2 milj. rubla. Riigiettevõtte võttis vastu otsuse koos vabariigi valitsusega väljamaksed ja rahakaardioperatsioonid praegu lõpetada. Selge, et see seab paljud inimesed väga raskesse olukorda ja praeguseks lahendusteeks, kuidas seda küsimust lahendada, oleks riikidevaheliste kokkulepete sõlmimine. Eesti Vabariigi ja Vene Föderatsiooni vahel sõlmiti eelmise aasta detsembri lõpus kokkulepe kaubandusliku ja majandusliku koostöö põhimõtete kohta ja selle kokkuleppe artikkel 2 näeb ette ka vastava maksekokkuleppe, mis puudutab ka mittekauanduslike operatsioonide sõlmimist. Praegu selles osas tööd käivad. Millal see kokkulepe, ma mõtlen maksekokkulepet, sõlmitakse, on praegu konkreetse tähtajaga raske öelda, kuid kui see kokkulepe sõlmitakse, siis lahendab see ka rahakaartide probleemi. See oleks lühidalt kõik.

Juhataja

Suur tänu! Tundub, et asjaosaline ise, ma mõtlen härra Kuznetsovi, ei soovi täpsustada. Tema lisaküsimusi ei esita, küll aga teised rahvasaadikud. Valeri Kois.

V. Kois

Aitäh! Lugupeetud härra ettekandja! Olen teiega nõus, et seoses sularaha defitsiidiga võibki nii olla. Aga "Eesti Post" võttis 3. jaanuaril vastu ja saatis oma sidejaoskondadele järgmise teleaiprogrammi: "Rahakaartide vastuvõtmise ja väljamaksmise katkestamisega lõpetada lunasaadetiste vastuvõtt väljapoole vabariiki. Punkt. Edasi. Vabariiki saabuvad lunasaadetised tagastada."

See tähendab, et praegu keeldutakse elanikelt sularaha vastu võtmast nende saadetiste eest, mis on juba vabariiki saabunud. Inimesele näidatakse saadetist ja see saadetakse Venemaale tagasi. Kuidas sellist olukorda seletada?

A. Vinnal

Sellele küsimusele ma jään vastuse võlgu, seda ma praegu seletada siin ei oska, võib-olla transpordi- ja sideministeerium, kellele allub ettevõtte "Eesti Post", annab sellele küsimusele vastuse.

Juhataja

Suur tänu! Aleksei Zõbin.

A. Zõbin

Lugupeetud ettekandja! Teie jutt oli lühike ja arusaamatu. Miks ei saa sõlmida riikide vahel selliseid lepinguid, mille alusel inimestele raha välja makstaks? Et varem oli ühine aluspõhi, siis on elanikel palju sidemeid: alimendid, üliõpilaste abistamine jne. See on väga ebamugav. Kogu maailmas võetakse meeleldi vastu teise riigi raha. Milles on asi? Miks ei saa selliseid lepinguid sõlmida? Miks ei saa nende sõlmimist kiirendada?

A. Vinnal

Praegu töö käib ja see kokkulepe sõlmitakse. See on kindel ja vastavalt sellele kokkuleppele määratakse ka vastavad pangad, kelle kaudu hakkavad toimuma arveldused sularahas. See töö praegu käib ja see kokkulepe ka sõlmitakse. Püütakse muidugi teha nii kiiresti kui võimalik. Ka maksekokkulepe sõlmitakse võimalikult pea.

Juhataja

Suur tänu! Priidu Priks.

P. Priks

Lugupeetud ettekandja! Ma saan aru, et see kokkulepete asi on tuleviku küsimus. Mida teha konkreetselt naisterahvastel, kes elavad Kirde-Eesti linnades ja saavad alimente Tjumenist jne.? Mida neil konkreetselt täna teha, sest et ühel ilusal päeval jäi rahasaadetus saamata. Mida neil praegu teha? Või nad ei saagi midagi teha?

A. Vinnal

Kokkulepe, ma arvan, sõlmitakse ilmselt veebruarikuus. Mida praegu teha, seda on muidugi väga raske öelda. Ilmselt tuleks pöörduda oma kohaliku omavalitsuse poole toetuse saamiseks.

Juhataja

Suur tänu! Aleksandr Gussev.

A. Gussev

Lugupeetud spiiker, lugupeetud ettekandja! Tahtsin juba oma küsimuse maha võtta, sest Priidu Priks esitas samalaadse küsimuse, aga ma ei saanud aru, millist abiraha peavad taotlema need inimesed, kellele sidejaoskonnad ei maksa välja alimente. Selgitage meile, millise abiraha neile annavad kohalikud omavalitsusorganid. Ma sain kirja naiselt, kes kasvatab lapselast, kelle vanemad töötavad Eesti organisatsioonis Surgutis, ja ta ei saa kätte raha, et last toita. See probleem tekkis juba detsembris. Kuidas peavad inimesed elama? Kas tohib siis nii vastutustundetult sellesse küsimusse suhtuda? Tänan!

Juhataja

Härra Vinnal, enne kui te vastate, tervitame Soome Vabariigi parlamendidelegatsiooni rõdul. (Aplaus.) Suur tänu! Nüüd palun vastus.

A. Vinnal

Ma ei väida, et see kerge on. Loomulikult on nendel inimestel väga raske. Raske on ka loomulikult nendel töötajatel, kes pole saanud palka detsembrikuu eest, mõned novembrikuu eest. Praegusel juhul mina siin mingit muud väljapääsu või lahendust ei näe, kui neil tuleks nii või teisiti pöörduda kohaliku omavalitsuse poole. Asi vajab lahendamist, kuid see raharingluse probleem ei ole tekkinud siin praegu mitte üleöö. Selline see praegu on.

Juhataja

Suur tänu! Vladimir Lebedev.

V. Lebedev

Lugupeetud juhataja, lugupeetud ettekandja! Jääb mulje, et rahandusministeerium ei mõtle otsuseid vastu võttes ja ettepanekuid tehes üldse tagajärgedele. Teie sõnavõtt pole veenev, see näitab rahandusministeeriumi ebakompetentsust ja oskamatust olukorda prognoosida. Kordan küsimust. Kas te saate anda rahandusministeeriumis korralduse, et ajutiselt, kuni kokkuleppe sõlmimiseni, makstaks inimestele alimendid välja? Kas te saate seda teha või mitte? Tänan!

A. Vinnal

Ei. See ei kuulu rahandusministeeriumi kompetentsi.

V. Lebedev

Tänan teid!

Juhataja

Suur tänu! Nikolai Aksinin.

N. Aksinin

Lugupeetud ettekandja! Jääb mulje, et te loodate läbirääkimistele. Te ei näe põhjust selle konflikti likvideerimiseks. Parlament võitleb pinevuse vähendamise eest vabariigis, aga te näite seda tahtlikult suurendavat.

Kujutage endale ette, mida peab tegema veteran, kes saab 200 rubla.

A. Vinnal

Nagu ma juba vastasin, tuleks pöörduda kohaliku omavalitsuse poole toetuse saamiseks.

V. Kuznetsov

Lugupeetud ettekandja! Te olete kaks või kolm korda oma vastustes kinnitanud, et need, kes on alimentidest ilma jäänud, peavad pöörduma kohalike omavalitsusorganite poole. Ent möödunud aasta andmete põhjal on Narvas erinevus siit saadetud ja laekunud rahasaadetiste vahel 6 miljonit rubla. Kui Narva hakkaks oma eelarvest neid summasid välja maksma, siis ta jääks ilma rahata. Kinnitan teile, et Narval selliseid summasid pole, sest selle aasta eelarvet vähendati

tunduvalt. Mida kavatsevad ministeerium ja valitsus teha selleks, et olukord laheneks? Naised ei tea, kuidas tasuda laste ülalpidamise eest lasteaias ja koolilõuna eest. Tänan!

A. Vinnal

Narva eelarve tulud, Narva territooriumil laekunud tulud on suuremad kui tema kulud. Nende inimeste suhtes, nagu ma enne juba ütlesin, ma muud võimalust kahjuks siiski ei näe, kui pöörduda kohaliku omavalitsuse poole toetuse saamiseks. Küsimus, kes kompenseerib kohalikele omavalitsustele need erandina väljamakstud toetused, kuulub omaette lahendamisele.

Juhataja

Suur tänu! Lembit Annus.

L. Annus

Lugupeetud spiiker, lugupeetud valitsuse esindaja! Teie esinemisest jäi mulje, et te ei ole küsimusest piisavalt informeeritud. Kuna te juba kolm korda pakkusite välja, et muud võimalust te ei näe, kui pöörduda kohaliku omavalitsuse poole, siis mul on teile küsimus. Palju on valitsus reserveerinud selleks raha? Või ütleme näiteks, kui palju on siis Narva või Tallinna kohalikel omavalitsustel raha, et neid abivajajaid saaks abistada?

A. Vinnal

Kui võtame konkreetselt Tallinna või ka muud omavalitsused, siis nende linnade ja maakondade eelarvete selle aasta alguse jäägid moodustasid üle 360 miljoni rubla. Tähendab, raha taha see küsimus seisma ei jää. Kohaliku omavalitsuse jäägid olid suuremad kui riigieelarve aastaalguse jääk. Kõik omavalitsused seda raha praegu omavad, et maksta erandina selliseid toetusi välja.

A. Novohatski

Lugupeetud spiiker, lugupeetud ettekandja! Öelge palun, kas te pole püüdnud arutada võimalust, et kanda Eesti Vabariiki laekunud saadetised üle pankade või hoiupanga arveldusarvetele, et hiljem inimesed saaksid sularahata arvelduse korras tšekiraamatuga tasuda laste ülalpidamise eest koolieelsetes asutustes. Võttes arvesse seda, et tšekiraamatuid alla 100 rubla väärtuses välja ei anta, võiks siis tasuda ühe, kahe või isegi kolme kuu eest, kui maks on alla 100 rubla. Tšekiraamatut kasutades võiks maksta ka ostude eest toiduainetekauplustes ja nii pinget alandada. Kui te olete seda varianti arutanud ja selle tagasi lükanud, siis selgitage palun, miks te nii tegite.

A. Vinnal

Seda varianti me praegu arutanud ei ole, kuid me võtame selle variandi arutuse alla.

Juhataja

Suur tänu! Aleksei Zõbin, teine küsimus.

A. Zõbin

Lugupeetud ettekandja! Kas tõesti ei saa midagi teha selleks, et vanad inimesed ei peaks pensioni järjekorras seisma? Võib-olla saaksid rahandusministeerium ja postitalitus ühiselt korraldada kas või eelregistreerimist. Võiks neile soovitada seda teha, et inimesed ei peaks tundide ja päevade kaupa seal seisma alates kella 5-st hommikul. On arusaadav, miks raha ei ole, aga asju võiks korraldada nii, et inimesi ei alandataks.

A. Vinnal

Ma olen kindel, et seda asja saaks paremini organiseerida, ja ma arvan, et kohalikud omavalitsused ja ka sotsiaalhooldusosakonnad hakkavad selle küsimusega rohkem tegelema.

Juhataja

Meile on valmis selgitusi andma statistikaameti peadirektor härra Rein Veetõusme. Palun kõnetooli.

R. Veetõusme

Lugupeetud Ülemnõukogu juhataja, lugupeetud saadikud! Selleks et vastata sellele küsimusele, pean ma selgitama statistikaameti struktuuri. Statistikaamet koosneb nimelt keskasutusest, Eesti Riiklikust Statistikaametist, tema koosseisu kuuluvatest 18 statistikabüroost, mis on riigi eelarvelised asutused, ja 12 isemajandavast ettevõttest, need on siis maakondade 10 infokeskust, meie peaarvutuskeskus ja meie õppekombinaat. Niisiis, kui on tegemist Tartu infokeskusega ja põllumajandusobjektide vaheliste lepingutega, on tegemist kahe iseseisva majandusorganisatsiooni vahelise lepinguga ja ei ole tegemist mitte riigiorganiga, kes kehtestab hindu, vaid see on omavaheline kokkulepe kahe organisatsiooni vahel. Järelikult ei puutu siia ka statistikaameti eelarve, sest statistikaamet on oma infokeskustega lepingulises vahekorras statistikaalaste tööde teostamiseks. Aitäh!

Juhataja

Suur tänu! Kalju Koha soovib asjaolusid täpsustada, palun.

K. Koha

Lugupeetud ettekandja! Millise seadusandliku akti alusel võib selliseid hindu – ja veel dollari kursi alusel – kehtestada? Kas meil on mingi normakt, mis reguleerib, et ka isemajandav organisatsioon, kes tegelikult on veel ikka riigi oma, võib kehtestada selliseid hindu? Kas riigis võivad kõik eraomanikud käituda sellisel moel, kui seadusandlikku baasi ei ole? Aitäh!

R. Veetõusme

Ma ütleksin selle kohta niimoodi, et selline lepinguvorm, nagu Tartu infokeskus välja pakkus, ei ole erandlik. See levib üha enam ja enam terves vabariigis. Tõepoolest, kui on kokku lepitud, et tehakse tööd mahus näiteks 100 dollarit, siis see maht säilib ja see on kindel hind, mille eest tehakse tööd teatud perioodi jooksul. On ju olemas ametlik Eesti Panga noteering, mille alusel käib kogu meie elu juba täna. Kõik need asjad, mida me peame hankima täna nii Venemaalt kui mujalt, saame osta ainult selle noteeringu järgi ja me peame sellega kaasa minema, sest täna

veel ei ole inflatsioonikoefitsienti ja me ei oska seda ka välja arvutada. Tegelikult ei saa öelda, et on olemas seaduslik alus, aga tegelik elu on seda teed läinud väga paljudes majandusorganisatsioonides.

Juhataja

Suur tänu! Heldur Peterson.

H. Peterson

Lugupeetud juhataja ja ettekandja! Mul on niisugune küsimus. Mida on teie süsteemis plaanis ette võtta uue raamatupidamissüsteemi rakendamisel meil Eestis ja kuidas kavatsete minna Euroopas levinud uuele infosüsteemi hankimisele? Kuidas juurutate seda Eestis nii üld- kui ka põllu- ja talumajandusandmete saamiseks? Aitäh!

R. Veetõusme

Kui jutt on praegu rahvusliku arvepidamise süsteemist, siis selle ettevalmistused algasid Eestis statistikasüsteemis 1990. aasta lõpus. 1991. aasta jooksul tegi terve rida nii meie kui ka teiste asutuste töötajaid läbi baaskursuse. Praeguseks on ette valmistatud üleminek alates 1995. aastast Euroopa, õigemini maailma ühtsele rahvusliku arvepidamise süsteemile. Ettevalmistused on tõhusad. Tegemist ei ole ju mitte ainult statistikaalase probleemiga, vaid see seondub nii raamatupidamistoimkonna kui ka rahandusministeeriumi tööga jne. Meil on välja töötatud kompleksprogramm, kuhu on haaratud nii teadlased kui juhtimisspetsialistid, rahandus, pank, statistikaamet jne. Mis puutub üldisesse statistikaalasesse arengusse, siis praegu on ettevalmistamisel ja tõenäoliselt lähemate kuude jooksul allakirjutamisel ühisprojekt EFTA-ga.

Juhataja

Suur tänu! Rahvasaadikutele rohkem küsimusi ei ole. Ma tänan, härra Veetõusme. Lugupeetud kolleegid! Rahvasaadik Heldur Peterson tõstatas päris mitu küsimust, mille kohta ta tahab selgitusi saada siseministrilt härra Olev Laanjärvelt. Esimene küsimus. Kas siseministeerium vajab elanikkonna turvalisuse tagamiseks täiendavaid erivolitusi? Kui esimesele küsimusele on vastatud, siis ma tsiteerin teise ja kolmanda küsimuse. Paluksin kõnetooli härra Laanjärve.

O. Laanjärv

Lugupeetud härra juhataja, lugupeetud rahvasaadikud! Esimese küsimuse puhul veidikene ajalugu. Valitsus on Ülemnõukogule esitanud kaks otsuseprojekti. Esimene oli täiendavate meetmete kohta õiguskorra tugevdamiseks Eesti Vabariigis, mida võib käsitleda ka täiendavate volituste andmisega politseile. Õiguskomisjonis selle otsuseprojekti läbivaatamisel jõudis valitsus seisukohale, et see on enneaegne ja tuleb esitada uus projekt, mis nimetati riikluse kindlustamise eesmärgil "Täiendavate meetmete rakendamise kohta Eesti Vabariiki sisse- ja väljasõidu ning Eesti Vabariigis elamis- ja töötamiskorra tagamiseks". Koos õiguskomisjoniga jõuti järeldusele, et ka see oli juriidiliselt ebaküps. Moodustati siseministeeriumi, justiitsministeeriumi, riikliku migratsiooniameti ja välisministeeriumi esindajatest töögrupp, kes möödunud nädalal esitas Ülemnõukogu õiguskomisjonile seaduseelnõu muudatuste ja täienduste tegemise kohta mõnedes kehtivates koodeksites, mis näeb ette administratiiv- ja kriminaalvastutuse immigratsiooniseaduse rikkumise eest. Need ettepanekud lähtuvad

kriminaal- ja administratiivkoodeksi uuest redaktsioonist, millest esimene on esitatud Ülemnõukogule, ning administratiivkoodeksi projekt on ametkondadega käesolevaks ajaks juba kooskõlastatud. See seaduseelnõu oleks esimene etapp. Teise etapina tuleb välja töötada seaduseelnõu välisriikide kodanike ja kodakondsuseta isikute Eesti Vabariigi halduspiirkonnast väljasaatmise korra kohta. Me oleme arvamusel, et nende seaduseelnõude vastuvõtmisel võib hakata rääkima politseile täiendavate volituste andmisest teatud perioodiks, oletame aastaks, mis tagaks immigratsiooniseaduse nõuete tegeliku järgimise. On ka küsitud, millises ajagraafikus oleks vaja vastu võtta juba Ülemnõukogule esitatud seaduseelnõud ning millised on veel esitamisel. Mul on raske ajagraafikut öelda, kuid immigratsiooniseadusega seotu peaks olema kiireloomuline ja praegu Ülemnõukogus olev kriminaalseaduse eelnõu projekt koos haldusseadustikuga, mis saabub peatselt Ülemnõukogusse, esitatuna uue valitsuse poolt, samuti kiireloomulised. Lisaksin ka protsessikoodeksi, mis on justiitsministeeriumi töögrupil väljatöötamisel. Need kolm asja oleksid ka tegelikult politseile erivolituste andmine või õigemini politsei töö seadustamine. Ma ei hakka praegu puudutama küsimusi, mis on seotud kinnipidamiskohtadega. Tänan!

Juhataja

Tundub, et selgitus oli ammendav ja rahvasaadikud lisaküsimusi ei esita. Läheme teise küsimuse juurde. Kas siseministeerium vajab elanike turvalisuse tagamiseks täiendavaid erivolitusi? See oli esimene küsimus. Teine küsimus on Teise maailmasõja aegsete töökorras relvade legaliseerimisest ja nende kasutamisest, annetuste tegemise vajalikkusest Eesti Vabariigile vajalike relvade ostmiseks. Mida arvab härra Laanjärv?

O. Laanjärv

Lugupeetud rahvasaadikud! Eesti Vabariigis on käesoleval ajal elanike käes registreeritult üle 28 000 siledaraudse jahipüssi ja ligi 700 vintraudset jahipüssi. Nende omandamine oli vastavalt valitsuse 1975. aasta määrusele lubatud jahipidajatel pileti esitamisel. 1989. aasta detsembrist on ENSV Ministrite Nõukogu vastava otsusega lubatud peale jahimeeste omada siledaraudseid jahipüsse oma perekonna vara kaitseks ka erandina maal elavatel kodanikel kooskõlastatult kohalike omavalitsuste täitevorganite, see on politseiprefektuuriga. Siseministeerium on seisukohal, et arvestades kuritegevuse ulatust käesoleval ajal ja kuritegelike rünnete kasvu kodanike korterites, hoonetes olevale varale, on vajalik lubada osta siledaraudseid jahipüsse kõigil kodanikel ka linnas. Samuti peame vajalikuks lubada omada ja kanda enesekaitse eesmärgil pisargaasil põhinevat gaasirelva. Gaasiballoonid ja püstolid on nüüd politsei ja piirikaitse erivahendid. Seega ei ole nende tsiviilotstarbeks omandamine ja kandmine seniajani lubatud. Teatavasti on paljudes välisriikides relvad kodanikel enesekaitseks lubatud, samal ajal on sellised relvad ka Eestis juba üsna levinud ning need on inimeste turvatunde tagamiseks vaieldamatult vajalikud. Viimasel ajal on üles kerkinud veel üks relvade omandamisega seotud probleem, see puudutab Kaitseliidu liikmetele relvalubade andmist.

Kuigi Kaitseliidu liikmete käes olevad relvad on riigikaitsefunktsioonide täitmiseks, on need mõeldud siiski pidevaks elukohas hoidmiseks või kandmiseks, seepärast peab nende omandamiseks ja hoidmiseks olema elukohajärgse politsei luba. Eeltoodust lähtudes me peame kiireloomuliseks lähemal ajal vastu võtta vastav seadus, milles tuleb väga täpselt ette näha, mis otstarbeks, milliseid relvi ja kes võib relvi omandada. Aga samuti relvade omandamise eeskirjad, millised peavad kõigil Eesti Vabariigi kodanikel olema ühtsed. Seaduse vastuvõtmisel jääks politseiprefektuuride ülesandeks relvade muretsemise taotluste läbivaatamine ja positiivse asja lahenduse korral kodanikele ostulubade väljaandmine. Me

peame vajalikuks, et selle seadusega oleks kehtestatud relvahoidmise tingimused, kas või need, mis on kehtivad siiani. See on kindel, lukustatav kapp, et relv ja laskemoon ei satuks kõrvaliste isikute kätte. Teiseks, et relva omandamisluba ei antaks isikutele, kes on kohtulikult karistatud või kes panevad toime õigusrikkumisi, kuritarvitavad alkohoolseid jooke või narkootilisi aineid või omavad kehalisi või vaimseid puudeid, mille tõttu ei saa neile relva usaldada. Sellistele kodanikele me ei pea võimalikuks anda ka gaasirelva omandamise ja kandmise õigust. Samuti tuleb seaduses ette näha ebaseaduslikult hoitavad tuli- ja gaasirelvad, nende äravõtmise kord ja kriminaalvastutus. Nüüd annetuste osa. Ma leian, et me peame riiklikult leidma kanalid tulirelvade muretsemiseks ja pärast seda hakkama rääkima annetustest. Olen kindlal seisukohal, et riik peab ise leidma vahendid selleks, et oma relvaarsenali luua.

Legaliseerimisest. Me oleme seda küsimust arutanud ja meie ettepanek on praegu pöörduda elanike poole üleskutsega registreerida käes olevad relvad. Kuid me oleme ka veendunud, et sellele üleskutsesele praegustes tingimustes, kus ei ole eespool nimetatud seadust, võib reageerida kõige rohkem 5–8% rahvastikust. Ma arvan, et pärast selle seaduse vastuvõtmist me peame relvade registreerimist, ka Teise maailmasõja aegsete töökorras relvade registreerimist hädavajalikuks.

Juhataja

Suur tänu! On mõned täpsustavad küsimused. Heldur Peterson.

H. Peterson

Kõigepealt tänan vastuse eest. Küsiks veel juurde. Kauplustes ei ole saada isegi tavalist üheraudset jahipüssi talumehele. Kas on kavas lubada ka erakauplustel initsiatiivi näidata ja müüa ning hankida relvi kas Tuulast või kuskilt mujalt Liidust või väljastpoolt? Kas on tekkimas või on teie poole pöördunud initsiatiiviga Eesti firmasid, kes lubavad relvi hankida väljastpoolt? Aitäh!

O. Laanjärv

Jaa. Sellise initsiatiiviga on Politseiameti poole pöördutud litsentsi saamiseks. Ma olen veendunud, et selline litsents antakse esmalt jahirelvade sissetoomiseks. On konkreetsed läbirääkimised olnud nii Tuula kui Iževskiga, et avada Tallinnas spetsiaalseid kauplusi jahirelvade müügiks, aga ka nende remondiks, mida meie vabariigis praegu ametlikult ei tehta. Praegu reaalselt sellist lahendust, et homme need relvad oleksid sees ja neid hakatakse müüma, ma veel ei näe. Kuid selline initsiatiiv on. See on üks võimalustest, mis tooks meile vabariiki esialgu sisse kas või jahirelvi.

Juhataja

Suur tänu! Ahti Kõo.

A. Kõo

Lugupeetud minister! Ma palun täpsustada teie mõtet relvaloa andmise kohta. Te nimetasite, et tõenäoliselt seda luba ei hakata andma ühelegi kohtulikult karistatud isikule. Kas te tõesti peate silmas kõiki kohtulikult karistatud isikuid või kuidas te seda mõistate?

O. Laanjärv

Ei. Ma pean silmas neid, kelle karistus ei ole kustunud.

Juhataja

Suur tänu! Jüri Liim.

J. Liim

Tänan, härra spiiker! Härra minister! Teie sõnadele tuginedes selgub, et relvade kodushoidmise loa hankimisega kohalikult konstaablilt allub Kaitseliit teatud mõttes sellele isikule. Kaitseliit allub vabariiklikule või piirkondlikule staabile, kõik kokku aga Kaitseväge Peastaabile. Kas te oskaksite kommeteerida? Tänan!

O. Laanjärv

Härra Liim! Ma ütlesin, et see oleks praeguses situatsioonis, kui meil ei ole veel vastavat seadust relvade muretsemise, hoidmise ja müümise kohta. See oleks ainuke reaalne lahend praeguses situatsioonis. 1. jaanuarist on politseiprefektuuridele antud täielik õigus jahirelvade registreerimiseks. Kui selles seaduses nähakse ette teine kord, siis me seda ka täielikult aktsepteerime.

Juhataja

Suur tänu! Koit Raud.

K. Raud

Austatud juhataja, lugupeetud ettekandja! Ma täiesti mõistan neid probleeme, et relvi on vähe ja ei ole võimalust lasta igapäev vabalt nendega ringi kõndida, aga piirikaitset relvastada võiks ju ometigi, kui mitte millegi muuga, siis kas või jahikarabiinidega. Ka see annaks nendele poistele tunduvalt tugevama tunde, kui lihtsalt palja kumminuiaga piiri peal seista. Ma mäletan, mõni aeg tagasi jooksis ajakirjandusest läbi informatsioon, et piirikaitsejad on saanud mingil määral relvi. Samas paar päeva tagasi Läti piiri ületades küsisime meeste käest, mis neil on enda kaitsmiseks. Peale kumminuia ei olnud neil midagi ette näidata. Aitäh!

O. Laanjärv

Kõik julgeoleku komiteelt üle võetud relvad on ette nähtud piiriteenistusele. Need on Piirikaitseameti poolt välja võetud. Miks ikka piiripunktis relvi ei ole, sellele ma ei suuda vastata, seda peaks küsima Piirikaitseametilt. Kuid see kogus ei ole kuidagi piisav, et kõiki piirikaitsejaid praegu relvastada. Ma tean, et oli vastu võetud otsus tulirelvad välja anda piirikaitse eriettevalmistuse saanud juhtkonnale ja minu teada on neid ka välja antud. Praeguse koguse osas mul andmed puuduvad, kuid mitte mingisugust takistust siseministeerium piirikaitsele ettenähtud relvade väljaandmisel ei ole teinud. Registreeritud jahirelvade kasutamise piiriteenistuses võiks ka seaduseelnõuga ära fikseerida. Kuna piiriteenistusele on antud politsei erivahendite kasutamise õigused, siis on ka täiesti mõeldav, et sinna alla lähevad ka jahivintrelvad.

Juhataja

Suur tänu! Enn Tupp.

E. Tupp

Lugupeetud juhataja, lugupeetud ettekandja! Ma ei kuulanud küll kogu diskussiooni, mis puudutas relvade kandmist, kuid nagu ma aru saan, on praegu tegemist paralleelse asjaga, sest ka riigikaitsekomisjonil on äsja moodustatud initsiatiivgrupp, kes hakkab tegelema küsimusega, mis käsitleb relvade kandmise probleeme Eesti Vabariigis. Milline oleks teie nägemus? Kas tuleks jõupingutused siseministeriumi vastava grupiga ühendada? Tänan!

O. Laanjärv

Härra Tupp, ma pidasin silmas just riigikaitsekomisjoni gruppi ja meie politseiamet esitab sellele grupile omapoolse nägemuse seaduseelnõu väljatöötamisel. Ma ei ole praegu mingisugust alternatiivi välja pakkunud ja loodame kiiremat asja lahendust, sest relvade küsimustes pöörduakse siseministeriumi poole väga palju.

Juhataja

Suur tänu, härra Laanjärv! Ja nüüd kolmas küsimus Heldur Petersonilt. Muudetud on alaealiste kinnipidamise ja jaotuspunktide süsteemi. Mida ette võtta alaealiste seaduserikkumiste tõkestamiseks?

O. Laanjärv

Ma vastan veidike pikemalt. Kriminaal- ja administratiivõigusrikkumiste koodeksid on seni kehtivad ja nendest lähtudes kohaldatakse alaealistele õigusrikkujatele karistusi. Kuni 16 aasta vanused noorukid, kelle suhtes ei ole kohaldatud kriminaalvastutust, aga kes süstemaatiliselt eiravad õigusnorme, võib alaealiste komisjoni otsusega paigutada erikasvatusasutustesse. Need on Puiatu erikool eesti õppekeelega vaimselt tervetele poistele, Tapa erikool vene õppekeelega poistele, sealhulgas vaimse alaarenguga raskesti kasvatatavatele, ja Kaagvere erikool tütarlastele. Kohtade arv nendes asutustes ei ole aga käesolevaks ajaks paraku piisav. Politsei on seisukohal, et tema kompetentsi kuulub veel alaealiste kuritegevuse ennetamine, tõkestamine ja ka alaealiste poolt toimepandud kuritegude avastamine. Ühtlasi peavad õiguskaitseorganid välja selgitama noorte kuritegevust soodustavaid asjaolusid ja nendest informeerima kompetentseid organeid. Eesti Vabariigi politseiseadus ei ole piisavalt määratlenud politsei osa töös alaealiste õigusrikkujatega. Ja praegu on olukord, kus Tallinna endine vastuvõtu- ja jaotuspunkt on lihtsalt ümber nimetatud alaealiste bürooks. Tartu vastava asutuse sulgemine on raskendanud tööd alaealiste õigusrikkujatega selles regioonis. Tartu vastavate jaotuspunktide sulgemisele pidi järgnema koheselt selle baasil laste, alaealiste turvakodu loomine, kuid see on seni teostamata. Teistel regioonidel nii lääne kui lõuna pool on kütusekriisi olukorras väga raske transportida Tallinnasse neid alaealisi, kes praeguse seadusandluse järgi kuuluksid paigutamisele vastuvõtu- ja jaotuspunkti. On kujunenud olukord, mille lahendamine on võimalik ainult riiklikul tasandil. Meiepoolsed nägemused ja ettepanekud:

1) ühineda 1989. aasta 20. novembril vastuvõetud ÜRO lapseõiguste konventsiooniga, misjärel vastu võtta juba väljatöötatud lastekaitseseadus;

2) moodustada Vabariiklik Noorsooamet kui koordineeriv keskus, kes ühendaks kõiki laste ja noortega tegelevaid ametkondi, töötaks välja vastavalt laekunud ettepanekutele ühised tegevuskavad, kus konkreetselt on ära toodud iga ametkonna osa laste ja noorte probleemide lahendamisel. Selle Noorsooameti idee on leidnud realiseerimist ka paberil;

3) luua laste vastuvõtu- ja jaotuspunkti asemele uut tüüpi asutused, näiteks varjupaik ajutiselt peavarju ja toetuseta jäänud noortele, ka väikeste lastega noortele perekondadele, ning turvakodu lastele ja noortele, kes vajavad ajutist kaitset kellegi või millegi eest, psühholoogilist abi probleemide lahendamisel. Selle asutuse juurde peaks jääma kinnise režiimiga osakond politsei poolt mitmesuguste õigusrikkumiste eest kinni peetud alaealistele, kelle üleastumine ei näe ette kriminaalvastutuse kohaldamist. Selliste turvakodude loomine peaks meie nägemuse järgi jääma omavalitsuste initsiatiiviks ja kogu lastele suunatud sotsiaalabi tuleb allutada sotsiaalhooldusministeeriumile, kindlustamaks selle abi sihipärase ja õigeaegse kasutamise. Samas leiame ka, et on tarvis leida võimalused taas avada erikasvatusasutus, erikutsekool 16–18-aastastele õigushälvikutele, kes iseseisvalt ei suuda omandada elukutset ega asuda tööle, ning samuti arengupeetusega õigushälvikutele, keda ei ole võimalik õpetada ja kasvatada üldistel alustel eriihternaatkoolides. See probleem on vana juba 20 aastat. Lähtudes vastuvõtetavast lastekaitseseadusest, tuleb muuta alaealiste kinnipidamiskohtade, kasvatustöökoloonia ja erikasvatusasutuste, erikoolide ja kutsekoolide – edaspidi võiks ka nimetus muutuda – töökorraldust ja struktuuri, kindlustamaks seal viibivatele alaealistele reaalse võimaluse hariduse ja ametioskuste omandamiseks, vabastades samal ajal ühiskonna õigusrikkujast. Tänan!

Juhataja

Suur tänu! Mõned lisaküsimused rahvasaadikutelt. Heldur Peterson.

H. Peterson

Lugupeetud siseminister! Minu küsimus oli põhjalikum, kui härra spiiker selle ette luges, ja ma tänan teid ka põhjaliku ja ammendava vastuse eest, mille ma annan edasi ka Tartu politseiprefektuuri politseinikele. Kuid ma siiski küsiks uuesti, kuna ma ei saanud eelmine kord vastust, kui te olite valitsuse infotunnis. Mulle piisab ühelauselisest vastusest. Sellele võib vastata ka pärast selle päevakorrapunkti arutamist. Kes on süüdi selles, et need kutsealused, kes pidid saama väljaõpet, et saada vangivalvuriteks, lasid ajateenistusest jalga ja põhjendasid televisiooniekraanil seda sellega, et neile ei oldud kõike ette ja taha ära tehtud? Aitäh!

O. Laanjärv

Süüdi on siseministeerium, kes sinisilmselt arvas, et ta suudab nende vastuvõtuks ette valmistada sõjaväeosa kasarmud, kuid seoses sõjaväeosa väljasõidu venimisega praktiliselt sellega hakkama ei saanud.

Juhataja

Suur tänu! Sergei Sovetnikov.

S. Sovetnikov

Lugupeetud härra Laanjärv! Mul on küsimus isikliku relva kohta. Kas teile ei näi, et me alustame küsimuse lahendamist vales otsast? Arvatavasti oleks siiski vaja kõigi vahenditega tugevdada esmajärjekorras politseid, et tagada meie rahva julgeolek. Isiklike relvadega seotud plaanid on väga ohtlikud ja neist tuleks loobuda. Tänan!

O. Laanjärv

Ma olen täiesti nõus selle teesiga. Vahendite riiklik leidmine on arvatavasti meie esmane kohus. Samas tuleb ka muidugi leida vahendeid, et kaasataks ühiskonda korrakaitsele. Selleks on ette valmistatud ühiskondliku politseitöötaja põhimäärus, millega jõutakse valitsusse lähemal ajal. Ja nende vahendite leidmine on nii seadusandja kui ka valitsuse ülesanne.

Juhataja

Suur tänu! Tiit Made.

T. Made

Lugupeetud eesistuja, härra minister! Kuidas te suhtute mõttesse, et praegusel üleminekuperioodil kahekordistada eesti keelt valdavate politseinike palku? Aitäh!

O. Laanjärv

Eitavalt. Praeguse kaadripaigutuse juures Eesti Vabariigis tooks see kaasa väga raskeid tagajärgi.

Juhataja

Suur tänu! Nikolai Aksinin.

N. Aksinin

Lugupeetud spiiker, lugupeetud minister! Olen täiesti nõus kolleeg Sovetnikoviga. Jääb selline mulje, et kui praegu huligaanitseb grupp ja käib kaklus rusikate, keppide ja nuga-dega, siis pärast seda, kui antakse luba osta balloone, gaasipüstoleid, jõuab kogu meie ühiskond staadiumisse, kus hakatakse üksteist gaasiga mürgitama, nuga-dega torkima, kumminuiadega taguma ja isegi tulistama. Mis see meile annab? Võib-olla oleks tõepoolest parem relvastada politsei nii-öelda kõigi tsivilisatsioonireeglite kohaselt? Tänan!

O. Laanjärv

Eelnevalt tuleks vist aktsepteerida seisukohta, mida ütles riigikaitsekomisjoni esimees. See seaduseelnõu on väljatöötamisel ja arvatavasti täna otsustatakse vastuvõtmise küsimus. Siseminister oleks selle seaduse rakendamisel täitevorgan. Samas ütleks, et Eestimaal on inimesi, kellele on võimalik usaldada relvakandmise õigus. Kui palju neid lubasid välja antakse, see juba sõltub seadusandjast. Enesekaitsevahendina gaasirelv ja osaliselt ka tulirelv praeguses situatsioonis siiski kaine-staks neid kuritegelikke gruppe, kes praegu tegutsevad sellist vahendit arvestamata.

Juhataja

Suur tänu, härra Laanjärv! Rahvasaadikutel rohkem küsimusi ei ole. Ma tänan vastuste eest.

Kolleegid! Rahvasaadik Nikolai Aksinin tahab saada täpsemat selgitust, kuidas on lood Nõukogude Liidu kangelase Endel Puusepa elamispinnaga. Selle kohta annab meile selgitusi Elamuameti peadirektor Toivo Lippmaa.

T. Lippmaa

Lugupeetud Ülemnõukogu! Rahvasaadik Aksinin on pöördunud Eesti Vabariigi Valitsuse esimehe Savisaare poole järelepärimisega Endel Puusepa elamistingimuste kohta. Ma ütlesin esmalt niipalju, et küsimus on sisuliselt Tallinna linnavalitsuse küsimus. Aga ma annaksin sellele üldise õigusliku hinnangu, kuna see ei ole üksi ühe isiku küsimus, vaid see probleem laieneb paljudele inimestele. Kuid ma pean ilmselt siiski sissejuhatuseks ütleva, milles on probleem, et saadaks aru, millele ma vastan. Nimelt on järelepärimises öeldud, et tuntud sõjaväelendur, Nõukogude Liidu kangelane Endel Puusepp sai 1961. aastal tollase Tallinna linnapea Unduski korraldusel omale ühepereelamu riigikorterina üürile aadressil Kullase 16. See maja kuulus enne Karl Nagelile, kes oli süüdi mõistetud 8 aastaks ja kelle maja koos varaga konfiskeeriti kohtuotsuse põhjal. Karl Nagel sai oma maja ja vara tagasi, kuivõrd 1991. aastal mõistis Ülemnõukogu Presiidium ta õigeks. Elamus elab käesoleva ajani Endel Puusepp. Omanik, nagu siin on öeldud, tahab oma maja tagasi saada, kusjuures tal on endal kolmetoaline korter Lasnamäel. Samuti on nõutud, et Puusepale on vajalik garaaž ja telefonside. Ma ilmselt peaksin vist siiski algama sellest, et ma tsiteeriksin Eesti Vabariigi omandireformi aluste seaduse § 12 4. lõiget, mis teie poolt, lugupeetud Ülemnõukogu, on vastu võetud ning mille kohaselt riigi, juriidilise isiku või munitsipaalomanduses oleva elamu, mida füüsilised isikud käsutavad eluruumi üürilepingu alusel, kuulub tagastamisele ainult juhul, kui omandireformi õigustatud subjekt, kes nõuab elamu tagastamist, võtab endale kõik üürnikuga varem sõlmitud üürilepingust tulenevad õigused ja kohustused. Elamus elavatel üürnikel on sel juhul õigus taotleda eluruumi saamist, samuti kehtib ka Eesti NSV elamukoodeks, mille § 138 kohaselt on üürileping sõlmitud tähtaega määramata ja siis on majaomanikul õigus nõuda selle lõpetamist kohtu korras, juhul kui üürile antud ruum on elamiseks vajalik majaomanikule või tema perekonna liikmetele. Tähendab, kui kohus leiab, et see on vajalik majaomanikule oma perekonna elamuks, siis ka kohus küsimuse lahendab. Õiguslikult kuulub kaitse üürnikule, kes saab uue majaomaniku üürnikuks. Õiguslikust seisukohast ma näen, et Ülemnõukogu on selle kaitse loonud ja juriidiliselt ei tohiks tekkida probleemi. Nüüd on ka rahvasaadik Aksinini avalduses öeldud, et nad pöördusid Tallinna linnapea Aasmäe poole, kes ei ole vastanud. Kontrollisin seda versiooni. Vastuvõtul oldi suuliselt põhimõtteliselt samasugusel seisukohal, s.o. juriidiline aspekt oli sama, nagu ma praegugi ütlesin, nii et ma ei näe probleemi selles, et lugupeetud Endel Puusepp võiks ja saaks edasi elada üürnikuna selles majas, mis kuulub eraomanikule. Aitäh!

Juhataja

Suur tänu! Tundub, et rohkem küsimusi ei ole, ma tänan ettekande ja selgituse eest. Lugupeetud Ülemnõukogu! Kolleeg Kalju Koha, eelarve-majanduskomisjoni esimees, esitab kaks küsimust Eesti Pangale. Milliste pankade kaudu on korraldatud Eesti Pangale talumajapidamise arengu krediteerimise otstarbel eraldatud 90 miljoni rubla arvel talumajapidamiste krediteerimine ja kui palju on krediite käesolevaks ajaks välja antud? Teise küsimuse ma tsiteerin siis, kui esimesele on vastatud. Nendele küsimustele andis lahke nõusoleku vastata Eesti Panga asepresident härra Vahur Kraft, palun kõnetooli.

V. Kraft

Tervist, lugupeetud saadikud! Vastuseks Kalju Koha küsimustele on mul teatada järgmist. Enne jõule, see on 1991. aasta 16. detsembril eraldati Eesti Panga põhikirjafondi 90 miljonit rubla talumajapidamiste krediteerimiseks. Kuivõrd see oli eraldatud Eesti Panga põhikirjafondi, siis Eesti Pank pidas vajalikuks välja töötada uue krediteerimise juhendi talumajapidamistele. See juhend sai valmis k.a. 2. jaanuaril, saadeti välja Talupidajate Liidule ja põllumajandusministeeriumile. 10. jaanuaril toimus põllumajandusministeeriumis arutelu. 17. jaanuaril toimus uus arutelu, kus lõplikult nõustuti Eesti Panga poolt koostatud juhendiga.

Mis puudutab seda 90 miljonit, siis on juba 1991. aasta detsembris Maapangale välja antud 10 miljonit rubla konkreetset talumajapidamiste krediteerimiseks. Käesoleval momendil, rääkides Maapangaga, on osa summasid sellest välja antud, kuid kogu summat ei ole ära kasutatud. Küsimusele, miks see nii on, vastas Maapank, et asi on täpsustamisel. Mis puudutab ülejäänud 80 miljonit rubla, siis on Eesti Pangal kokkulepe järgmiste pankadega, kes hakkavad krediteerima talunikke: Keila Pank, Jõgeva Maapank, Saaremaa Maapank, Valga Maapank, Jõgeva Kommertspank, Põlva Maapank, Pärnu Maapank, Lääne-Viru Maapank, Lääne-Viru Kommertspank, Tartu Maapank, Võru Maapank. Need pangad on avaldanud soovi krediteerida talumajapidamisi vastavalt Eesti Panga väljatöötatud juhendile.

Juhataja

Suur tänu! Tundub, et Kalju Koha soovib täpsustada.

K. Koha

Lugupeetud asepresident! Ma küsiksin teilt: kui näiteks üks Eestimaa talunik ei ole praeguste ettelõetud pankade klient, vaid on, ütleme, Lõuna-Eesti Arengupanga klient, sooviks praegu LEA panga kaudu saada krediiti, kui kiiresti on tal võimalik paberid vormistada, et ta selle krediidi kätte saaks? Kas see süsteem, millest te praegu rääkisite, toimib?

Juhataja

Üks hetk! Härra Kraft, minul on niisugune tunne, et nüüd hakkavad küsimused laekuma ka teise küsimuse kohta, mida ma pole tsiteerinud. Ma loen selle ette. Millised on talumajapidamiste krediteerimise tingimused, millal on need Eesti Talupidajate Keskliidu ja põllumajandusministeeriumiga kooskõlastatud ja kehtestatud?

V. Kraft

Vastuseks teisele küsimusele ütlen, et see töö on käinud alates selle aasta jaanuarist. 17. jaanuaril on uus Eesti Panga poolt kinnitatud juhend kooskõlastatud Eesti Talupidajate Keskliidu ja põllumajandusministeeriumiga. Mis puudutab nüüd härra Koha küsimust, siis vastan järgmiselt. Vastavalt Eesti Panga ja Eesti Talupidajate Keskliidu poolt väljatöötatud juhendile moodustatakse igas maakonnas vastavad komisjonid, kuhu talunik võib pöörduda laenu taotlusega. Kui selles maakonnas moodustatud komisjon on krediiditaotluse läbi vaadanud, siis edastatakse konkreetne summa juba Eesti Panka ja Eesti Pank vastavalt maakonna komisjoni taotlusele eraldab summad, olenemata pangast. See võib käia läbi Maapanga või LEA panga, kuidas kohapealsed komisjonid otsustavad, sest kohapealsesse komisjoni kuuluvad ka panga esindajad.

K. Koha

Ma palun täpsustada veel, kui kiiresti see protsess toimib.

V. Kraft

Me täiesti aktsepteerime kohalike komisjonide otsuseid, kui on laekunud taotlus. Ma kujutan ette, et paar päeva.

Juhataja

Suur tänu! Veel mõned lisaküsimused. Heldur Peterson.

H. Peterson

Lugupeetud juhataja ja ettekandja! Kas olete mõelnud selle peale, kuidas teha see süsteem vabariigis selliseks, et kõik pangad oleksid huvitatud talumeestele laenu andmisest? Kuidas suurendada pankade konkurentsi? Teiseks. Kas olete teinud ka ettepanekuid seadusandjale, kuidas kiiremini tagada laenuvõtjale garantii ja et saaks moodustatud kinnistu, mida oleks võimalik registreerida? Selle kinnistu alusel olekski tagatud garanteeritud laen?

Juhataja

Jah, palun kohe vastata.

V. Kraft

Mis puudutab esimest küsimust, pankade konkurentsi, siis Eesti Pangale on juba eraldatud summa ja selle tingimused määravad ära selle korra. Seal on näidatud, et krediteerimine toimub 3% ulatuses. Tähendab kõrgemat protsenti lihtsalt nõuda ei saa ja ilmselt on see ka loogiline. Meie poolt on saadetud kõikidele praegu eksisteerivatele ja registreeritud pankadele vastavad märgukirjad soovi või taotlusega, et kui nende poole on pöördunud talunikud, siis nad pöörduksid kohaliku komisjoni initsiatiivil meie poole ja saaksid vastavad summad, nii et konkurents sellisel puhul on minu arust olemas, kuivõrd igaüks võib pöörduda taotlusega kohalikku komisjoni. Mis puutub konkurentsi, siis talupidajate või talunike krediteerimine on loomulikult pikaajaline ja siiski madalaprotsendiline krediteerimine. Siin ilmselt meie praegused kommertspangad sellest laenust ja selle laenu väljaandmisest huvitatud ei ole, kuivõrd, ma kordan, laen on pikaajaline ja madala protsendiga. Üks variant on hakata konkreetset laenu ja ka protsenti diferentseerima olenevalt krediteerimise objektist.

Vastus teisele küsimusele. Praegu tõesti ei ole väga vettpidavat garantiid ja korda, on võimalik lähtuda olemasolevast seadusandlusest. Võib pantida oma vara, kuigi ka sellega on probleeme. Eesti Panga poolt on välja töötatud uus pandiseadus. Praegu on see meie ekspertiisis ja ma ei oska öelda, kunas võiks seda seadusandliku initsiatiivi korras esitada. Ma kordan: kes on huvitatud ja tahavad sellega tegeleda, siis pandiseadus on olemas ka praegu ja lepingutega on võimalik seda vara pantida garantiiks.

Juhataja

Suur tänu! Helgi Viirelaid.

H. Viirelaid

Lugupeetud härra Kraft! Te lugesite ette pankade loetelu, kellega teie asutusel on sõlmitud leping. Etteloetud nimistust puudus Ida-Virumaa ja siit ka küsimus: millisest pangast saab krediiti Ida-Virumaa talupidaja?

V. Kraft

Nende pankadega on meil konkreetsed lepingud, kuid see ei tähenda, et ka teised ei võiks sellesse loetellu lülituda. Mis puutub Ida-Virumaa talunikku, siis vastavalt Eesti Talupidajate Keskliidu initsiatiivile on igas maakonnas moodustatud või moodustamisel kohalikud komisjonid, kes vaatavad läbi iga konkreetse laenu taotleja taotluse. Kui nüüd Ida-Virumaa talunik taotleb laenu, esitab oma dokumendid sellele komisjonile, siis komisjon juba kokkuleppel vastavate pankadega esitavad selle taotluse Eesti Panka, ära näidates konkreetse panga, kuhu see summa suunata.

Juhataja

Suur tänu, härra Kraft! Rahvasaadikutel rohkem küsimusi ei ole. Ma tänan selgituste eest!

Lugupeetud kolleegid! Sellega ma loen Eesti Vabariigi Valitsuse ja Eesti Panga infotunni lõppenuks. Täna küsijaid ja küsimustele vastajaid.

Kolleegid! Enne kui me läheme päevakorra juurde, annan edasi ühe teadaande: rahva-keskfraktsiooni esimehe ajutine kohusetäitja kuni uue esimehe valimiseni on meil jälle Ignar Fjuk.

Eesti Vabariigi lastetoetuste seaduse eelnõu ja Eesti Vabariigi Ülemnõukogu otsuse "Eesti Vabariigi lastetoetuste seaduse rakendamise kohta" eelnõu esimene lugemine

Juhataja

Ja nüüd taas päevakorra juurde. Me alustame päevakorrapunkti nr. 24. Eesti Vabariigi lastetoetuste seaduse eelnõu ja selle juurde käiva rakendusotsuse eelnõu arutelu ning alustame seaduse esimese lugemise. Ma palun kõnetooli tööministri härra Arvo Kuddo.

A. Kuddo

Lugupeetud eesistuja, lugupeetud rahvasaadikud! Teile on esitatud esimeseks lugemiseks Eesti Vabariigi lastetoetuste seaduse projekt, mis on välja töötatud tööministeeriumis. Teile on esitatud ka selgitus, seletuskiri seaduse juurde, millel ma pikemalt peatuma ei hakkaks. Ma räägiksin natukene selle seaduse taustast. Teatavasti on viimastel aastatel toimunud väga järsk muutus rahvastiku demograafilises käitumises Eesti Vabariigis. Nii on järsult langenud ka sündimus. Veel mõned aastad tagasi sündis meil vabariigis aastas üle 25 000 lapse, möödunud aastal oli see arv esialgsel andmetel 19 400, vähenemine ligi 6000 sünni võrra. Ka lastega perede majanduslik olukord on väga pingeline. Nii kulutab meil kolme ja enama alaealise lapsega peredes üle 44% poole oma pere väljaminekust toidule, sealhulgas 10% peresid üle 70% väljaminekust toidule. Seega teisteks kulutusteks vahendeid praktiliselt järele ei jäägi.

Arvestades praegust olukorda, kiiret inflatsiooni, oleme püüdnud välja töötada terviklikku elanikkonna sotsiaalse kaitse mehhanismi, mis seoks kõik sotsiaalsed väljamaksud eelarvega ja miinimumpalgaga. Ka praegune lastetoetuste seaduse projekt seostab kõik põhilised lastetoetused miinimumpalgaga ja miinimumpalga kaudu vabariigi eelarvega. See ongi selle toetuse, lastetoetuste seaduse projekti üks põhiline uuendus. Seaduse projekt korrastab ka seni kehtinud lastetoetused, siin on loetletud 7 põhilist rahalist toetust lastele. Märgiksin ka, et toitjakaotuspension ja lapsinvaliidide pension on kehtestatud pensioniseadusega. Rasedus- ja sünnituspuhkuse ning haige lapse eest hooldamise hüvitis on seadustatud ravikindlustusseadusega. Nimetatud seaduse projekti kohaselt kaovad meil ära 4 seni kehtinud toetuse liiki, nimelt paljulapselise pere toetus, mis kehtestati NSV Liidus 1944. aastal, vähekindlustatud pere toetus 1974. aastast, lasteasutuses mittekäivale lapsele kehtinud toetus 50 rubla, ja ka kuni 2-aastaste lastega vähekindlustatud peredele ettenähtud tasuta toidu või toiduraha toetus. Selle seaduseprojektiga on kaotatud ka seni kehtinud kompensatsioon lastele, mis asendub spetsiaalse lastetoetuse liigiga, lastetoetusega. Ma juhiksin tähelepanu veel mõningatele vaieldavatele punktidele selles seaduseprojektis, mis ilmnesid meil arutelu käigus sotsiaalkomisjonis ja ka ekspertidega. On esitatud erinevaid seisukohti vallasematoetuse kohta. On esitatud ka erinevaid seisukohti projekti § 16 kohta toetusmäärade vähendamise osas raha mitteküllaldasel laekumisel sotsiaalfondi. Need on vaidlusalused küsimused. Ka toetuse määrade osas oleme me seotud tänaste eelarveliste laekumistega. Ka siin võib esitada ettepanekuid toetuste määrade suurendamiseks või vähendamiseks, sõltuvalt miinimumpalgast. Tahaksin juhtida tähelepanu ka sellele, et seoses elatusraha sisseviimisega ja lastele makstava kompensatsiooni asendamisega lastetoetusega võivad tekkida probleemid sotsiaalfondi laekumiste osas. Täna kehtiva sotsiaalmaksu määra juures võivad need laekumised osutada mitteküllaldaseks ja võib tekkida vajadus tõsta mõningal määral sotsiaalmaksu määra. Kuid arvestades praegust ebaselgust tulude laekumisel, ei oska me ka täpselt öelda, kui suur peaks olema selle seaduse vastuvõtmisel sotsiaalmaksu määr. Ma arvan, et see selgub 4.–5. veebruaril, kui me saame teada jaanuarikuu täpsed eelarvelised ja sotsiaalfondi laekumised. Kuid arvan, et selleks ajaks ei ole see lugemine lõppenud. Kuid nagu ma ütlesin, tuleb siin ilmselt teha ka teatud korrektiive sotsiaalmaksu määra tõstmise suunas. Sellega ma lühikommentaari lõpetaksin, kuna teile on esitatud ka seletuskiri Eesti Vabariigi lastetoetuste seaduse juurde. Täna tähelepanu eest!

Juhataja

Suur tänu! Millised on küsimused härra tööministrile? Johannes Kass.

J. Kass

Lugupeetud minister! Ma vaatasin neid arve, mis kõik toetuvad miinimumpalgale. Miinimumpalk on meil ka täna selline, et sellest saab inimene vaevu-vaevu söönuks. Kui see jagatakse veel lapse peale, siis kas te arvate, et sellest piisab? Toetused on igal juhul alla miinimumpalga. Ma kardan, et see on ikka naljasurm kahele inimesele. Sest väikelaps vajab söögile lisaks väga palju abivahendeid ja need on kõik äärmiselt kallid.

A. Kuddo

Nagu ma juba oma ettekandes rõhutasin, probleem on maksudes või maksumäärades. Meie esialgsed ettepanekud nende protsentide või koefitsientide osas olid ka suuremad, kuid sotsiaalfondi käesoleva aasta eelarve koostamisel vähendati sotsiaalfondis väljamakseid ka lastetoetusteks ja kompensatsioonideks tervikuna 300 miljoni rubla võrra. Seetõttu tuli meil

vähendada ka neid toetuse määrasid. Probleem on selles, kui palju on meil raha ümberjaotamiseks. Probleem taandub väljamaksmiseni. Selleks et neid koefitsiente tõsta, tuleb tõsta ka sotsiaalmaksu määra, aga see on praegu Ülemnõukogu pädevuses. Meie oleme oma ettepanekud esitanud, ka ajakirjanduses. Minu isiklik arvamus on, et see madalate maksude poliitika täna põhimõtteliselt ei tööta. Madalatest maksudest ei ole meil tulemit, ei investeeringute ega uute töökohtade näol. Tervikuna peavad maksumäärad olema suhteliselt madalad, kuid me leiame, et mõne protsendi võrra tuleks sotsiaalmaksu määra tõsta, et neid turuproportsioone alles hoida, et vältida sotsiaalseid plahvatusi. Küsimus on selles, kas tööandjatelt või töövõtjatelt. Seda küsimust tuleb eraldi arutada. Praegu on see seaduseprojekt otseselt seotud eelarvelaekumistega.

Juhataja

Suur tänu! Jüri Liim.

J. Liim

Tänan! Härra minister! Ma vabandan ette, kuna ma ei tunne seda ala hästi. Ma puudutan § 3, mis räägib riiklikest toetustest, punkti 7 – elluastumistoetusest lastekodu kasvandikule. Kui vanalt astub lastekodu kasvandik ellu ja kui suur on see toetus? Kas te oskaksite midagi orienteeruvalt öelda? Tänan!

A. Kuddo

Jaa, see toetusmäär on nimetatud paragrahvis 12, see on kümme miinimumpalka, tänase seisuga 4100 rubla. See on mõeldud nendele lastekodukasvandikele, kes astuvad ellu, põhimõtteliselt 18-aastastele. Lisaks sellele on ka mõnedele lastekodulastele ette nähtud näiteks alimendid või muud riiklikud toetused või oma tööga teenitud raha, mis on lastekodulapsel eraldi arvel, see toetusmäär ei ole seotud lastekodulapse arvel olevate täiendavate rahadega. See on veel lisaks.

Juhataja

Suur tänu, härra Kuddo! Tundub, et rohkem küsimusi ei ole. Ma tänan. Lugupeetud kolleegid! Kaasettekande antud päevakorraküsimuses teeb meile sotsiaalkomisjoni esimees Lehte Hainsalu.

L. Sööt (Hainsalu)

Härra spiiker, lugupeetud kolleegid, kes te veel selles saalis olete ja tunnete huvi meie Eesti riigi tuleviku vastu, ma tänan teid. Sotsiaalkomisjonil on härra Kuddo ettekandele küllalt vähe lisada. Juhin tähelepanu, et seaduseelnõule lisatud seletuskiri on väga hästi kirjutatud ja peaks andma ammendava vastuse mitmele küsimusele, mis lugejal tekivad. Ma tahaksin peatuda mõnel paragrahvil, et teha ääremärkusi. Kõigepealt siin kõneks olnud § 16, mis näeb ette võimalikku toetusmäärade vähendamist, kui sotsiaalfondis ei ole raha. See paragrahv kõlab nõnda: raha mitteküllaldasel laekumisel sotsiaalfondi on fondil õigus toetusmäärasid proportsionaalselt vähendada. Nagu me teame, ei ole siiani mitte üheski seaduseelnõus niisugust vähendamise paragrahvi ette nähtud. On karta, et rahasid meil hakkab nappima ja kuna ühes seaduses on see paragrahv olemas, siis kõigepealt hakataksegi seda rakendama. Kuid sotsiaalkomisjon ei saa olla kuidagi nõus, et raha nappimise korral me hakkame kokku hoidma kõigepealt laste pealt. See seaduseelnõu on juba mitu kuud töös olnud ja selles variandis, mis

kõigepealt komisjonile tuli, seda paragrahvi sees ei olnud. Ekspertide soovitusel on see lisatud. Arvatavasti teise lugemise käigus me lepime kokku see paragrahv siiski välja jätta. Kui selgub, et sotsiaalfondis ei ole raha, siis on ka muid variante. Tuleb vaadata sotsiaalfondi eelarve läbi. Võib-olla näiteks töötute abiraha saab sealt ümber kantida riigi eelarvesse, et riik hakkaks siis hoolitsemata töötute ümberõppe ja töö leidmise pärast enam kui praegu. Või on tõesti vaja tõsta sotsiaalmaksu määra, mida praegu sotsiaalkomisjon ei toeta. Või on mingi muu variant. Kuna tegemist on riikliku toetusega, võib-olla leitakse puudujääv summa siis riigieelarvest. Pidanud nõu sotsiaalfondi direktori härra Sernandiga, selgus, et praegu on sotsiaalfond võimeline selle toetuse välja maksma. Nii et rahapuudust antud hetkel siiski ei ole.

Tahaksin veel peatuda §-l 12, mida ka härra Liim üles tõstis, see on elluastumistoetusel. Rahva seast on mulle öeldud, et kümme miinimumpalka. Mõelge ikka! Kui me saadame lapsed kodust ellu, ei saa me niisugust summat kaasa anda. Kuid ma arvan, et see rahasumma ei ole sugugi suur. Võib-olla me tõesti 4000 rubla ei saa lapsele kaasa anda, kui ta 18-aastaselt läheb kodust eemale kuhugi kõrgkooli. Kuid tal on ju ometi kodu olemas. Võib-olla saab talle abiellumise puhul kaasa antud vähemalt tema oma ase ja noad-kahvlid leitakse ka. Ta võib jälle koju tulla ja saab seal vähemalt kõhu täis. Tal on midagigi. Kuid lastekodulapsel ei ole midagi. Sotsiaalkomisjon toetab selle paragrahvi sõnastust nõnda, nagu see praegu on. 4100 rubla eest saab praegu ainult rätsepäulikonna.

Paragrahv 8 sätestab ülalpidamistoetuse kehtestamise, kui peres on mitu alla kolmeaastast last. Ilmselt peaks väljamaksmise juhendis olema selgelt öeldud, et summad liidetakse, et ülalpidamistoetus tuleb iga lapse pealt, mitte ei mõelda jälle nõnda, nagu me oleme harjunud, et kui tal on mitu last kodus, siis ta kasvatab need ju korraga. Mida ma veel lõpetuseks lisaks. Sotsiaalkomisjon toetab § 16 väljajätmist ja ülejäänud paragrahvide sõnastust nõnda, nagu see praegu on. Me oleme eriti õnnelikud kahe seletuskirjas väljendatud põhimõtte üle, et me ei hakka nõudma tõendeid ja toetama ainult neid lapsi, kes on aineliselt raskes olukorras, vaid tõepoolest kõiki lapsi. Ja siin siis kolmas põhimõte: kuni kolmeaastase lapse ja lapsinvaliidi hooldamine on töö. Tõepoolest, laste kasvatamine on riiklikult tähtis töö ja nõnda me peame seda ka aktsepteerima. Mis puutub 0,3 miinimumpalka, siis see muidugi ei korva lapse ülalpidamiskulusid, kuid see ei ole ka meie ülesanne. Ka looduses me paneme tähele, et kui pääsukesel on lapsed, siis pääsukesepaar näeb palju rohkem vaeva kui muidu. Eesti isad-emad kasvatavad oma lapsi rõõmuga ja riigilt saavad nad toetust ainult väikeses osas, kõiki ülalpidamiskulusid ja kogu seda armastust ei saagi riik välja maksta. Ja kuna praegu rohkem võimalusi Eesti riigil ei ole, siis tuleks nõus olla siin antud määradega – 0,3, 0,2 ja 0,5 miinimumpalka. Nõnda siis, ma palun täna viia esimene lugemine lõpule, palun komisjone ja fraktsioone arutada täna ja homme seda seaduseelnõu, see ei ole väga mahukas, ning esitada oma ettepanekud ja arvamused, et me saaksime juba järgmisel istungjärgul läbi viia teise lugemise, sest nagu rakendusotsusest loeme, tahaksime selle eelnõu seadusena kehtestada 1. aprillist. 1. märtsiks tuleb juba mõned seadusandlikud aktid valmis teha. Kui me veebruari algul seda seadust vastu ei võta, siis me jääme jälle jänni rahade väljamaksmisega. See olekski kõik, tänan kuulamast.

Juhataja

Suur tänu, proua Hainsalu! Rahvasaadikutel rohkem küsimusi ei ole. Ma tänan ettekande eest. Kolleegid! Me oleme ära kuulanud valitsuse ettekande. Meil on teada juhtiva komisjoni soosiv hoiak selle seaduse eelnõu kohta. Kõik protseduurilised nõuded on täidetud. Kas me võime lugeda esimese lugemise lõppenuks? Esimene lugemine on lõppenud. Ega ei ole juhtumisi saalis härra Roose, rahandusministri esimene asetäitja? Ei ole.

Muudatustest Eesti Vabariigi Ülemnõukogu eelarve-majanduskomisjoni koosseisus

Juhataja

Kolleegid! Me jätkame 20. päevakorrapunktiga. See päevakorrapunkt käsitleb ühe otsuse eelnõu arutelu, milles tulevad kõne alla muudatused Eesti Vabariigi Ülemnõukogu eelarve-majanduskomisjoni koosseisus. Ettekande selles küsimuses teeb meile eelarve-majanduskomisjoni esimees härra Kalju Koha.

K. Koha

Lugupeetud juhataja, lugupeetud kolleegid! Eelarve-majanduskomisjonile, õigemini Eesti Vabariigi Ülemnõukogu juhatusel on laekunud kolmelt eelarve-majanduskomisjoni kolleegilt, härradelt Juri Jevstignejevilt, Vladimir Lebedevilt ja Vladimir Malkovskilt avaldused, et neid arvatakse välja eelarve-majanduskomisjoni koosseisust ja vastavalt meie poolt kehtestatud reglemendi § 4 3. lõike viimasele lausele kuuluvad alatiste komisjonide koosseis ja hilisemad muudatused kinnitamisele Ülemnõukogus. Järelikult oli tarvilik koostada eelnõu, Ülemnõukogu otsus, mis fikseeriks, et meie kolm kolleegi oleksid välja arvatud eelarve-majanduskomisjoni koosseisust. Eelnõu on ka teile laiali jagatud ja see on koostatud eelarve-majanduskomisjoni poolt. Aitäh!

Juhataja

Suur tänu! Antud juhtumil on meil nii ettekanne kui ka komisjoni kaasettekanne ühes esituses. Kas on küsimusi härra Kalju Kohale? Ei ole. Suur tänu, Kalju Koha!

Avan läbirääkimised. Kolleegid! Mulle tundub, et me ei soovi sellel teemal läbirääkimisi pidada. Kas võime asuda otsust vastu võtma?

Kohaloleku kontroll. Kohal on 67 rahvasaadikut, puudub 36. Lugupeetud Ülemnõukogu! Kes on selle poolt, et võtta vastu Eesti Vabariigi Ülemnõukogu otsus muudatustest Ülemnõukogu eelarve-majanduskomisjoni koosseisus? Palun hääletada! 52 häält on vaja. Selle ettepaneku poolt on 54 rahvasaadikut, vastu on 1, erapooletuks jäi 1. Otsus on vastu võetud, eelarve-majanduskomisjoni koosseis muudetud.

Eesti Vabariigi seaduse "Muudatuste tegemise kohta Eesti Vabariigi üksikisiku tulumaksu seaduses" eelnõu teine lugemine

Juhataja

Kolleegid! Jätkame päevakorraga, võtame arutlusele päevakorrapunkti nr. 14, milles käsitletakse Eesti Vabariigi seadust muudatuste tegemise kohta Eesti Vabariigi üksikisiku tulumaksu seaduses. Meile on välja jaotatud selle seaduse eelnõu ja ma paluksin kõnetooli rahandusministri esimese asetäitja härra Roose.

E. Roose

Lugupeetud spiiker, lugupeetud saadikud! 9. detsembril esitas valitsus esimesele lugemisele Eesti Vabariigi seaduseelnõu muudatuste tegemise kohta üksikisiku tulumaksu seaduses ja see muudatuse tegemine haaras § 10 maksumäärasid. Selles paragrahvis valitsus tegi ettepaneku kehtestada uued maksumäärad, mis vastaksid aasta lõpuks kujunenud inflatsiooni tingimustele. Seda valitsuse ettepanekut on arutatud mitmel korral majanduskomisjonis ja majanduskomisjoni tuli kolm erinevat varianti, mille järgi võiks üksikisiku tulumaks hakata korreleeruma kiireneva inflatsiooniga, kusjuures on alust arvata, et inflatsioon muutub selle aasta alguses kiiremaks, kui oli eelmisel aastal. Eelmisel aastal oli see 400%-ga hinnatav. Esimene variant, mida pakuti välja ja arutati ühiselt, oli ühtse maksumäära kehtestamine. See tähendaks sisuliselt seda, et kõikidele tuluallikatele kehtestatakse ühesugune maksustamismäär. See teeb maksude arvestamise ääretult lihtsaks ja võimaldab rakendada maksustamise niinimetatud allika printsiipi ja vähendab tulude deklareerimise vajadust. Võib veel loobuda maksustamistabelite kallist ümbertrükkimisest ja seos inflatsiooniga oleks automaatselt tagatud. Aga on ka puudusi. Kõigepealt ta suurendab tulumaksu vähemalt 50%-l maksumaksjatel, kellel on keskmisest väiksemad tulud, see tähendab, võib tekkida sotsiaalne vastuseis. Teiseks, kuna üle maailma on siiski kehtiv üksikisiku progressiivse tulumaksustamise põhimõte, siis seda põhimõtet on hiljem küllalt raske taastada, kui harjutakse ära ühe maksumääraga. Teiseks variandiks, mida vaadati majanduskomisjonis, oli niinimetatud arvestusraha printsiip. Maksuvaba tulu ja maksuskaalad arvestatakse ümber stabiilsemasse valuutasse. Kui toimub maksustamine, siis tulused võrreldakse sellel kuupäeval kehtiva Eesti Panga noteeringu kursi alusel uute maksumääradega, mis tekivad selle konkreetse ajamomendi noteeringu alusel. Sellel on ka oma eelised ja oma puudused. Eeliseks on, et see kindlustab maksustamise inflatsiooni tingimustes peaaegu automaatselt ega muuda olemasoleva otsustamise põhimõtteid. Aga puudused on ka küllalt olulised, kuna suurendab töandjate juures raamatupidamise töömahtu, suurendab maksumaksjate tulude deklareerimise töömahtu ja raskendab maksustamise õigeaegset kontrolli. Ja kolmas variant, mida me nimetasime tinglikult libisevaks maksuvabaks tuluks, tähendab seda, et praegu on kehtestatud maksuvaba aastatulu 3600 rubla ehk kuarvestuses 300 rubla. Kuna inflatsioon pidevalt käib, siis on väga raske seda teha protseduuriliselt Ülemnõukogu reglemendi järgi, see võtab tohutult aega, väga raske on seda teha isegi valitsuse reglemendi järgi, ka see võtab küllalt palju aega. See peab olema operatiivne reglement või operatiivne reegel, kus me saaksime pidevalt hoida maksuvaba tulu umbes 1/3 keskmise kuupalga tasemel. Ettepanek oli, et hoida maksuvaba tulu 25–30% tasemel keskmisest kuusissetulekust, kusjuures igaks järgmiseks kuuks prognoositaks järgmise kuu keskmine sissetulek, mille alusel määratakse järgmiseks kuuks uus maksuvaba tulu ja see avaldatakse üldsusele teadmiseks. See võimaldab kohaldada olemasolevat maksusüsteemi hüperinflatsiooni tingimustele, tagab muudatuste kuuajalise operatiivsuse ja võimaldab kasutada maksutabeleid aasta jooksul muutumatult.

Puudused. Selle variandiga ei lahendata maksuskaala sobivust hüperinflatsiooniga täiel määral, sest maksuskaalad ise jäävad muutumatuks. Variant iseenesest ei ole seega automaatne inflatsiooni olukorras. Nende ettepanekute analüüsi tulemusena valiti välja viimane variant, mis on ka teie laudadele pandud, seda toetasid nii rahandusministeerium kui Maksuamet. Esimest toetas ainult Maksuamet, rahandusministeerium oli vastu. Teist toetas rahandusministeerium ja Maksuamet oli vastu. Kolmandaga oli konsensus ja konsensus ka majanduskomisjoniga.

Me andsime kõik need kolm varianti ekspertiisi eelmisel nädalal siin viibinud OECD maade maksundusekspertidele härra Soldile ja Hartile. Nad tulid samuti järeldusele, et meie tingimustes on kõige parem kasutada kolmandat varianti, see tähendab seda, mis on teie laual. Neil olid juhuslikult kaasas ka vastavad arvutiprogrammid, nad modelleerisid kohe võimalikud tagajärjed ühe või teise variandi puhul. Arvuti trükistest on näha, et kõige ohutum variant on

kolmas variant, nii organisatsiooniliselt, fiskaalselt kui ka sotsiaalsetest aspektidest hädahoitum. Mul on teile tähelepanuks öelda, et majanduskomisjoni ettepanekul tuleks siis paralleelselt §-ga 10 muuta § 6 alapunkti 1, suurendada seal maksuvaba tulu juba praegu Ülemnõukogu otsusega 3600 rublalt aastas 4800 rublale aastas, see tähendab 400 rublani kuus, ja seega tuli juurde üks paragrahv, mida tuleks samuti praegu seaduses muuta. Ma loodan, et te arutate selle läbi konstruktiivselt ja võib-olla isegi täna võiks võtta selle otsuse vastu tänu sellele, et juba jaanuarikuu maksustamine hakkab toimuma veebruarikuu alguses ja et siis saaksid maksu kinnipidajad ja juriidilised isikud ning teised tööandjad pidada kinni makse vastavalt uutele maksumääradele. Aitäh!

Juhataja

Suur tänu! Mõned küsimused rahvasaadikutelt. Mart Laar.

M. Laar

Austatud härra Roose! Me suhtleme teiega juba sellest puldist vist kolmandat korda ja mul on rõõm tõdeda, et vähemalt nüüd me oleme jõudnud üksmeelele, et selline üksikisiku tulumaksu seadus, nagu seda algselt esitas valitsus, ei sobi antud olukorras Eestile. Kas te seletaksite pikemalt seda sotsiaalset negatiivset tausta, mis tuleneks proportsionaalse tulumaksu rakendamisest. Te mainisite midagi 50% elanikkonna ebaõiglasest maksustamisest. Ma tahaksin teada, kui suur on praegu keskmine tulumaksuäär elaniku kohta ja kui seda rakendada, siis kui palju inimesi sellest kaotab? Aitäh!

E. Roose

Lugupeetud härra Laar! Ma ei saa muidugi kõiki argumente täna kasutusele võtta, sest eelmine kord te panite läbi härra juhataja või spiikri mulle veto peale, aga sisuline küsimus on selline, et praegu on projekteeritud tulumaksu skaalad ja maksuvabad määrad niimoodi, et esimene skaala koos maksuvaba määraga jääb keskmise tulu tasemele. Pooled inimesed, järelikult pooled maksumaksjad, maksavad oma tulult 16% skaalaga. Rohkem nad sisuliselt ei maksa. Järgmine skaala – inimestele, kellel on kahekordne töötasu –, 24% ja 33% rakendatakse nendele, kelle töötasu on üle kahekordse keskmise määra. Milline oleks sotsiaalne tagajärg? Kui me rakendaksime näiteks 20% ühtset maksumäära, siis hakkaksid need, kes maksavad esimese skaala järgi, maksma rohkem 4%. Keskmine maksumäär on neil alla 13%, siis suurenemine on 7% ja juba märgatav. Järelikult võib arvata, et need 50% maksumaksjatest ei ole sugugi selle otsusega nõus ja selles on sotsiaalne hädahoit. Aitäh!

Juhataja

Suur tänu! Illar Hallaste.

I. Hallaste

Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud ettekandja! Üksikisiku tulumaksu küsimuste üle oleme tõepoolest siin juba selle seaduse esmakordsest kehtestamisest alates vaielnud ja ma tuleksin jälle sama probleemi juurde, mis oli siis. Praegu on määratud, et 33% hakatakse maksma igast summast, mis on üle 18 000 rubla kuus. Liidame sinna 4800 rubla tulumaksuvaba miinimumi ja saame, et kuupalk, millest hakatakse edasi maksma juba 33%, on 1900 rubla kuus. Kui me võtame Eesti vaba kursi järgi, siis see on umbes 15 dollarit. Kas te tõesti peate 15–16 dollari

suurust palka nii suureks, et peaksite sellise palga saajaid karistama kõige kõrgema tulumaksu määraga? Põhimõtteliselt progresseeruv tulumaks võib olla, aga siis võiks see summa olla 100 dollari piires. Praegune skaala, eriti praeguse hüperinflatsiooni tingimustes, hakkab ikkagi mõjuma röövellikult. Kas ei ole nii?

E. Roose

Jah, lugupeetud härra Hallaste, kui me elaksime Ameerikas, siis muidugi ei tuleks kõne alla 15 dollari maksustamine tulumaksuga ja Ameerikas neid ei maksustatagi tulumaksuga. Aga me elame teises hindade ja muude kulutuste skaalas. Eesti Panga noteeringu või teise rahakursi skaalas meie hinnad ja sissetulekud siiski on teine maailm. Järelikult meie saame rääkida oma sissetulekute tasemest ja oma kulutuste tasemest. Seetõttu ei ole need päris võrreldavad asjad. On selge, et kõige parem ja õiglasem variant, kus inflatsioon ei suurendaks maksu maksmist, oli see teine variant ja seda tunnistasid komisjoni liikmed ka. Selle töö mahukus on niivõrd suur, et me ei suuda seda praegu läbi viia. Ja selletõttu jäädi kolmanda variandi juurde, mis on kompromiss.

Juhataja

Suur tänu! Tiit Made.

T. Made

Austatud eesistuja, lugupeetud härra Roose! Kuidas selle maksuvaba summaga ikka on? Kas 400 rubla ei ole ikka liiga vähe, arvestades olukorda, mis meie tööturul ja palgamaksmise palgaskaalade ja pensioniskaaladega on? Võib-olla te tahate mõne aja pärast seda tõsta, näiteks kahekordseks, järsku suurendada juba paugupealt maksuvaba summat natukene suuremaks, ütleme kas või 550 rublani? See on esimene küsimus.

Teine küsimus haakub härra Hallaste poolt küsituga, kuid sinna juurde ma tahaksin kuulda teie kui Eesti maksusüsteemi isa seisukohta. Võtame siis jah ära inimestelt raha rohkem eelarvesse ja jätame neile vähem võimalusi investeerimiseks. Eks ole, see on teie nägemus meie ühiskonna tulevase arendamise kohta?

Kolmas küsimus: kuidas haakub see muudatus üksikisiku tulumaksuga kogu maksusüsteemiga tervikuna, milliseid nihkeid või muudatusi see kaasa toob? Kas te võite veel ühe korra seda saadikutele öelda.

Ja neljandaks. Mis eksperimente on Eesti rahval lähiaegadel veel oodata maksusüsteemi muutmiste osas? Aitäh!

E. Roose

Suur tänu, lugupeetud härra Made! Teie küsimused võimaldavad mul propageerida teatud maksualaseid teadmisi Ülemnõukogu liikmete seas ja see on väga vajalik, aga ma siiski tahaksin vastata väga konkreetselt teie küsimustele.

400 rubla maksuvaba miinimumi kuu arvestuses on praegu tõenäoliselt vähe, aga 400 rubla on võetud praegu selle järgi, et detsembrikuu keskmine palk oli juba 1200 rubla. Me tahaksime sellega hoida sama proportsiooni, millega me startisime. Tõenäoliselt veebruarikuus

rahandusministeerium, saades jaanuarikuu andmed, fikseerib jaanuarikuu keskmiseks palgaks 1600 rubla. Muidugi peaks tõstma maksuvaba summa 500–600 rublani. Tõstma peaks iga kuu. Vaadake ida poole. Praegu prognoositakse 10-kordset inflatsiooni, rubla ostujõu langust. Nendes tingimustes kvartali või poolaastaga korrigeerimine on ajast ja arust. Ma olen nõus, et tuleb korrigeerida, ja ma arvan, et te nõustute ka. Küsimus on selles, kas juba täna panna 400 rubla asemel 500 rubla. Ma siiski kahtleksin, sest praegu ei ole mingeid statistikaandmeid. Kui me seda teeme, siis hakkavad jälle kohalikud omavalitsused protesteerima, sest nende tulullikas võetakse väga oluliselt ära ja me peame hakkama seda millegagi kompenseerima sellisest rahast, mida meil praegu kusagilt võtta ei ole. Tähendab, me peaksime siis hakkama arutama, kust seda raha saada, tekib keeruline regulatsiooni vajadus.

See on esimese küsimuse kohta. Teine küsimus, et inimestelt võetakse investeerimise võimalused. Härra Made, me oleme sellest juba rääkinud. Eesti üksikisiku tulumaks, isegi kui see on 33% tasemel, et ole üldse võrreldav nende tulumaksudega, mida me lähemad naabrid kasutavad. Nagu te teate, Soomes, Rootsis ja Taanis on küsimus ikkagi 50% lähedasest summast. Meie praegune maksuskaala ei ole kehvem. Ma ei teagi selliseid konkurentsimaid, kellel oleks maksuskaalad üksikisikutele oluliselt väiksemad kui Eestis. Nüüd seoses sellega, et makse võib võtta üksikisiku tulumaksuna ja maksu võib võtta teiste maksudena, näiteks käibemaksuna. Siis see ei ole oluline, kui suur on üks maks inimesele, mida ta peab ära maksma, vaid oluline on, palju ta summaarselt makse ära peab maksma. Selles suhtes ei ole Eesti maksukoormus sugugi tõusnud ja vastupidi, tänu sellele, et meil vaadatakse aktsiisimakse ümber, arvestatakse eelmise aasta inflatsiooni, on meil maksukoormus langenud 3%. Milliseid nihkeid võib veel tulla? Kui me nüüd ei võta sellist otsust vastu, mis kohalike omavalitsuste tulubaasi vähendaks, siis jääks tulubaas kohalikel omavalitsustel samaks, ja ei teki ka nihete vajadust. Neljas ja viimane küsimus: mis eksperimente veel siis maksude alal tuleb? Ma pean ütleva, et tuleb veel palju eksperimente, härra Made. Ja kui meil nüüd esimene eksperiment seisnes selles, et me pidime kehtestama Eesti oma maksud ja viima need põhiliselt sünkrooni, tähendab korreleerima inflatsiooniga, siis see oli esimene eksperiment ja me tulime sellega enam-vähem toime. Teine laine oli see, et me püüdsime viia ka aktsiisi korreleerima inflatsiooniga ja viisime sisse välisvaluutas maksustamise. See oli teine etapp. Ja nüüd ma arvan, et kolmas etapp tuleb hoopis tõsisem, see on riikidevahelised topeltnmaksustamise lepingud. Seoses sellega me peame oma seniste maksuseaduste formuleeringut tõesti muutma rahvusvaheliseks. See on väga tõsine töö. Sõlmida iga riigiga eraldi leping, mis mõjutab meie maksustamist ülemuslikult. Tuleb rakendada ka niinimetatud Eesti rahvatulu äravõtmist või väljaviimist Eestist ülekantavate hindade meetodil, mis teeb meid iga päevaga järjest vaesemaks. Ühisfirmad ja välisinvesteetrijad kasutavad seda meetodit väga edukalt Eesti tingimustes, kus puudub vastav seadusandlus. Aitäh!

Juhataja

Suur tänu! Me peame nõu Kalju Kohaga. Kell on üle 12, mul on niisugune tunne, et me peaksime praegu katkestama arvestusega, et me jätkame samal istungjärgul, sest ega selline pingutamine praegu sisuliselt midagi juurde ei anna.

K. Koha

Lugupeetud juhataja! Ma teeksin ka ettepaneku katkestada praegu teine lugemine homseni.

Juhataja

Teeme nii.

K. Koha

Paluks fikseerida küsimuste esitajad.

Juhataja

Kohaloleku kontroll. Kohal on 73 rahvasaadikut, puudub 30.

Lugupeetud Ülemnõukogu! Kes on selle poolt, et katkestada käsiloleva päevakorrapunkti arutelu ja jätkata homsel istungil? Palun hääletada! Selle ettepaneku poolt on 65 rahvasaadikut, 1 on vastu, 1 jäi erapooletuks. Arutelu katkestatakse. Täna seks head nägemist! Homme kohtume kell 10.

EESTI VABARIIGI ÜLEMNÕUKOGU XII KOOSSEISU

62. ISTUNGJÄRK

KOLMAS ISTUNG, 29. jaanuar 1992

Eesti Vabariigi seaduse "Muudatuste tegemise kohta Eesti Vabariigi üksikisiku tulumaksu seaduses" eelnõu teise lugemise jätkamine

Juhataja (Ü. Nugis)

Tere hommikust! Kohal on 72 rahvasaadikut. Jätkame Eesti Vabariigi seaduse muudatuste tegemise kohta Eesti Vabariigi üksikisiku tulumaksu seaduses eelnõu arutelu. Rahvasaadikute küsimustele vastab rahandusministri esimene asetäitja Enn Roose.

E. Roose

Lugupeetud rahvasaadikud! Antud juhul on tegemist valitsuse ettepanekuga ja praegu ma esindangi valitsust. Jutt on maksude vähendamisest, mitte maksude suurendamisest. See absolutiseerimine ei ole paikapidav. Teiseks. Valitsus peab otsustama ära üüride viimise normaalsele, vähemalt kulutuste tasemele, esialgu ilma kapitaalvahetusteta. Selline otsus on valitsuse poolt vastu võetud juba käesoleva aasta novembrikuus, aga selle rakendamise tähtaeg on alates 1. märtsist. Seda otsust tuleb kindlasti rakendada. Hindade küsimus on omaette väga raske teema, sest see seostub sissetulekute muutmisega inflatsiooni käigus, samuti kõikide kompensatsioonivajaduste läbivaatamisega, mida vähema sissetulekuga või üldse sissetulekuteta elanikud peavad hakkama saama. Olen teiega nõus, aga see ei puuduta antud juhul valitsuse praegust ettepanekut. Aitäh!

J. Kass

Austatud ettekandja! Kas te ei leia, et tulumaksu seadus ei täida oma põhilist eesmärki, see on võtta maksu rohkem neilt, kes saavad rohkem tulu. Seda lihtsal põhjusel, et inflatsioonitempo on saavutanud kiiruse, mida nimetatakse füüsikas vaba langemise kiiruseks. Selle tulemusel maksavad maksu jällegi keskmikud ja tegelikult ei saada maksu nende käest, kes saavad suuri tulusid. Selleks ringkonnaks on kas või need isikud, kes maksavad ainuüksi korterivõtme eest miljoneid rublasid. Kas te ei leia, et õigem oleks, säilitamaks õiglust, saada raha ka sealt, kus ta tegelikult ringi liigub: rakendada tulumaksu puhul proportsionaalset meetodit. Et täita riigikassat, riigieelarvet, siis minna uuele käibemaksu põhimõttele ja tõsta käibemaksu, kuid jagada tarbekaubad esmatarbekaupadeks, keskaupadeks ja luksuskaupadeks. Ei ole kahtlust, et kellel on suured tulud, ostavad rohkem just luksuskaupu. Tõsta käibemaksu vastavalt klassifikatsioonile kas 10%, 15% või 20%. Siis saame tegelikult raha kätte sealt, kus ta liigub. Tänan!

E. Roose

Härra Kass! Te esitasite nüüd täiesti uue kontseptsiooni, mille jaatamisel või eitamisel tuleks natuke põhjalikumalt argumenteerida. Ma ei suuda seda siit püstijalu teha. Selles suhtes on muidugi teie märkus õige, et inflatsiooni tingimustes nihkub tegelik maksude maksmine üksikisiku tulumaksus suurema skaala peale. Täna ja eile me seda valitsuse ettepaneku alusel arutasimegi. Ma kordan veel, me saame tulumaksu laekumised inflatsiooniga ainult siis, kui kasutame teist varianti, see tähendab arvestusrubla varianti. See on aga praegu muudel põhjustel teostamatu. Järelikult üleminek ühele maksumäärale muidugi lahendab selle inflatsiooniküsimuse väga hästi ära, samal ajal aga tekitab sotsiaalset ebaõiglust, nagu härra Laar ja härra Hallaste õigesti märkisid. Maksuamet on sellega nõus ja rahandusministeerium, kui see protsendimäär on õigesti paika pandud, ilmselt ka sellele vastu ei vaidle, aga mis me teeme siis nende inimestega, kelle maksukoorem seetõttu tõuseb (neid on umbes 50% maksumaksjatest)? Rikastel see muidugi ei tõuse, rikastel väheneb ja nendele on see täiesti vastuvõetav. Käibemaksu osas on üldiselt järgmine reeglistik: kõik riigid, kus seda rakendatakse, püüavad kehtestada ühise määra, kuna seda on lihtne arvutada. Näiteks ühe kaupluse kogukäibest saab selle arvutada ühe tehtega, kui me grupeerime mingeid kaupu. Teisel juhul tekib vajadus neid eraldi arvestada ja see nõuab lisatööjõudu. Luksuskaupade puhul, kui on formuleeritud, mis asjad on luksuskaubad, on võimalik rakendada aktsiisimakse. Aktsiisimaksud on lihtsalt kogutavad ja need ei ole kogumise mõttes kallid maksud.

Kui nüüd Eesti maksuseadusi põhjalikumalt ümber teha – me peame niikuinii seda kogu aeg tegema –, siis teie variant võiks tulla ühe arutluse teemana kõne alla, aga seda ei saa tõesti täna aktsepteerida kui lõplikku ettepanekut, millele valitsus täna ütleks O.K. Aitäh!

V. Lebedev

Lugupeetud juhataja, lugupeetud ettekandja! Mul on kaks küsimust. Härra Roose, oma ettekandes te ütlesite, et detsembris oli meie vabariigis keskmine kuutöötasu 1200 rubla. Kuulduste järgi on saadikute palga arvestamisel aluseks võetud millegipärast 1100 rubla. Aga asi pole selles sajas rublas. Kas see ei näita mitte, et parem käsi ei tea, mida vasak teeb, ja teil puudub täpne informatsioon. Teiseks. Nimetage palun konkreetne töökoht ja ametinimetus, millega kaasneb 400-rublane palk, mis on võetud maksuvabaks miinimumiks. Tänan!

E. Roose

Lugupeetud härra Lebedev! Viimaste andmete järgi oli detsembrikuu keskmine tulu, mida maksti välja pankade kaudu inimestele, natuke üle 1200 rubla kuus. Jaanuarikuu andmed näitavad, et see summa ulatub 1400 rublani. See on prognoos. Ma ei saanud aru teie küsimuse sellest osast, et kas ma esitan valeandmeid? Minu arvates ma esitan andmeid, mis mul on kättesaadavad olnud. Ja kui teil on teised andmed, siis me võime neid kõrvutada.

V. Lebedev

Ma kordan. Kas te võite nimetada ametikoha meil Eestis, kus palk on 400 rubla? See puudutab maksuvaba miinimumi. Mulle näib, et sellist palka pole praegu enam mitte kusagil. Võib-olla ainult erandjuhul on. Tänan!

E. Roose

See, mis puudutab 400 rubla maksuvaba miinimumi, ei puuduta üldse palgamaksmise taset või palga suurust. See on puht maksutehniline võtte, et see osa sissetulekust jäetakse maksustamata. See võiks olla 500 rubla, see võiks olla 100 rubla, see on selline, kuidas vastav seadus vastu võetakse. Tähendab, ma väidan seda, härra Lebedev, et see ei ole automaatselt seostatav miinimumpalgaga, see ei ole automaatselt seostatud mitte millegagi, see on kokkuleppe küsimus. Aitäh.

T. Made

Austatud eesistuja, lugupeetud härra Roose! Meil on teiega mõningaid teoreetilisi lahkuminekuid ja seepärast esitan ma teile niisuguse küsimuse. Juba korduvalt selle 20 kuu jooksul, mis me oleme teiega siin maksuseadusi arutanud, esitate te pidevalt võrdlusandmeid meie naaberriikide maksusüsteemidega antud hetkel. On üks ja teine üritanud teile seda selgeks teha, et see ei ole kõige ratsionaalsem, sest tegemist on kõrgelt arenenud riikidega, kes on juba teatud majandusliku arengu läbinud. Ei ole ratsionaalne võrrelda Soomes ja Rootsis praegu kehtivat maksusüsteemi, vaid te võiksite võtta aluseks Rootsi ja Soome maksusüsteemi 1950. aastate alguses, siis, kui nemad oma majanduslikku arenguteed alustasid. Kuidas te kommenteerite seda? Aitäh!

E. Roose

Lugupeetud härra Made! Kas me tahame või mitte, me peame ennast igal alal teistega võrdlema. Iseasi on see, millised järeldused me sellest võrdlusest teeme. Mina jagaksin probleemi kaheks. Üks on maksuseadus kui selline oma maksude võtmise, tulubaasi formuleerimise alustega ja teine on maksude võtmine, ütleme maksumäärad ja maksuskaalad, mis on sisuliselt determineeritud sellest, kui palju me raha tahame ühte või teise eelarvesse saada. Mis puudutab esimest poolt, siis me peame kasutama teiste maade kogemusi, selleks et meie ei kordaks neid vigu, mida need maad on teinud. Seda me oleme püüdnud ka teha praegu.

Me ei ole kopeerinud ei Soome ega Rootsi maksusüsteemi. Antud juhul on jutt üksikisiku tulumaksust. Meie maksuseadustes ei ole nii palju maksusoodustusi kui Soomes ja Rootsis, erandeid ei ole nii palju. See on selletõttu odavam, selgem ja ühetaolisem. Mis puudutab maksude laekumise summasid, mida me ühe või teise maksuga võtame, siis siin me tõesti ei saa end võrrelda Soome ja Rootsi. See on determineeritud sellest, kui palju me tahame eelarvetesse raha saada ja see, härra Made, sõltub ka teist. Kui te oma Ülemnõukogu kolleegidega eelarvest teatud kulud maha hääletate, siis see loob eelduse, et eelarvesse pole vaja

nii palju tulusid saada ja me võime maksumäärasid vähendada või maksuskaalasid nihutada kõrgemale. Sellegipoolest, kui võrrelda ikkagi Soome ja Rootsiga, siis 50 aastat tagasi olid neil väiksemad maksumäärad, kui neil praegu kehtivad. Järelikult on ka meil praegu väiksemad maksumäärad, kui kehtivad Soomes ja Rootsis üksikisiku tulumaksu osas. Aitäh!

A. Maarend

Härra juhataja, lugupeetud ettekandja! Kas ma sain õigesti aru, et praeguse projekti järgi tuleb välja nii, et keskmine palk on meil kasvanud kiiremini kui praegu projektis väljapakutud tulumaksu piirid, kus algavad uued maksumäärad. See tähendab seda, et keskmine maks keskmise palga saaja jaoks tõuseb? Ja teiseks, miks ikkagi rahandusministeerium ei taha arvestada maksumaksmisel perekonna koosseisu ja seda, et perekonnal on sissetulekud ja väljaminekud? Minimaalsel tasemel kulutused on elamise kulu, see ei ole tulu, see peab olema maksuvaba. Seega peavad olema maksuvabad ka laste, vanurite ja teiste mittetöötavate pereliikmete peale läinud kulud. Ettevõttes me ju arvestame sissetulekuid ja väljaminekuid ning näeme vahepealset tulu, mille maksustame. Miks me perekonnas seda näha ei taha? Tänan!

E. Roose

Härra Maarend! Me ei sule silmad, et perekonnas ongi kulutused. Perekonnad investeerivad võrdlemisi vähe. See on praegu tüüpiline olukord situatsioonis, kuhu me oleme sattunud. Aga seda probleemi on põhjalikumalt käsitletud siin juba siis, kui härra Hallaste tegi vastava ettepaneku. See moodus oli väga populaarne paljudes maades kuni viimase ajani. Nagu te teate, oli Rootsi Kuningriigis maksuvabastus olemas, aga see likvideeriti eelmisel aastal. Tähendab riigid on aru saanud sellest, et mitte maksuvabastus ei anna paljulapselistele peredele õiget majandamise alust, vaid spetsiaalne perekondadele antav laste abiraha või toetus, kuidas seda nimetada, samuti invaliidide ja teiste hooldust vajavate inimeste toetus. Need summad ei ole omavahel üldse võrreldavad. Need summad, mis sotsiaalhoolduse kaudu tulevad, on suuremad kui need, mis nendele maksuvabastusest laekuvad. Seetõttu ma ei soovitaks seda küsimust Ülemnõukogul nii perspektiivseks pidada. Teine moment on see, et kui selline otsus vastu võetakse, siis me peaksime tagasi pöörduma kohalike omavalitsuste eelarvete juurde ja tegema põhjaliku eelarvete tulude poole revideerimise, kuna üksikisiku tulumaks on nende omavalitsuste põhiline ja suurim tuluallikas. Siis peaks analüüsima, mida see endaga kaasa toob. Võib-olla on siis vaja võtta vastu hoopis mingisuguseid komplekssemaid otsuseid kui ainult ühe paragrahvi muutmise üksikisiku tulumaksus. Aga see ettevalmistustöö on tegemata, seega seda ettepanekut ennast kui alusettepanekut ei ole kusagil aktsepteeritud. Aitäh!

Juhataja

Suur tänu, härra Roose! Rahvasaadikutel rohkem küsimusi ei ole. Tänan!

Lugupeetud Ülemnõukogu! Kaasettekande antud küsimuses teeb meile eelarve-majanduskomisjoni esimees härra Kalju Koha.

K. Koha

Lugupeetud juhataja, lugupeetud kolleegid! Kõigepealt sissejuhatuseks järgmist, et täna on meil teine lugemine ja teiseks lugemiseks ei ole kolleegidelt ühtegi parandusettepanekut saabunud. Enne teist lugemist tunnetas eelarve-majanduskomisjon 1991. aasta teise poole eelarve aruteludel ohtu, et inflatsioonitempo on ülimalt kiire ja esimesel lugemisel pakutud

seaduseelnõu maksuskaalad, mis on siin märgitud, võivad osutada liiga väikesteks, see tähendab, et põhiline osa tulusaajatest ei lange mitte esimesse maksuskaalasse, vaid kõnnivad kõik enam-vähem sinna kolmandasse skaalasse. Seetõttu tehti rahandusministeeriumile ettepanek asi uuesti läbi vaadata ja leida lahendus, mismoodi sellisest olukorrast välja tulla. Antud juhul sellisel moel ülesehitatud progresseeruv skaala ei tööta inflatsioonitingimustes korrektselt. Härra Roose kandis teile ette kolm põhilist varianti, mis olid ka siis eelarve-majanduskomisjonis arutamisel. Esimene variant oleks see, kus kehtestatakse ainult üks maksuprotsent, olenemata tulusaaja tulukusest. Seda maksu maksavad kõik ühtemoodi – igalt rublalt 22%. See on tõesti lihtne ja kerge ning Maksuamet oleks ka sellega nõus, kuid probleem, mille tõttu eelarve-majanduskomisjon selle kõrvale jättis, on see, et keskmised tulusaajad maksavad inflatsioonitempost sõltuvalt proportsionaalselt enam kui kõrgema tulu saajad. Tulumaksu tuleb ka teisest küljest vaadata. Kohaliku omavalitsuse eelarve on huvitatud, et ta saaks oma kulutusi kinni maksta, et need tulud laekuksid. Ühe teatud protsendilise skaalaga võib juhtuda nii, et tal jääb osa tulusid saamata.

Teine variant, millest härra Roose teile rääkis, et skaala on sama, kuid tehakse ümberarvestus kindla valuuta peale, oleks kõige ideaalsem. Eelarvekomisjoni liikmed oleksid sellega täiesti nõus, kuid seda takistab meie tehniline ettevalmistamatus. Meie raamatupidamiskontorid ei saa sellega hakkama. See nõuab aega, aga meil on aega kahjuks vähe. Ja seetõttu toetas eelarvekomisjon kolmandat varianti, mis on teile ka kätte jagatud. Maksuskaala jääb nii, nagu meile seaduseelnõus pakutud on, ja iga kuu korrigeeritakse maksuvaba tulu vastavalt inflatsioonitempole. See ei ole hea variant, kuid on pisut parem, kui kõige esimene variant, mis üldse välja pakuti. Kuid üks probleem tuleks siin tegelikult veel lahendada. Eelarve-majanduskomisjonis ei jõutud kahjuks seda läbi vaadata, kuid kui meie praegune nii-öelda keskmine tulu võib olla jaanuaris juba 1400, siis keskmise tulu saaja enam ei mahu sellesse esimesse skaalasse ja seetõttu tuleks kaaluda plaani nihutada tulude summat, et 10 800 asemel oleks mingi protsendi võrra suurem summa. Me peaksime ette nägema, kui kiiresti võivad meie keskmised palgad tõusta, et ikkagi enamik keskmisi jääks esimesse skaalasse. Eelarve-majanduskomisjon pooldab kolmandat varianti, et me igakuiselt korrigeerime maksuvaba tulu. Võiks kaaluda ka veel skaala muutmist, et osa meie maksumaksjaid ei roniks juba jaanuaris-vebruaris teise või kolmandasse skaalasse. Me teeksime ettepaneku see seadus kindlasti sellel kuul vastu võtta, sest kui me neid muudatusi praegu vastu ei võta, siis maksumaksjad kogu riigis maksavad vana kehtiva skaala järgi jaanuarikuu eest saadud tulude pealt. Aitäh!

Juhataja

Suur tänu, Kalju Koha! Tundub, et on vähemasti üks küsimus. Kaido Kama.

K. Kama

Härra Koha! Miks majanduskomisjon arvas, et seda igakuist korrigeerimist on kohalikel ametnikel lihtsam teha kui käivitada varianti, et me viime kogu süsteemi mingile kindlale valuutale ja arvestame inflatsioonikõverat?

K. Koha

Kui me viime kindla valuuta peale, siis peab jälgima pidevalt Eesti Panga noteeringuid, aga need andmed ei jookse kohe. Informatsiooniteenistus ei ole Eesti Vabariigis sellisel tasemel, et näiteks raamatupidaja kuskil N asukohas saaks selle informatsiooni kohe kätte. See peab olema väga kiiresti toimiv süsteem. Praktika siiski väidab seda, et tänased meie palgaarvestajad ei ole

selliseks radikaalseks reformiks veel valmis. Maksuvaba tulu nihutamine 100 rubla võrra või 200 rubla võrra jätab maksutabelid samaks. Maksutabelid ei muutu, sest maksustatav tulu on ju protsendiga hinnatav.

J. Kass

Lugupeetud eelarve-majanduskomisjoni esimees! Mida arvate teie sellest põhimõttest, mida ma välja pakkusin, et minna riigikassa täitmisel selle peale, et tõsta käibemaksu, klassifitseerides omakorda kaupsid nii esmatarbekaupadeks kui ka luksuskaupadeks? Ei ole ju kahtlust, et need isikud, kelle tulud on kontrollimata ja kes niikuinii tulumaksu ei maksa, on suured luksuskaupade tarbijad või siis lihtsalt spekulatsioonide eesmärgil kaupade kokkuostjad. Selle kaudu võiks riigieelarvet täita ja tulumaksu määra puhul ikkagi minna proportsionaalsele ühele, näiteks 15%-le. Mida arvate teie sellest?

K. Koha

Kui nüüd küsitakse minu isiklikku arvamust, siis esiteks, hetkel me arutame üksikisiku tulumaksu ja ma kordan veel kord, et üksikisiku tulumaksu seaduse järgi ei laeku summad riigikassasse, vaid kohalike omavalitsuste kassasse. See on küll riigi maks, kuid kohalike eelarvete tuluallikas. Seda esiteks. Ja ausalt öeldes, kas meil Eesti Vabariigis luksuskaupu üldse on? Ma ei ole neid nagu märganud. Ma saaks aru, kui meil müüdivad kaubad oleksid konkurentsivõimelised, siis võiks hakata neid klassifitseerima. Me oleme püüdnud vabastada ennast süsteemist, kus igale kaubale määratakse maksumäär. On õigem ja lihtsam, kui käibemaks kehtib kõikidel kaupadel ainult üks ja teenustel üks maksumäär. See teeb asja tunduvalt lihtsamaks.

Juhataja

Suur tänu, härra Koha! Rahvasaadikutele rohkem küsimusi ei ole. Avan läbirääkimised. Tiit Made.

T. Made

Austatud eesistuja, lugupeetud maksumaksjad! Ma alustaksin ühe võrdleva paralleeli tõmbamisega. Nagu te väga hästi teate, ei õnnestu mitte kuidagi selgeks teha Venemaa kõrgematele sõjaväelastele, et vägede väljaviimine Saksamaalt ja Balti riikidest on kaks erinevat asja, kuna kahel erineval põhjusel on need väed nii Saksamaale kui ka Balti riikidesse tulnud. Ma pean ütlema suure kurbusega, et selle 20 kuu jooksul ei ole õnnestunud härra Roosele selgeks teha, et maksusüsteemide sisseseadmisel ei saa lähtuda sellest praktikast, mis meie naaberriikidel on praegu ja kuhu nad on välja jõudnud 30–40 aasta arengutee järel, kus neil on kõrge majanduslik ja sotsiaalne arengutase. Me peame lähtuma oma maksusüsteemi sisseseadmisel põhimõtetest, millest need riigid alustasid pärast Teist maailmasõda, siis, kui nende majandus oli laostunud, see tähendab samadest tingimustest lähtudes, kus Eesti Vabariik on praegu. Sel ajal need riigid võtsid kasutusele niisugused maksusüsteemid, et nende kodanikel ja ettevõtjatel oleks võimalikult palju raha, et teha investeringuid. Ühiskondade arenedes loomulikult maksuseadused karmistusid ja arvatavasti seda tuleb teha ka meie ühiskonnas, kuid me ei saa Eesti ühiskonda praegu tuua mingisugust läänemaade keskmist maksusüsteemi ja võtta meie tulusaajatelt liiga kõrgeid makse ühel lihtsal põhjusel. Nimelt sellepärast, et rahandusministeeriumil on tarvis kirglikult eelarvesse saada teatud suur summa raha. Mul on jäänud mulje, et meie lugupeetud rahandusministeerium lähtub tänase päevani

põhimõttest, et eelkõige rahandusministeeriumi huvid, siis Eesti riigi huvid tervikuna. Aga Eesti riigi huvides tervikuna oleks meil praegu tarvilik võimalikult liberaalset maksu. Meil on ka rahandusministeeriumi kogemustest teada, et maksusid võetakse eelarvesse sageli nii palju, et selle rahaga ei ole õieti midagi peale hakata, et rahandusministeerium peab Ülemnõukogust käima küsimas luba kogutud raha täiendavaks kasutamiseks. Ma tahan selle jutuga ütelda seda, et nüüd ilmselt seisavad meie ees ajad, kus on tarvis maksusüsteemi tervikuna läbi vaadata ja maksustamise filosoofiat muuta. Muuta ta liberaalsemaks selles mõttes, et nii ettevõtetele kui ka üksikisikutele, kellel antud hetkel juba oleks seda vaba raha tarvis, et osaleda privatiseerimise protsessis, anda võimalust teatud rahasummade tekkimiseks. Arvatavasti meie eelarve-majanduskomisjoni toel saaks läbi mõelda käesolevaks ja järgmiseks rahandusaastaks niisugune maksusüsteem, kus tavalisel riigikodanikul tekib võimalus koguda raha, et seda investeerida. Põhimõtteliselt olen ma nõus eelarve-majanduskomisjoni seisukohtadega. Küll aga tahaksin veel kord paluda komisjoni, et ta mõtleks veel, kas see minimaalne tulumäär 400 rubla ei ole antud hetkel juba liiga väike, veebruarikuus on see ilmselt veel väiksem. Vast viia juba praegu vastav parandus sisse, et mitte mõne aja pärast tulla selle asja juurde tagasi. Kuid samas tean ma ka väga hästi, et me pidevalt tegeleme maksusüsteemi muutmise ja parandamisega. Arvatavasti see jääb ka tulevikus nii, kuni rahandusministeeriumis kestab selline maksusüsteemi kokkupanemise filosoofia. Tänan!

M. Laar

Austatud härra Nugis! Ilmselt on kristlikud demokraadid selle küsimusega Ülemnõukogu kõnetoolis, kui ma olen õieti lugenud, neljandat korda. On vähemalt rõõm tõdeda, et selleks neljandaks korraks on asi niikaugele jõudnud, et meie austatud rahandusministeerium on jõudnud ilmselt ka ise veendumusele, et see maksusüsteem, mis Eestile omal ajal kaela pandi ja mida väga hästi töötavana iseloomustati, ei ole töötanud. Ja seda tuleb muuta. Sellest arusaaminegi on positiivne ja katsed nüüd midagi parandada on ka positiivsed, kuid kahjuks ei saa ma ikkagi nõustuda sellega, mida rahandusministeerium antud hetkel meile välja pakub. Ma olen täiesti nõus, et normaalses ühiskonnas, normaalses Euroopas, normaalse majanduse juures on progresseeruv tulumaks nii täpselt väljatöötatud kujul, nagu see praegu meie laua peal seisab, igati positiivne nähtus. Olen kindel, et paari-kolme aasta pärast – ma olen lihtsalt optimist – jõuab ka Eesti niikaugele, et meiegi saame hakata seda rakendama. Kuid, jumala eest, me ei saa seda praegu! Vaadake ometi ringi, mis meie ümber, mis meie majanduses toimub! Vaadake kas või selle seaduse keerukuse astet. Me oleme siin Ülemnõukogus vastu võtnud palju häid seadusi, mis on suuremal või vähemal määral lähtunud põhjamaisest sotsiaaldemokraatlikust kogemusest ja mis on olnud väga ilusad, väga läbimõeldud ja väga kaunid, aga neil on ainult üks viga, nad ei hakka ükski tööle praeguses olukorras, sest meie ühiskond lihtsalt ei ole selliste seaduste vastuvõtmiseks valmis. Tulemuseks ongi see, et me peame siin saalis pidevalt tegelema hädaabitööga, et kuidagi parandada ja kohendada, selle asemel et vaadata tõe näkku ning võtta vastu seadused, mis on antud hetkel rakendatavad. On täiesti selge, et seda seadust lihtsalt ei hakata Eestis täitma, sest esiteks, meil pole olemas sellist ametnike armeed, kes suudaks selle seaduse täitmist kontrollida. Või kui me tahame seda ametnike armeed luua, siis me maksame neile ära enamuse tulust, mida me selle seaduse kaudu võiksime saada. Teiseks on see seadus praeguses segases olukorras selline, mis otse sunnib iga Eesti Vabariigi kodanikku seda seadust rikkuma. Selliste seaduste vastuvõtmine on sisuliselt kuritegelik. Ma olen kindel, et kui me praegu jääme sellise otsuse juurde, sellise kompromissvariandi juurde, möödub kuu ja me oleme jälle samas punktis. Seetõttu ongi kristlikel demokraatidel järjekordselt ettepanek lahendada see küsimus ükskord ära ja nakata vähemalt paariks aastaks kasutama siiski mitte progresseeruvat, vaid proportsionaalset tulumaksu. Milline see määr oleks, selles – ma usun – jõuame siin saalis kokkuleppele.

Teine küsimus, mis on samuti oluline, puudutab juba laiemalt kogu meie sotsiaalsfääri ja meie sotsiaalhooldussüsteemi. Valitsuse veendumusel on kõige õigem meetod niimoodi, et korjame kõigepealt inimestelt maksudena raha kokku, siis saame selle kuskile kassasse, siis tulevad targad ametnikud ja vaatavad, millisel määral ja millises ulatuses seda neile, kellel abi vaja on, tagasi maksta. Me unustame jälle ära, millises olukorras me oleme ja kuivõrd kiirelt inflatsioon muudab kogu selle raha nulliks. Kuulates härra Roose vastuseid, kuidas väljapakutud elatusraha lastele on niivõrd hea ja positiivne, ei ole raske näha, kuidas see elatusraha tegelikult meie noori perekondi ei aita ja kõige hullem, see ka ei väärtusta neid. Ma arvan, et meil oleks siiski mõtet seda küsimust uuesti kaaluda ja hakata lapsi uuesti Eesti Vabariigis väärtustama. Me tegime ettepaneku sõnastada § 6 1. alapunkt järgmiselt: "... tulu kuni 4800 rubla aastas iga perekonnaliikme kohta." Sellega tuleksime välja sellest praegusest süsteemist ja suudaksime natukenegi aidata meie noori perekondi tõeliselt, mitte ainult sõnades, nagu me siiani oleme teinud. Aitäh!

V. Kois

Lugupeetud kolleegid! Tahan juhtida teie tähelepanu sellele, et viimaste seadustega me tõepoolest kehtestame Eesti majanduses eriolukorra, kriisiolukorra. Olenemata sellest, kuidas me valitsuse ettepanekusse suhtusime, sammume me pidevalt seda teed mööda. Me tühistasime tegelikult pensioniseaduse ja võtsime selle asemel vastu määruse elatusraha kohta. Me tühistasime tegelikult seadusandlikud aktid, mis reguleerivad mitmesuguseid dotatsioone lastele, ja asendasime need riikliku abirahaga lastele. Nüüd me muudame üksikisiku tulumaksu seaduse sel moel, et anname kõik valitsuse kätte. Ka selle minimaalpalga kindlaksmääramise, mida ei maksustata. Tegelikult kogu palgaskaala kindlaksmääramise. Tahan juhtida teie tähelepanu sellele, milline dokument on teie ees laual. See on seaduseelnõu Eesti NSV eelarveseaduse muutmise kohta. Valitsus tahab saada endale õiguse käsutada neid tulusid, mida käesoleval ajal on kehtiva seaduse järgi õigus käsutada ainult kohalikel omavalitsustel. Peale selle on eelarvest näha, et valitsus jätab endale õiguse jaotada ümber tohtu suured summad ametkondade ja organisatsioonide vahel; jaotada ümber need summad, mida nad saavad lisaks planeeritavatele sissetulekutele. See tähendab, et tegelikult me anname kõigis maksustamise valdkondades juhtimise seadusandlikult organilt üle valitsusorganile. Olen veendunud, et käesoleval ajal on see õige. Teisiti ei saa me lihtsalt hakkama. Aga me peame seda siis teadlikult tegema. Peame aru saama, et sellega me tegelikult viime ellu kriisiaja programmi. Ja pole isegi tähtis, milline valitsus tuleb, kas me anname volitused Savisaare valitsusele või näiteks härra Vähi valitsusele. Me anname need volitused. Me täidame kriisiprogrammi.

Nüüd aga konkreetselt sellest seaduseelnõust. Ma olen juba kritiseerinud maksuseadust. Novembrikuus, kui me selles seaduseelnõus järjekordselt muudatusi tegime, siis ma ütlesin, et see seaduseelnõu ei võimalda meil adekvaatselt inflatsioonile reageerida.

Olen väga rõõmus, et valitsus lõpuks ise tunnetas, et seadus on vaja paindlikumaks muuta. Ehkki ka käesolev seaduseelnõu ei lahenda lõplikult neid probleeme, mis meie ees seisavad. Jääb veel see proportsionaalne maksuskaala, mis kaotab väga kiiresti oma tähtsuse. Ent ka seda sammu tuleb minu arvates toetada. Jääb lahendamata veel terve hulk probleeme seadusandluses. Sellest rääkisid hästi Tiit Made ja härra Laar. Asi on selles, et ilmselt ei lase juba üksikisiku tulumaksu seaduse struktuur mitmeid probleeme lahendada. Nende hulgas probleeme, mis on seotud soodustustega väikese sissetulekuga inimestele, paljulapselistele perekondadele, invaliididele jne. Tähtis probleem on ka investeerijatele soodustuste andmine. Praegu me maksustame näiteks aktsiate omanikelt saadavad dividendid. Kas seda on praegustes tingimustes vaja teha? Inimene ostab aktsiad ja investeerib realsesse tootmisse. Meie ei anna

nende ostude tegemiseks soodustusi. Aga paljudes maades antakse. Härra Roose esitatud argument, et meie seadus on lihtsam ja selgem kui näiteks Rootsis või Soomes just sellepärast, et meil pole selliseid soodustusi, on minu arvates antiargument. See töötab just selle seadusandluse vastu. Tulevikus peame selle muidugi põhjalikult ümber tegema. Aga praegu on minu arvates mõttetu kõik need vaidlused üksikute protsentide ümber (kas 15 või 33 protsenti), mõttetu on vaielda maksuvaba miinimumi üle – olgu see 400 või 500 rubla – ja isegi nende soodustuste üle, sest meil alles algavad hüperinflatsiooni protsessid. Kasutu on täna midagi otsustada, sest homme peame seda otsust jälle revideerima hakkama. Selline olukord kestab seni, kuni meil pole oma enam-vähem stabiilset krooni. Meil tuleb neid seadusandlikke akte jälle muutma hakata. Seepärast teen ettepaneku toetada esitatud seaduseelnõu ja ühtlasi mõelda ka sellele, et anda kriisiperioodiks laiemad volitused valitsusele maksustamise, sealhulgas ka üksikisiku maksusüsteemi osas. Siis saame adekvaatselt ja kiiresti olukorrale reageerida. Täna tähelepanu eest!

A. Maarend

Lugupeetud juhataja, kolleegid! Järjekordselt me oleme tagasi selle surnud punkti juures, millest me alustasime poolteist aastat tagasi oma maksuseaduste ülesehitamist. Mul on väga imelik kuulda siin rahandusministeeriumi esindajat, kes kategooriliselt keeldub arvesse võtmast Ülemnõukogu seisukohti. Kui härra Koha siin nentis, et Ülemnõukogu liikmete poolt pole esitatud parandusettepanekuid, siis ma arvan, et see on tingitud sellest, et antud elnõu parandamine ei muuda mitte midagi. Meil on vaja muuta põhimõtteliselt üksikisiku tulumaksustamise süsteemi. Ja lähtuda sellest, et perel on elamiskulu ja on sissetulek ning sissetuleku ja elamiskulu vaheline tulu, mida saab maksustada. Kui riik ja rahvas on rikas, siis on see tulu suur ja siis saab ka seda rohkem maksustada. Kui rahvas on vaene ja palk väike, siis pole seda võimalik maksustada. Siin tehti ettepanek, et läheme üle konverteeritava valuuta alusel maksustamisele. Minu arvates võiks teha ettepaneku, et paneme seadusesse kirja: 5 dollarit kuus maksustada 16%-ga, 10 dollarit kuus 24%-ga ja 15 dollarit kuus 33%-ga. Siis oleks kõigile selge, et see, kes saab üle 15 dollari kuus, on hirmus rikas inimene. Ja see peab maksma kolmandiku oma palgast ära. Vanasti, kui maksti kümnist, Eesti mees maksis, hambad ristis, ja arvas, et seda on liiga palju, aga nüüd, kui keskmine maksumaksja maksab üle veerandi oma sissetulekust ära, kusjuures ta ise elab praktiliselt vaesuspiiril, siis seda peetakse justkui normaalseks. Kui me tahame üles ehitada normaalset üksikisiku tulumaksu süsteemi, siis minu arvates peaks olema küll selge, et perekonda laekuvatest sissetulekutest tuleb maha arvata kõigepealt kindel summa ühe pereliikme kohta, üle kokkulepitud normatiivide tehtud meditsiinilised kulutused – mõningad inimesed lihtsalt on haiged ja nendel on kulutused suuremad. Kuna meil on näha ette küllaltki suurt tööpuudust, siis peaks olema teatud mahaarvamine ühe töötu perekonnaliikme kohta. Kui me tahame, et oluliselt ja kiiresti hakkaksid kasvama investeeringud ja eriti investeeringud elamuehitusse, siis peaks kindlasti olema ette nähtud mahaarvamised investeeringutelt elamuehitusse. Kuidas seda siis kompenseerida? Minu arvates üks variante oleks tõesti suurtele tuludele ka suurema maksu kehtestamine, aga mitte rääkida senistest naeruväärsetest summadest, kus 1500 rubla, koos tulumaksuvaba miinimumiga 1900 rubla kuus loetakse ülisuureks sissetulekuks ja maksustatakse 33%-ga. Kui me tahame rääkida suurtest sissetulekutest, siis 50 000 rubla kuus võiks olla maksustatud näiteks 40%-ga. Püüame välja selgitada need inimesed, kellel on 50 000 kuus. See võib-olla maksab heameelega 40% ära. Teine suur sissetuleku allikas võib olla ja kindlasti on maa ja kinnisvara ehk kapitalimaks. Tihtipeale on see määratud erinevates riikides umbes ühe protsendiga turuhinnast. Turuhinda on muidugi raske määratleda, aga teataval määral teatavate meetoditega on see määratav, nii et üks protsent. Kui me hindame, et meil on kapitali Eestis 20–40 miljardit, siis see annaks täiendavaid sissetulekuid 200–400 miljonit, nii

kohalikku kui riigi eelarvesse. Maa- ja kapitalimaks peakski ennekõike laekuma kohalikku eelarvesse. Aga praegu on selgelt näha, et rahandusministeeriumil pole olnud huvi selle maksu kehtestamise vastu, sest põhikapital on kuulunud siiamaani riigile. Elanikkonna käes on sellest tühine osa. Ja nähtavasti pärast privatiseerimise läbiviimist on alles plaanis see maks kehtestada. Aga kui ettevõtted praegu teevad oma majandusarvestusi, prognoose, siis nad ei oskagi sellega arvestada. Minu arvates tuleks meil ka kiiresti selgeks rääkida maa- ja kapitalimaksu küsimused, kehtestada need. Siis peaks ära langema probleem, et meil, kui me vähendame järsult üksikisiku tulumaksu, ei ole riigi ja kohalikesse eelarvetesse laekuvaid tulusid. Tänan!

I. Hallaste

Lugupeetud juhataja, austatud kolleegid! Küsimus üksikisiku tulumaksust on olnud siin saalis palju kordi ja vaidlus on käinud ühtemoodi. Sisu on olnud selles, et valitsus on tahtnud kehtestada progressiivset tulumaksu, nii nagu on paljudes maades, ja lootnud, et sellisel juhul jõuab Eesti majandus ka sellisele tasemele, nagu see on maades, kus on progressiivne tulumaks. Paraku meie majandus on teistsugune. Kristlik-demokraatlik saadikurühm on seni kogu aeg seisnud selle eest, et progressiivne maksusüsteem praeguses inflatsiooni olukorras ei ole esiteks õiglane ja teiseks ei ole elluviidav. Me näeme seda kõike väga selgelt praegu, kus me kõik peaksime täitma tulumaksu deklaratsioone ja meenutama, milliseid tulusid saime aasta tagasi jaanuaris, veebruaris, märtsis. Ma ei kujuta ette, kui suur peaks olema maksuametnike kaader, kes suudaks selle üle kontrollida ja selle maksu ellu viia. Sisuliselt praeguses olukorras toob see kaasa seaduse rikkumise. Kehtestades mingi seaduse, me programmeerime juba sisse, et seda seadust täitma ei hakata. Selline olukord ei tule ka kasuks. Milles võiks olla lahendus? Lahendus võiks olla proportsionaalses tulumaksus, mis on näiteks 20% kõigilt tuludelt, mis ületavad tulumaksuvaba miinimumi. See 20% säilitaks riigi rahalised sissetulekud enam-vähem samal tasemel, kuigi üksikute valdade või linnade osas võiks olla muudatusi. Aga see on üks kindel süsteem, mille kaudu on võimalik raha sisse tõepoolest kasseerida. Maksuametnike ülesandeks jääb kontrollida, kas need kooperatiivid või ettevõtted on ikka sellest 20% nõudest kinni pidanud. Selliselt on tulud tagatud, ei toimu tulude varjamist ja samal ajal on õiglane. Kui me kehtestasime selle maksu poolteist aastat tagasi, siis oli juttu sellest, et progressiivne tulumaks inflatsiooni tingimustes on rahva röövimine. Me oleme näinud, et viimase aasta jooksul on inimeste sissetulekud väga tublisti kasvanud rublalises arvestuses, kuigi ei saa öelda, et reaalselt need sissetulekud kasvanud oleksid. Inimesed maksavad üha suuremat ja suuremat protsenti oma tuludelt, samadelt reaaltuludelt, mis meil olid aasta alguses. Nüüd, kui on uus aasta ja meil on vaja täita tulumaksudeklaratsiooni, siis need kõrvalt tulnud tulud, mis maksustati enne 25%-ga, lähevad suures jaos kõik 33% alla. Niipea, kui ei suuda meenutada kõiki tulusid, näiteks ajalehtedelt saadud honorare või raadiost ja televisioonist saadud honorare, tekib olukord, kus suur osa saadikuid võivad sattuda tulumaksu varjaja seisundisse. See puudutab nüüd saadikuid, aga nemad võivad maksta rohkem, nagu härra Roose ettepaneku tegi, et mitte selle alla sattuda, kuid enamik rahvast ei suuda kindlasti meenutada neid tulusid, mis nad olid jaanuaris-vebruaris saanud. Teiseks on nad selle eest juba siis ¼ konkreetsest tasust ära maksnud, ja nüüd äkki selgub uue aasta alguses, et tuleb veel kopsakas summa maksta makse Maksuametile. Vastavalt seadusele meil loomulikult tuleb seda teha, aga ma ei ole sugugi kindel, et inimesed on selle maksamise õigsuses veendunud ja et praegu ei ole tegemist uue ülekohtuga inimeste suhtes. Reaaltulu ei ole ju inimestel tõusnud, vaid tõenäoliselt langenud, aga maksta tuleb rohkem. Seetõttu teen kaks ettepanekut. Kõigepealt § 10 lõpp üksikisiku tulumaksu seaduses sõnastada järgmiselt: "maksustatakse 20%-ga." Kogu selle suure tabeli asemel, mis on meile välja jagatud, on ainult 20%. See on selge, lihtne ja õiglane. Ja seda hoolimata sellest, milliseks muutub inflatsioon järgmiste kuude jooksul. Teine

parandus, mis tuleks panna eraldi hääletusele. Lisada käesolevasse seadusse § 3 järgmises sõnastuses: "Käesoleva seaduse vastuvõtmisega lõpeb senine maksustamise kord tuludeklaratsioonide täitmise kaudu." See skisofreenia, mis praegu toimub, kus on vaja maksuametnikke, kes hakkaksid kontrollima ja selle kaudu riigi kulutused tõusevad ning tegelikult ikkagi sedasama aasta-poolteist tagasi vastuvõetud seadust ellu viia ei õnnestu, tuleb ära lõpetada. Inimesed on oma maksu ära maksnud. Jätame selle tuludeklaratsioonidega mängimise ära! See oleks praeguses olukorras lahendus ja kindlasti ka õiglane.

Ma palun need hääletusele panna eraldi, kui eelarve-majanduskomisjon ei nõustu nendega töö käigus. Aitäh!

Juhataja

Suur tänu! Kolleegid! Kas loeme läbirääkimised lõppenuks? Ma palun kedagi, kes annaks Kalju Kohale parandusettepanekud. Kohaloleku kontroll. Kohal on 70 rahvasaadikut, puudub 33.

Lugupeetud Ülemnõukogu! Kes on selle poolt, et lõpetada läbirääkimised antud päevakorraküsimuses? Palun hääletada!

Läbirääkimiste lõpetamine. Selle ettepaneku poolt on 63 rahvasaadikut, vastu ja erapooletuid saadikuid ei ole. Läbirääkimised lõpetatakse.

Ma paluksin lõppsõnaks kõnetooli valitsuse poolt härra Roose.

E. Roose

Lugupeetud spiiker, lugupeetud rahvasaadikud! Ma olen nõus, et maksuseaduste üldfilosoofia on meil kõigil segane, maksustamise kontseptsioonid kaasa arvatud. See, mida nimetatakse maailmas maksupoliitikaks, on tõesti poliitika küsimus või kokkuleppe küsimus, maksustamist võib teha nii, naa ja kolmandat moodi. Ma pean vajalikuks, et me jõuaksime Eestis kunagi nii kaugele, et me vaidleksime eri erakondadega, erakondade ja parteide vahel läbi selle niinimetatud maksustamise kontseptsiooni ja maksustamise poliitika, mis on sünonüümid, et määrata siis see tee, mida mööda Eestil on kõige kasulikum minna. Kontseptsiooni võib hakata välja töötama, kui Eesti rahareform on tehtud. Me ei saa inflatsiooni rubla peale luua mingit stabiilset kontseptsiooni, siis hakkab see täna väljatöötatud hea kontseptsioon inflatsiooniga koos rubla inflatsiooniga. Teha on seda aga vaja ja selle argumendiks on kas või seegi, et täna on isegi üksikisiku tulumaksu kohta tehtud väga vastuolulisi märkusi ja ettepanekuid. Ühed teevad ettepaneku, et kõik peretulud või suurem osa neist oleksid maksuvabad. Samal ajal oli teine ettepanek, et kõik investeeringud oleksid maksuvabad või vähemasti maksusoodustustega. Kui me seda mõlemat ettepanekut korraga vastu võtame, siis meil ei olegi midagi maksustada.

Nüüd taandub kogu see vaidlus ilmselt proportsionaalsele ja progressiivsele tulumaksule ning teil tuleb otsustada. Ma pean tegema ühe märkuse. Kui jäädakse proportsionaalse tulumaksu juurde, siis erineb see valitsuse ettepanekust. Tuleb võtta uuesti arutusele kohalike omavalitsuste tulude baas ja siis otsustada, kuidas ümber korraldada tulude laekumise süsteemi kohalike ja riigieelarveliste vahel ka teiste maksude osas. See vajab ettevalmistust. Nüüd perekonna sissetulekute küsimus, tähendab maksuvaba miinimumi kehtestamisest. Kõigepealt tuleks lugupeetud autoritel formuleerida, mis asi on perekond. Seaduses tuleks lisada terve peatükk, kus formuleeritakse, missuguste perekonnaliikmete kohta maksuvabastust rakendatakse. See oleks esiteks.

Praegusel kujul esitatud maksuparandused ei hakka põhimõtteliselt tööle, kuna on ebaloogilised ja ette valmistamata, teiste seadustega tasakaalustamata. Me peame leidma mingisuguse teise lahenduse. Aitäh!

Juhataja

Suur tänu! Ja nüüd eelarve-majanduskomisjoni poolt Kalju Koha, palun!

K. Koha

Austatud juhataja! Äkki on rohkem parandusettepanekuid?

Juhataja

Jah, me arvestame seda. Samas annan ma juba eelnevalt teada, et kui keegi fraktsioonide nimel tahab lõppsõna pidada, öelge aegsasti. Võib-olla oleks õigem enne parandusettepanekud läbi hääletada. Fraktsioonide juhid võivad kolmeminutilise lõppsõnaga esineda.

K. Koha

Kallid kolleegid! Me suhtlesime siin pisut töö korras oma komisjoni liikmetega ja meie seisukohad on välja öeldud juba eelnevas kaasettekandes. Põhimõtteliselt tuleks meil nüüd läbi viia mõningad hääletused. Parandusettepanekud on tulnud härra Hallastelt, härra Käbinilt, härra Sovetnikovilt ning üks aadressita ja nimeta, härra Laarilt. Aga seda ei saa nimetada parandusettepanekuks, härra Laar. Siin on ka üks võib-olla kõne tekst. Ettepanekud võiks põhimõtteliselt jagada kahte lehte. Ühed on need, kus ollakse nõus valitsuse ja eelarve-majanduskomisjoni kooskõlastatud variandiga, kuid tehakse ettepanek muuta maksuvaba tulu 400 rublalt suuremaks. Teised ettepanekud on niisugused, mis tuleks läbi hääletada ja mida me oleme tegelikult Ülemnõukogus juba korduvalt hääletanud – kas proportsionaalskaala või progresseeruv skaala. Hääletagem, siis saame asja edasi arutada.

Juhataja

See tundub olevat hea variant.

K. Koha

Hakkame siis konkreetsemaks minema. Härra Nugis! Palun panna hääletusele põhimõtteline küsimus: kes on selle poolt, et kehtestada proportsionaalskaala progresseeruva asemele? Kõigepealt on põhimõte selles, kas me loobume progresseeruvast skaalast või mitte. Kõik peavad sellest üheselt aru saama, mida hääletatakse. Ma ei hakka konkreetset teksti ette lugema, sest siin on härra Käbini ettepanek ja härra Hallaste ettepanek, redaktsioonid on erinevad.

Juhataja

Johannes Kass tahab oma parandusettepanekut täpsustada. Palun.

J. Kass

Lugupeetud ettekandja! Küsimus ei ole paljas põhimõttes, vaid filosoofia on teine, sest maksukoormus tahetakse viia käibemaksu peale.

K. Koha

Härra Kass! See ei kuulu arutatava seaduseelnõu konteksti. Täna õnes päevakorras ei ole üldine maksufilosoofia. Kõne all on üksikisiku tulumaks ja siin on kaks põhimõttelist lahendit.

J. Kass

Ma ei ole nõus. Teised esitavad lihtsalt proportsionaalse skaala, ilma muutuseta. Mina teen ettepaneku viia ka maksukoorem mujale.

Juhataja

Aitäh, härra Kass! Kõigepealt tõepoolest langetame põhimõttelise otsuse ja siis täpsustame asjaolusid.

K. Koha

Härra Nugis! Kas ma tohiks teha ühe repliigi. Meie päevakorras on Eesti Vabariigi seaduseelnõu muudatuste tegemise kohta Eesti Vabariigi üksikisiku tulumaksu seaduses, see on päevakorrapunkt. Ma paluksin kolleege selles raames püsida.

Juhataja

Mina ei lausunud selle vastu midagi. Ma tegin ettepaneku, et hääletame läbi põhimõttelise küsimuse – kas proportsionaalne või progresseeruv. Kuidas me paneme selle hääletusele?

K. Koha

Komisjon jääb seisukohale, et peab säilima progresseeruv skaala. See on kolmas variant, mis teil laual on.

Juhataja

Kalju Koha! Kas me paneme hääletusele, kes on proportsionaalse maksustamise meetodi poolt?

K. Koha

Kehtestamise poolt, komisjon on progresseeruva poolt.

Juhataja

Me ei taha mitte teksti kinnitada, vaid parandusettepanekuid läbi hääletada. Kas kõik saavad aru? Kas meil on Peet Kase parandusettepanek ka?

K. Koha

Ei ole.

Juhataja

Protseduuriline. Ain Tähiste.

A. Tähiste

Austatud spiiker! Olen kimbatuses, ma ei saa täpselt aru, kuidas me nüüd hääletame. Kas toimub konkurents või mitte? Ma ei saa aru, kuidas hääletamine toimub.

Juhataja

Üks hetk, kohe. Enne kui me hakkame parandusettepanekuid läbi hääletama, härra Koha selgitab asjaolusid. Enne hääletamist võtame vaheaja. Palun.

K. Koha

Ma panen hääletusele härra Tiit Kåbini redaktsiooni, sest see laekus kõige esimesena majanduskomisjoni. Tema redaktsioonis on põhimõtte, et kehtestada proportsionaalne skaala, Ülemnõukogu otsustab. Teen ettepaneku sõnastada üksikisiku tulumaksu seaduse § 10 järgmiselt: "Tulumaksuga maksustatav aastatulu, see on üksikisiku tulu, mille hulka ei kuulu käesoleva seaduse §-s 6 loetletud tulud ning millest on maha arvatud käesolevas seaduses loetletud kulud, maksustatakse 22-protsendilise tulumaksumääraga." Kõigile selge?

Juhataja

Esialgu me valiksime põhimõtte. Kuna see tekita küsimusi, siis läheneme bürookraatlikumalt ja ütleme: kes on Tiit Kåbini parandusettepaneku poolt? Kas kõik said aru? Väga hea. Kohaloleku kontroll. Kohal on 72 rahvasaadikut, puudub 31. Kolleegid! Tegemist on tähtsa seadusega. See ei jäta külmaks meist mitte kedagi. Mul on ettepanek, et me juhindsime meil välja kujunenud praktikast ja reglemendist. Parandusettepanekute esitajad võivad õigusega nõuda oma parandusettepanekute täpsustamist. Nad peavad veenduma selles, et nende poolt esitatud parandusettepanekud tõepoolest pannakse hääletusele nii, nagu nemad seda soovisid. Ma palun peale läbirääkimiste lõppemist teisi kolleege mitte läheneda selliselt, et see ei ole loogiline, ei vasta minu ilmavaatele või on vähe argumenteeritud või üleüldse on kehv. Seda enam öelda ei saa. See tuleb lahendada hääletuse teel. Palun, Kalju Koha. Ma küsin üle. Üks hetk! Arvo Sirendi.

A. Sirendi

Lugupeetud spiiker! Mul on niisugune tunne, et erakonna seisukohti võib esimees välja öelda?

Juhataja

Täpselt. Kolm minutit lõppsõnaks. Kuulame ära kõigepealt Maaliidu fraktsiooni esimehe seisukoha. Palun.

A. Sirendi

Lugupeetud spiiker, austatud kolleegid! Meie fraktsioon arutas asja ja küsimus ei ole üleüldse keeruline, vaid äärmiselt lihtne. Igasugune proportsionaalne maksuseadus tähendab vaeste

inimeste paljaskoorimise seadust. Igasugune katse pead raputada selle peale tähendaks seda, et me hakkaksime maksustama samadel alustel neid, kes saavad sadu tuhandeid rublasid kuus, ja ka neid, kes saavad vaevalt elatusmiinimumi, mis iga päevaga langeb. Me võime muidugi tõsta seda alumist nivood sedavõrd kõrgemale, et maarahvas ei pea üldse maksma, kuna nende keskmine palk on praegu tõepoolest allapoole elatusmiinimumi. Kui läheks üle proportsionaalsusele, kaotaks maainimene keskmiselt 6–10% oma praegustest kiduratest tuludest veelgi. Sellepärast meie hääletame proportsionaalse maksuseaduse vastu ja nõuame progressiivset maksustamist. Kuskil peaks olema tase, kust enam ei tasu vaeseid koorida, selleks et oma tasku saada miljoneid, et oleks võimalik seda rahasaamise himu kuskil pidurdada või kui seda himu ei suudeta pidurdada, siis nõuda vähemalt seda, et see läheks investeringuteks.

Juhataja

Suur tänu! Palun uuesti kõnetooli Kalju Koha. Mul on alust arvata, et lõppsõnad on lõppenud ja me asume parandusettepanekuid läbi hääletama. Palun.

K. Koha

Lugupeetud kolleegid! Selguse mõttes ma loen härra Kābini ettepaneku redaktsiooni teile ette, siis härra Nugis paneb hääletamisele. Ettepanek kõlab järgmiselt: "Tulumaksuga maksustatav aastatulu, see on üksikisiku tulu, mille hulka ei kuulu käesoleva seaduse §-s 6 loetletud tulud ning millest on maha arvatud käesolevas seaduses loetletud kulud, maksustatakse 22%-lise tulumaksumääraga."

Juhataja

Kas kõik said aru? See on Tiit Kābini parandusettepanek.

K. Koha

Eelarve-majanduskomisjon seda ettepanekut ei toeta.

Juhataja

Majanduskomisjon ei toeta. Nagu te teate, kommenteerib igat parandusettepanekut enne hääletusele panekut juhtivkomisjon.

Lugupeetud Ülemnõukogu! Kes on Tiit Kābini parandusettepaneku poolt? Lihthälteenamus. Selle ettepaneku poolt on 15 rahvasaadikut, vastu 48, erapooletuid 4. See ettepanek ei leidnud toetust.

K. Koha

Nüüd on samalaadne ettepanek härra Hallastelt. Kas härra Hallaste nõuab oma ettepaneku hääletusele panekut? Ei nõua. Kas ka teine ettepanek jääb hääletusest ära? Nõuate. Paneme hääletusele härra Hallaste teise ettepaneku, mis kõlab järgmiselt: Lisada käesolevasse seadusesse § 3 järgmises sõnastuses: "Käesoleva seaduse vastuvõtmisega lõpeb senine maksustamiskord tuludeklaratsioonide täitmise kaudu." Eelarve-majanduskomisjon antud ettepanekut ei toeta.

Juhataja

Kas kõik said aru parandusettepaneku mõttest? Ei? Kordame veel.

K. Koha

Lisada käesolevasse seadusesse § 3 järgmises sõnastuses: "Käesoleva seaduse vastuvõtmisega lõpeb senine maksustamiskord tuludeklaratsioonide täitmise kaudu." See tähendab, et tuludeklaratsioone meile ei esitata.

Juhataja

Kas Jaak Allikul on protseduuriline küsimus või protest? Esitada enam ei saa, läbirääkimised on läbi. Selgitame veel.

K. Koha

Ma saan aru niimoodi, et see ettepanek on suunatud tulevikku, mitte eelmisesse aastasse. Nüüd ma olen päris kimbatuses.

Juhataja

Illar Hallaste.

I. Hallaste

Aitäh, härra juhataja! Kuna praegu tuludeklaratsiooni täitmine käib ja nende esitamise tähtaeg on 15. veebruar, siis selle otsusega, kui me võtame selle otsuse vastu, ei täideta sel aastal enam mingeid tulumaksu deklaratsioone möödunud aasta tulude kohta. Järgmise, 1992. aasta tulude kohta me arvatavasti teeme seaduses juba uusi muudatusi. Kuna reaaltulu on langenud, siis praegune täiendav maksustamine läbi tulumaksu deklaratsioonide oleks inimeste suhtes ebaõiglane. Aitäh!

K. Koha

Ausalt öeldes ei saanud ma päris hästi aru, aga ma püüan ikkagi midagi selgitada.

Möödunud aasta jooksul pidasid kõik tööandjad vastavalt üksikisiku tulumaksu seadusele tulumaksu kinni kõikidelt väljamakstud tuludelt. Kui inimene töötas töölepinguga, tal oli kindel töö, sai iga kuu palka, oli kuupalga sees ka tulumaksuarvestus. Kui see inimene sai mingit honorari või muud tulu, peeti kõik tulumaksud kinni. Üksikisiku tulumaksu seadus põhineb aastatulu arvestusel. Aasta lõpul tuleb kõik tulud summeerida. Samuti peab summeerima makstud summa. Tuludeklaratsioonis tuleb need summad üles kirjutada. Siis selgub, kas inimene maksis aasta jooksul tulumaksu rohkem, kui seadusega peaks maksma, või vähem. Tulumaksu deklaratsioon ongi selleks dokumendiks, kus selgub, kas maksti rohkem või vähem. Ja vastavalt sellele tehakse tasaarveldused. Ühele või teisele poole.

Juhataja

Kas Illar Hallaste parandusettepanek on mõistetav? Ei ole ikka mõistetav. Kalju Koha, proovi nüüd veel.

K. Koha

Ettepaneku sisu on selles, et 15. veebruariks ei pea esitama mitte keegi tuludeklaratsiooni. Küsimus on selles, kas inimene võib selle esitada, kui ta tahab. Ah võib, aga kohustust ei ole. (Naer saalis.)

Juhataja

Kas Illar Hallaste parandusettepaneku sisu on mõistetav? On mõistetav. Panen hääletusele.

K. Koha

Aga meie komisjon seda ei toeta.

Juhataja

Lugupeetud Ülemnõukogu! Kes on Illar Hallaste parandusettepaneku poolt? Selle ettepaneku poolt on 6 rahvasaadikut, vastu 52, erapooletuid 6. See ettepanek ei leidnud toetust.

K. Koha

Aitäh! Nüüd läheks härra Mart Laari ettepaneku juurde. See on meil igivana probleem. On ettepanek sõnastada § 6 1. alapunkt järgmiselt: "Tulu kuni 4800 rubla aastas iga perekonnaliikme kohta." See tähendab, et üksikisiku tulumaksu eelnõusse tuuakse sisse mõiste, et iga perekonnaliikme aastatulu on 4800 rubla ulatuses maksuvaba. Selle üle oleme palju vaieldud. Eelarve-majanduskomisjon seda ettepanekut ei toeta.

Juhataja

Kas Mart Laari ettepanek on mõistetav? Võib hääletusele panna? Väga hea.

Lugupeetud Ülemnõukogu! Kes on Mart Laari parandusettepaneku poolt? Palun hääletada! Selle ettepaneku poolt on 28 rahvasaadikut, vastu 30, erapooletuid 3. See ettepanek ei leidnud toetust.

K. Koha

Ma vabandan härra Kassi ees, kes tegi samalaadse ettepaneku, et ma unustasin seda öelda. Nüüd siis järgmised ettepanekud. Härra Kassi ettepanekus on summad 600 rubla kuus ja 7200 rubla aastas, härra Sovetnikov pakub 500 rubla kuus ja 6000 rubla aastas. Kui te nüüd tähelepanelikult loete teile esitatud seaduse redaktsiooni, siis siin öeldakse, et maksuvaba osa rehkendatakse välja 25–30% ulatuses ja tehakse täisarvestus täissajani. See tähendab seda, et kui 1200 rubla on keskmine, siis 30% sellest on 400 rubla. Kui on 1500, siis vastavalt 500, kui 1800, siis 600 jne. See on arvestuse aluseks. Majanduskomisjoni kommentaar oleks, et kui me võtame antud ettepaneku praegu vastu, siis me kipume minema kohalike eelarvete tuludesse ja neil jääb osa tulusid hetkel saamata.

Juhataja

Kas kõigepealt võtame härra Kassi ettepaneku?

K. Koha

Tegelikult on järjekorras härra Sovetnikov, sest tema parandusettepanek tuli esimesena. Härra Sovetnikovi ettepanek on: tulu kuni 6000 rubla aastas ehk 500 rubla kuus. See erineb praegusest tekstist. Komisjon on seisukohal jääda praeguse redaktsiooni juurde.

Juhataja

Lugupeetud Ülemnõukogu! Kes on Sergei Sovetnikovi parandusettepaneku poolt? Selle ettepaneku poolt on 31 rahvasaadikut, vastu on 23, erapooletuid on 4. See ettepanek leidis toetust.

K. Koha

Kas härra Kass nõuab oma ettepaneku hääletamisele panekut? Selle ettepaneku sisu on selles, et tulu kuni 7200 rubla aastas ehk 600 rubla kuus.

Juhataja

On mõistetav?

K. Koha

Eelarve-majanduskomisjon ei toeta seda ettepanekut.

Juhataja

Kui Johannes Kassi parandusettepanek läheb läbi, siis sellisel juhtumil jääb Johannes Kassi parandusettepanek. Reglement ütleb nii, et üksteist välistavaid ettepanekuid hääletusele ei panda. Kas need on üksteist välistavad ettepanekud? Kui on konkursi küsimus, siis võtame arvesse poolthääled.

A. Tähiste

Mina olen seisukohal, et mõlemad summad on läheneva inflatsiooni juures naeruväärsed. Ma toetaks loomulikult Kassi, aga toetasin ka Sovetnikovi. Selles mõttes ei ole puhas mäng, oleks pidanud ikka teatama, et on konkurss. Võib-olla tühistaks eelmise vooru ja teeks konkursi. (Naer.)

Juhataja

See ei olnud reglemendi kohane arvamused.

A. Tähiste

Kuidas, kas ma olen siis mõlema poolt või? Austatud spiiker interpreteerib, et kumma poolt rohkem saab. Mina oleksin olnud siis Sovetnikovi vastu ja Kassi poolt.

Juhataja

Üks hetk, see ei ole üldse vaidluse küsimus. Ma võib-olla oleksin pannud need küsimused natukene teistmoodi hääletusele, kuid protsess on alanud ja nüüd on vaja kuidagi väljapääs leida. Ma usun siiski, et see ei ole vale, kui me võtame seda kui konkurssi. Johannes Kass.

J. Kass

See on probleem. Ain Tähistel on jumala õigus, puhas konkurss on siis, kui inimesed eelnevalt teavad, et on puhas konkurss. Näiteks Ain Tähistele poleks siis poolt hääletanud, oleks hääle andnud mulle. See ei loe, et ta nüüd annab oma hääle, sest ta andis ka sellele, kellele ta ei tahtnud anda. Palun teeme puhta konkursi ja hääletame uuesti. See ei võta aega.

Juhataja

Ma siiski paluksin jätta ikka praegu juhtimine minu peale. Mul on alust tõlgendada, et need on üksteist välistavad ettepanekud. Reglement ütleb selle kohta, et sellisel juhtumil neid ei pandagi hääletusele. Kalju Koha, kuidas me leiame väljapääsu?

K. Koha

Kolleegid! Teile antud muudatuste eelnõus on 4800 rubla aastas ehk 400 rubla kuus. See ettepanek kehtib.

J. Kass

Oot, oot, päris nii ei ole.

K. Koha

Nüüd on tehtud parandusettepanek, et muuta seda summat 100 rubla võrra ehk 1200 rubla võrra suuremaks.

Juhataja

Nii. Ja see läks nüüd läbi. See tegu on tehtud. Nüüd tuleb veel järgmine parandus.

K. Koha

Järgmises ettepanekus on arvud 200 rubla ja 2400 rubla.

Juhataja

Ma usun, et saalis võib olla praegu üle 70 arvamuse. Lepime nüüd kokku, et ma kõigepealt kommenteerin, konsulteerin reglemendikomisjoniga ja siis hakkame omapead otsustama. Jaak Allik.

J. Allik

Härra juhataja! Ega reglement teile väga täpselt ei ütle, aga loogiline oleks panna kõik kolm varianti hääletusele.

Juhataja

Ma ei vaidleks vastu. Ma usun, et me saame hakkama ilma nõuanneteta, kui nüüd see nõu ei ole protseduuriline ettepanek. Nõuandeid enam kuulda ei taha. Minu meelest on see täiesti vastuvõetav ettepanek, kui me kuulutame konkursi välja selliselt: 4800 rubla, Sovetnikovi 6000 rubla, Kassi 7000 rubla. Seda võib. Härra Roose, võib-olla te minuti jooksul kommenteeriksite. Keegi ei saa väita, et see oleks ebaaus mäng, kui me konkursi kuulutame. Palun, ärme hakkame nüüd kiiluma siia vahele neid mõtteid, mis mitte midagi ei anna.

E. Roose

Lugupeetud spiiker, lugupeetud rahvasaadikud! Mul on vajadus või kohustus juhtida tähelepanu järgmisele. Kui te võtate nüüd vastu maksuvaba summa suurema kui 4800, tähendab 6000 või 7200 aastas, siis see toob automaatselt kaasa kohalike eelarvete tulude ümbervaatomise. Järelikult härra Miller peab tagasi võtma teile esitatud riigieelarve projekti, kuna seal ei ole arvestatud neid dotatsioone, mis riigieelarve peab täiendavalt andma seoses sellise otsuse vastuvõtmisega. See otsus ei oleks praegu riigieelarvega tasakaalustatud ja seoses sellega ma kaitseks praegust valitsuse ja majanduskomisjoni seisukohta. Me hakkame nagunii iga kuu suurendama seda maksuvaba summat rahandusministeeriumi otsusega ja jõuame kindlasti 6000 ja 7200 rublani aastas. Aga ärge viige eelarveid tasakaalust välja. Aitäh!

Juhataja

Milles on nüüd küsimus? Peet Kask.

P. Kask

Aitäh, härra juhataja! Ma sain teist aru, et te tahate panna konkureerima ka 4800. See ei ole korrektne. Reglemendi § 9 16. lõike 2. lõik ütleb, et kaks või enamat üksteist välistavat muudatusettepanekut pannakse eelnevalt üksteisega konkureerima. Või enam poolthääli saanud muudatusettepanek pannakse seejärel hääletusele. Summa 4800 on praeguses tekstis ja seda konkureerima ei panda. Konkurentsi võitev muudatusettepanek pannakse pärast lihtsalt hääletusele. Täna!

Juhataja

Olen nõus. Kolleegid, rohkem ma nõuandeid ei vaja. Konkurs viiakse läbi härra Sovetnikovi ja härra Kassi parandusettepanekute vahel. Kui see on tehtud, siis jätkame. Kas kõik mäletavad ettepanekute sisu, mille poolest härra Kassi ja härra Sovetnikovi ettepanekud erinesid? Mäletavad kõik. Arvesse lähevad ainult poolthääled.

Lugupeetud kolleegid! Kes on rahvasaadik Sovetnikovi parandusettepaneku poolt? Nüüd on konkurs ja see võib mõjutada saadikute arvamust. Enne oli ainult parandusettepanek, selle ma annulleerisin. Poolthääled lähevad arvesse. Praegu on Sovetnikovi ettepanek. 18 poolthäält.

Lugupeetud Ülemnõukogu! Kes on Johannes Kassi parandusettepaneku poolt? 27 poolthäält. Kolleegid, konkurss on sellega läbi. Konkursi tulemusena jäi 27 häält Kassile ja Johannes Kassi parandusettepanek on läbi läinud. Nüüd me võtame seda kui parandusettepanekut, mis hakkab konkureerima põhitektiga. Nüüd me paneme selle uuesti hääletusele. Kes on Johannes Kassi parandusettepaneku poolt võrreldes põhitektiga? Nüüd on lihthäälteenamus. Lugupeetud Ülemnõukogu! Kes on Johannes Kassi parandusettepaneku poolt? Kui see saab lihthäälteenamuse, siis tekst muutub, kui ei saa, siis ei muutu. Selle ettepaneku poolt on 29 rahvasaadikut, vastu 35, erapooletuid 4. Johannes Kassi parandusettepanek ei leidnud toetust.

K. Koha

Rohkem parandusettepanekuid ei ole. Julgen teha ettepaneku mitte hääletusele panna neid, mis härra Kass on teinud siin joone all, need ei kuulu antud päevakorra raamidesse. Seega on teile esitatud tekst jäänud selliseks, nii nagu ta on esitatud, ja me teeme ettepaneku see seaduseelnõu käesoleval istungjärgul vastu võtta, et meie maksumaksjad saaksid maksta uute maksumäärade järgi.

Juhataja

Kolleegid! Ega ei ole unustatud kellegi parandusettepanekut? Ei ole. Lood on sellised, et Isamaa Ühenduse saadikurühm paluks vaheaega, mis juhuslikult langeb kokku ka meie plaanilise vaheajaga. Töö jätkub kell 12.28.

V a h e a e g

Juhataja

Kohaloleku kontroll. Kohal on 79 rahvasaadikut, puudub 24. Kolleegid, kõik protseduurilised menetlused, mis on vajalikud selleks, et minna lõpphääletuse juurde, on läbitud. Küll aga soovib veel enne lõpphääletust lõppsõna ühe saadikufraktsiooni esimees, nimelt Isamaa Ühenduse esimees Mart Laar.

M. Laar

Austatud härra spiiker, austatud kolleegid! Saadikurühm Isamaa Ühendus arutas üksikisiku tulumaksu seaduse parandamisi ja muutmisi ning tekkinud olukorda ja volitas mind teatama järgmist. Vaatamata meie parandusettepanekute tagasilükkamisele, on meie rühm ikkagi veendunud, et hiljemalt poole aasta pärast, siis juba loodetavasti Eesti Vabariigi Riigikogu on sunnitud tulema tagasi nendesamade paranduste juurde ning aktsepteerima Isamaa Ühenduse poolt tehtud ettepanekuid. Samal ajal on selge, et hääletamisele pandud eelnõu tagasilükkamine tähendaks praegu kehtiva ja veel hullema seaduse püsijäämist. Tekkinud olukorras otsustas Isamaa Ühendus mitte takistada Ülemnõukogu raiumast koerasaba jupikaupa ning ei blokeeri nimetatud eelnõu vastuvõtmist. Aitäh!

Juhataja

Suur tänu! Kas kõik jõudsid registreeruda? Kas ma võin hääletusele panna. Lugupeetud Ülemnõukogu! Kes on selle poolt, et võtta vastu Eesti Vabariigi seadus muudatuste tegemise

kohta Eesti Vabariigi üksikisiku tulumaksu seaduses? Palun hääletada! Selle ettepaneku poolt on 66 rahvasaadikut, vastu on 1, erapooletuks jäid 5. Seadus on vastu võetud.

Kolleegid! Me oleme graafikust kõvasti maas ja jääme veelgi, sest nüüd tulevad järjekorras kõik taotlused kõne alla, milles tehakse ettepanekud täiendada päevakorda, see tähendab kiireloomulised küsimused. Juhin kõikide kolleegide ja iseenda tähelepanu sellele, et me peaksime väga viljakalt tööd tegema.

Eesti Vabariigi seaduse eelnõu Eesti NSV eelarveseaduse muutmise kohta esimene lugemine

Juhataja

Lugupeetud Ülemnõukogu! Valitsus taotleb eelarve-majanduskomisjoni toetusel täiendada käesoleva istungjärgu päevakorda ühe seaduseelnõu aruteluga, mis käsitleks muudatuste tegemist Eesti NSV eelarveseadusesse. Küsimus on kiireloomuline ja käsitlema me hakkaksime seda, kui täiskogu seda soovib, vastavalt §-le 16. Põhjalik arutelu toimuks esimesel lugemisel. Kui täiskogu soovib ja kui komisjonid taotlevad, võib sellel istungjärgul ka teise lugemise läbi viia. Niisugused on asjaolud ja selle ma panen hääletusele. Kes on selle poolt, et täiendada päevakorda? Kohaloleku kontroll. Kohal on 79 rahvasaadikut, puudub 24.

Lugupeetud Ülemnõukogu! Kes on selle poolt, et täiendada käesoleva istungjärgu päevakorda ühe kiireloomulise seaduseelnõu aruteluga, mis käsitleks muudatuste tegemist Eesti NSV eelarveseadusesse? Eelarve-majanduskomisjon ka toetab. Palun hääletada! Päevakorda on täiendatud. Selle ettepaneku poolt oli 65 rahvasaadikut, vastu 2, erapooletuid 1.

Kas ma mõistan õieti, et ettekande selles küsimuses teeb meile härra Miller, Eesti Vabariigi rahandusminister? Palume kõnetooli.

R. Miller

Austatud spiiker, lugupeetud Ülemnõukogu! Vabariigi valitsuse poolt on esitatud teile seaduseprojekt mõningate muudatuste kohta eelarveseaduses. Vabariigi eelarveseadus on vastu võetud 1989. aasta novembris. Pärast seda on välja töötatud ja käiku läinud uued maksuseadused, mis kardinaalselt muudavad kohalike eelarvete formeerimise meetodeid ja ka üksikuid summasid. Küsimus on selles, et varasematel aastatel toimus kohalike eelarvete arvestuslike mahtude reguleerimine eelarveseaduse kaudu, kus määrati kindlaks üksikutest maksudest tehtavad eraldised. Kui palju üks või teine linn või maakond sai omale tulusid, määrati Ülemnõukogus koos järgmise aasta eelarve kindlaksmääramisega. Nüüd on maksuseadustes fikseeritud täpselt, kui palju või milline maks laekub kohalikku eelarvesse. Nii on näiteks ettevõtte tulumaksu osas paika pandud, et 35% kogu ettevõtte tulumaksust laekub kohalikesse eelarvetesse ning üksikisiku tulumaks täies ulatuses. Sellega aga ei ole arvestatud eelarveseaduses. Seoses sellega on meil tekkinud olukord, et mõningatel linnadel ja üksikutel maakondadel tekivad kulusid ületavad tulud ning neil ei ole praktiliselt võimalik oma rahasid ära kasutada. Samal ajal tuleb anda tervele reale linnadele ja maakondadele dotatsioone sõltuvalt väljakujunenud majandussituatsioonist ja eelarvetulude suurusest. Nii on näiteks täna Ülemnõukogule esitatud 1992. aasta eelarve esimese poolaasta plaanis ette nähtud, et me

peaksime saada tulused tsentraliseerida kolmelt linnalt ja kahelt maakonnalt, aga samal ajal tuleks anda kolmele linnale ja 13 maakonnale raha juurde.

Tuleb öelda ka seda, et rahandusministeeriumi ja majandusministeeriumi poolt on väljatöötamisel uus eelarvete koostamise kord, kus võetakse arvesse regionaalse arengu taset ning arvestatakse üksikuid tulusid, et minna üle eelarvete normatiivsele planeerimisele. Praegu aga oleks meil vaja eelarveseadusesse teha muudatus, mis võimaldaks meil kulusid ületavaid tulusid tsentraliseerida riigieelarvesse. Selle eesmärgiga ongi see seaduseelnõu teile esitatud. Teil võib tekkida küsimus, kuidas me saime läbi 1991. aastal. Siis oli see paika pandud Eesti Vabariigi seadusega 1991. aasta lisaelarve kohta (§ 3). Põhimõtteliselt tulude äravõtmine ja summad kooskõlastatakse vastavate linnade ja maakondade valitsustega. Ma tänan teid tähelepanu eest.

Juhataja (V. Andrejev)

Suur tänu, härra minister! Ülemnõukogu esitab teile küsimusi. Palun, Jaak Allik.

J. Allik

Lugupeetud härra Miller! Mu küsimus ei ole päris asjakohane, aga ma kasutan juhust. Millise seadusandliku aktiga, kas valitsuse korralduse või meil vastuvõetud otsuse alusel võeti ära 3% käibemaksust laekuv tulu kohalikus eelarves?

R. Miller

See võeti ära käibemaksuseadusega, mille võttis vastu Vabariigi Ülemnõukogu.

Juhataja

Suur tänu! Palun, Valeri Kois.

V. Kois

Lugupeetud juhataja, lugupeetud härra minister! Mul on kolm küsimust, palun neile konkreetselt vastata. Kas käesolevat seaduseelnõu on arutatud kohalike omavalitsusorganitega? Kas kohalikud omavalitsusorganid olid selle seaduseelnõuga nõus? Mis juhtub siis, kui mõni maakond või linn ei nõustu andma temalt nõutavat raha riigieelarvesse? Kas valitsus saadab siis kodukaitse rühma maakonna arveid revideerima?

R. Miller

Härra Kois, seda seaduseelnõu ei ole arutatud linna- ja maakonnavalitsustega ja ma ei peagi seda vajalikuks, kuna tegemist on Ülemnõukogu poolt määratud riigimaksuga. Me ei pane kätt kohalike eelarvete taskusse kohalike maksude osas, mis on määratud kohalike organite poolt. Riigimaksude jaotust otsustab Ülemnõukogu, kes on oma seadustega need maksud kinnitanud. Seega langeb ära vastus ka teisele küsimusele ja samuti kolmandale küsimusele. Kui on tegemist konkreetsete summadega, siis on küsimus mõnevõrra komplitseeritum. Küsimuse saaks lahendada selliselt, et kui tekivad summade äravõtmisel lahkkelid, tuleks need esialgu läbi vaadata vabariigi rahandusministeeriumi juhtkonna ning maakonnavalitsuse juhtkonna tasemel, edasi vabariigi valitsuskomisjonis ning kolmanda etapina eelarve-

majanduskomisjonis, kes annaks oma seisukoha Ülemnõukogule. Suur tänu! Palun, Pavel Grigorjev.

P. Grigorjev

Lugupeetud härra juhataja, lugupeetud härra minister! Mulle torkab silma see, et nii suurel linnal nagu Narva on tulud tunduvalt suuremad kui kulutused. See tuleneb ilmselt meie seadustest, mis ei luba kanda raha üle ühelt arvelt teisele. Samal ajal elavad 20 000 pensionäri allpool vaesustaset ning meil ei jätku raha ringtee ja silla ehitamiseks. Meil tekib taas administratiivne käsusüsteem ja homme tuleme teilt 50 miljonit küsima kas ringtee või silla rajamiseks. Mida siis ikkagi soovitakse? Kas tagasi pöörduda endise riigi jaotusfunktsioonide juurde või õhutada ettevõtjaid linnas paremini töötama? Tänan!

R. Miller

Ma tahaks öelda, et tulude ümberjaotamine on praegu paratamatu. Me oleme seda väga põhjalikult mitmesugustel tasemetel arutanud. Koos eelarve-majanduskomisjoniga oleme arutanud seda kohalike omavalitsuste liitudega, nii linnade liidu kui maakondade liiduga. Täna, kui meil töötavad sellised maksuseadused ja majandamise tase on väga erinev, milles paratamatult ei ole või kahtlemata ei ole alati teeneid linna omavalitsusel, ma tahaksin küsida: kas Tallinna linnal on teeneid selles, et aktsiisimaks laekub suures ulatuses Tallinna linnale? Möödunud aasta kohta ma võin öelda, et kohalikesse eelarvetesse laekunud 1,9 miljardist laekus Tallinna linnas 851 miljonit. Ja kui Tallinna linna tulud olid 851 miljonit, siis vaatamata kõikidele jõupingutustele suudeti teha kulutusi 640 miljonit. Nii et antud maksusüsteemi ja eelarve koostamise süsteemi juures on see paratamatu. Aga ma tahaksin öelda veel kord seda, et rahandusministeeriumi ja majandusministeeriumi poolt on meil väljatöötamisel eelarve koostamise põhimõtteliselt uus süsteem, mida me tahaksime hakata käiku laskma 1993. aastast.

Juhataja

Tänan, härra minister! Rohkem küsimusi ei ole. Ma tänan teid.

K. Koha

Lugupeetud juhataja, lugupeetud kolleegid! Teile esitatud seaduseelnõu, mis käsitleb muudatuste tegemist Eesti NSV eelarveseaduses, on eelarve-majanduskomisjon arutanud mitmel korral juba siis, kui meile esimest korda esitati 1992. aasta esimese poolaasta tulude ja kulude plaan. Selles eelarveseaduses kätkes põhimõtte, et kohalikud eelarved peaksid osalema ka riigitulude formeerimisel. Nendest põhjustest härra rahandusminister praegu ka rääkis, sest kui me kehtestasime oma maksusüsteemi, siis me põhimõtteliselt rebisime ennast lahti sellest suurest NSV Liidu süsteemist. Üks aasta on andnud meile juba teadmise, kuidas meil tulud laekuvad, kui palju laekub ja kus regioonid nad laekuvad rohkem või vähem. Maksusüsteem andis sellest päris korraliku pildi. On selge, et kus on hästi kontsentreeritud tööstusrajoonid, on tulud suuremad. Põhimõtteliselt oleks vaja seal ka kulutada seda raha, sest kohalike omavalitsuste eelarve peab hoolitsema kohalike inimeste elu eest ja see on ka õige. Ent tulud ikkagi formeeruvad kogu Eesti rahva rikkuse baasil. Seetõttu oleks ümberjaotamine vajalik, aga seda ümberjaotamist oleks võimalik teha seaduslikus korras, mitte nii, et Ülemnõukogu ühe aasta eelarveseadusega hakkab võtma ära kohalike eelarvetelt tulusid. Seetõttu on vajalik praeguses Eesti NSV eelarveseaduses, mis kehtib, teha mõningaid täiendusi, mis on teile ka siia seaduseelnõusse kirjutatud. Eelarve-majanduskomisjoni poolt võiks öelda, et punktis 1 tuleks

teha redaktsiooniline parandus. Muuta § 11 punkti 6 2. lõiget. Punkt 6 kirjutada järgmiselt: "Laekumised kohalike omavalitsuste eelarvetest riigieelarve kulude katmises osalemiseks." Samuti peaks täiendama seda seaduseelnõu § 25 muutmiseega Eesti NSV eelarveseaduses, et täiendada seda selliselt, et ka kohalikel eelarvetel oleksid kulud selles mõttes, et osaleda riigieelarves. Kui me võtame seaduse selliselt vastu, on Ülemnõukogul võimalik seaduslikus korras toimetada tulude ümberjaotamist. Kuid ma tahaks veel öelda, et eelarve-majanduskomisjon, kui ta andis oma nõusoleku selle küsimuse arutamiseks, juhtis tähelepanu, et on vaja ka haldusreformi komisjoni ja õiguskomisjoni seisukohta. Haldusreformi komisjoni seisukoht on olemas, aga õiguskomisjon lubas selle täna anda. Ette rutates julgen öelda, et haldusreformi komisjoni seisukoht oli positiivne. Eks nad siis vajaduse korral täpsustavad ise. Aitäh!

Juhataja

Suur tänu! Ma vaatan, et küsijaid ei ole. Suur tänu! Lugupeetud Ülemnõukogu! Avan läbirääkimised. Palun, kes soovib sõna võtta? Valeri Kois.

V. Kois

Lugupeetud kolleegid! Tahan juhtida teie tähelepanu sellele, et sellel seadusel on põhimõtteline tähtsus. Asi on selles, et kui koostati seadust kohalike omavalitsuste kohta, siis räägiti sellest kui väga suurest edusammust, ehkki seadus oli minu arvates üsna halb. Põhilise saavutusena reklaamiti tol ajal iseseisvat eelarvet, kohalike omavalitsusorganite eelarvete eraldatust riigieelarvest. Öeldi, et iga linn ja maakond hakkab elama nii, nagu ta töötab, kasutades neid makse, mida ta saab.

Meie oleme kõrgeim võim Eestis, aga on asju, mida meil pole õigus teha. Kui me näeme, et praegune maksusüsteem on ebaõiglane, muutes ühed regioonid rikkaks ja teised vaeseks, siis peame seda süsteemi muutma. Nüüd aga tehakse meile ettepanek anda valitsusele või võtta endale õigus otsustada maksusüsteemi muutmata, et maksud laekuvad ikka kas Tallinna või Kohtla-Järvele, koondudes sinna. Me tahame võtta endale nüüd õiguse oma äranägemise järgi seda raha ühest kohast teise paigutada. Tegelikult pöördume me tagasi endise süsteemi juurde, mis eksisteeris varem, kui mingi keskorgan need summad ümber jaotas. Võib-olla on see isegi hea, eriti praegustes tingimustes, nagu härra Aksinin väidab. Aga kui me seda teeme, siis peame aru saama, mida me teeme. Härra Miller ütles, et me ei kipu kallale kohalike eelarvete tuludele, sest nad võivad ise kehtestada kohalikud maksud. Aga tegelikult me teeme seda otseselt, sest kõigepealt me kehtestasime seadused, mis määrasid kindlaks nende kohalike eelarvete tulud, ja seejärel, seadusi muutmata, me lihtsalt ütleme, kui palju peab keegi ära andma – kas miljoni või sada miljonit – ning jaotame need hiljem laiali, nii nagu ise tahame. Ja mis vahet sel on, et varem tegi taolisi otsuseid Ministrite Nõukogu või Keskkomitee, nüüd aga meie kõrgeauline eelarve-majanduskomisjon. Tegelikult võtame endale õiguse pista millal tahes käsi iga kohaliku omavalitsusorgani taskusse ja võtta sealt nii palju, kui vaja.

On olemas kaks mõistet, otstarbekuse ja õiguse mõiste. Kui me tahame ehitada üles õigusriigi, siis on vaja lähtuda rooma mõtteteterast – varisegu või maailm kokku, aga õigus peab võitma. Otstarbekuse äärmuslik ilming on aga bolševistlik – teha nii nagu vajalikuks peetakse, pööramata tähelepanu seadustele.

Ma saan aru, et me oleme tõepoolest keerulisse olukorda sattunud ja majandusliku eriolukorrata ei tule me toime. Seega peame endale esiteks selgeks tegema, et selleks aastaks peame seiskama

selle seaduse või selle paragrahvi toime. Lühidalt öeldes teen ma ettepaneku mitte vastu võtta Ülemnõukogu seadust eelarveseaduse muutmise kohta, vaid võtta vastu eraldi seadus 1992. aasta eelarve kohta. Lõpuks tahan juhtida teie tähelepanu sellele, et see küsimus ei olnud kooskõlastatud kohalike omavalitsusorganitega. Poolaasta eelarvest on näha, milliseid konkreetseid summasid nõutakse ühtedelt ja antakse teistele. Näiteks Ida-Virumaalt nõutakse 42 miljonit rubla. Samal ajal andis Ülemnõukogu Ida-Virumaalt nõusolekut küsimata meile üle Jõhvi linna, kus viimase 20 aasta jooksul pole midagi ehitatud, kus kõik tuleb ümber korraldada. Meil aga pole raha seda linna isegi praegusel tasemel ülal pidada, uutest rajatistest rääkimata. Ida-Virumaa kohalikud omavalitsusorganid protesteerivad kategooriliselt selle vastu. Protestikiri on saadetud härra Millerile ja härra Kalju Kohale. Minu arvates ei tohiks sellist otsust vastu võtta. Me peaksime väga põhjalikult arutama, kas on ikka vaja anda nii suuri summasid alguses valitsusele, et ta siis hiljem mängiks head onu ja jagaks seda oma äranägemise järgi. Täna tähelepanu eest.

Juhataja

Suur tänu! Kolleegid! Kas lõpetame läbirääkimised? Lõpetame. Kalju Koha.

K. Koha

Austatud juhataja! Kas ma võin teha eelarve-majanduskomisjoni ettepaneku viia läbi teine lugemine, kui esimene lugemine on täna lõppenud?

Juhataja

Võib ikka, aga praegu on veel vara. Kohaloleku kontroll. Kohal on 71 rahvasaadikut, puudub 32. Lugupeetud Ülemnõukogu! Kes on selle poolt, et lõpetada läbirääkimised antud päevakorraküsimuses? Selle ettepaneku poolt on 57 rahvasaadikut, vastu ei ole keegi, 1 jäi erapooletuks. Läbirääkimised lõpetatakse.

Lugupeetud Ülemnõukogu! Vastavalt §-le 16 on tegemist kiireloomulise küsimusega. Ettekanded on kuulatud, läbirääkimised on peetud. Juhtivkomisjon toetab esimese lugemise lõpetamist ja tahab teha ettepaneku teise lugemise kohta. Kas ollakse valmis esimest lugemist lõpetama? Keegi ei vaidle vastu? Esimene lugemine on lõppenud. Me ootame parandusettepanekuid, kui neid on, 24 tunni jooksul Kalju Koha kätte. Ma sain sõnasabast juba kinni, eelarve-majanduskomisjon teeb ettepaneku viia läbi teine lugemine veel sellel istungjärgul. Selline võimalus, vastavalt reeglendile, on, kui kõik asjaosalised seda peaksid soovima. Küsimus on praegu selles, kas me puhtfüüsiliselt seda jõuame. Ma täna.

Eesti Vabariigi riigieelarve 1992. aasta kulude kohta

Juhataja

Kolleegid! Nagu öeldud, meil on kiireloomuliste küsimuste järjekord. Valitsus taotleb lülitada päevakorda küsimust Eesti Vabariigi riigieelarve kulutuste finantseerimisest. See küsimus on läbi arutatud eelarve-majanduskomisjonis. Majanduskomisjon toetab valitsuse ettepanekut päevakorra täiendamise osas. Mida arvab asjast täiskogu? Kohaloleku kontroll. Kohal on 67 rahvasaadikut, puudub 36.

Lugupeetud Ülemnõukogu! Kes on selle poolt, et täiendada käesoleva istungjärgu päevakorda ühe kiireloomulise küsimusega, mis käsitleks Ülemnõukogu otsuse eelnõu "Eesti Vabariigi riigieelarve kulutuste finantseerimise kohta" arutelu. Nagu öeldud, juhtivkomisjon toetab. Selle ettepaneku poolt on 57 rahvasaadikut, vastu ja erapooletuid saadikuid ei ole. Päevakorda täiendatakse. Mul on alust arvata, et valitsuse poolt teeb selles küsimuses ka ettekande rahandusminister isiklikult. Palun, härra Miller, kõnetooli.

R. Miller

Lugupeetud rahvasaadikud! Vabariigi Ülemnõukogu võttis vastu otsuse, millega lubas vabariigi valitsusel finantseerida jaanuarikuu kulutusi 366 milj. rubla suuruses summas. Täna hommikul esitati vabariigi valitsuse poolt Ülemnõukogule kiireloomulise küsimusena esimese poolaasta finantseerimise plaani projekt. Ülemnõukogu saadikud seda ilmselt veel saanud ei ole ja läheb aega sellega tutvumiseks ning põhjalikuks läbitöötamiseks, aga ka analüüsimiseks ja vajalike ettepanekute tegemiseks. Võrreldes eelneva variandiga, mis võeti vabariigi valitsuse poolt tagasi, on tehtud uude projekti rida põhimõttelisi muudatusi: täpsustatud inflatsiooni kasvutemposid senise 1,3 asemel (võrrelduna möödunud aasta IV kvartaliga), on võetud sisse inflatsioonitempo 2,1, aga ka terve rida muid struktuurimuudatusi. Et kindlustada veebruarikuu vabariigi rahvamajanduse häireteta finantseerimine, esitab valitsus teile otsuseprojekti lubada vabariigi valitsusel kulutada veebruarikuu 642 milj. rubla. See on põhimõtteliselt välja toodud uuest esimese poolaasta eelarve seaduse eelnõust ja korrigeeritud tervishoiukulutustega, mida on ette nähtud finantseerida ainult kahe kuu ulatuses, nii et põhimõtte oli sama kui jaanuarikuu summade väljaviimisel. Samuti palub vabariigi valitsus selle otsuse projektiga teilt luba kasutada ära täiendavaks finantseerimiseks seda raha, mis on jaanuarikuu jooksul täiendavalt laekunud, võrreldes kavandatud projektiga.

Lugupeetud rahvasaadikud! Täna on 29. jaanuar ja mul on palve see otsuseprojekt võtta vastu. Kuna see on seotud kohalike eelarvete projektiga, siis on mul vabariigi valitsuse nimel palve, et see lugemine täna katkestada ning võtta homme arutusele mõlemad küsimused, nii kohalike eelarvete osalemisest riigieelarve kulude kattes kui ka otsuseprojekt riigieelarve 1992. aasta kulutuste kohta. Täna tähelepanu eest.

Juhataja

Suur tänu! Rahvasaadikutel küsimusi ei ole? Ma täna, härra Miller. Tuleb välja, et küsimus on Ants Veetõusmel.

A. Veetõusme

Lugupeetud minister! Küsimus tekkis eile, kui Spordiamet leidis, et neile ei ole veel siiani finantseerimist avatud. Kas oskate midagi öelda?

R. Miller

Härra Veetõusme, kas mõtlete jaanuarikuu finantseerimist? Ma ei tahaks uskuda, et ühelegi ametkonnale on finantseerimine avamata. Ma lasen seda kohe kontrollida, aga olen 100% kindel, et vastavalt uuele korrale on finantseerimine kõikidele avatud. Rahandusministeerium annab pangale maksekorralduse, mille järgi kantakse need summad üle.

Juhataja

Suur tänu! Ants Paju.

A. Paju

Austatud juhataja, lugupeetud ettekandjad! Kas ma lasin kõrvust mööda või ei saanud hästi aru. Jaanuarikuuks me eraldasime 366 miljonit, nüüd, veebruarikuus 42 miljonit. Te enne ütlesite, et uues, pakutavas eelarves on summa korrutatud koefitsiendiga 2,1, mis tuleneb inflatsioonist, aga nüüd see koefitsient ei ole see.

R. Miller

Ei. Eelnevas oli arvestatud 1,3-ga ja nüüd on arvestatud 2,1-ga.

Juhataja

Suur tänu! Valeri Kois.

V. Kois

Aitäh! Lugupeetud juhataja, lugupeetud härra minister! Lugupeetud kolleegid! Möödunud aasta juunikuus võttis Ülemnõukogu vastu otsuse Ida-Virumaa ökoloogilise olukorra kohta. Selle otsusega tehti valitsusele ülesandeks töötada välja abinõude süsteem, mis kompenseeriks elanikkonnale ja kogu sellele regioonile kahjud, mis tekivad seoses põlevkivi tootmisega, energeetikaga. Senini valitsus minu teada ikka veel alles lubab sellise omapoolse otsuse välja töötada. Mida te selle kohta oskate öelda? Mis alusel tahab rahandusministeerium praegu saada 42 miljonit rubla meie vaeselt piirkonnalt? Tänan!

R. Miller

Mis puudutab ökoloogilist seisukorda ja energeetikat, siis ma tahaksin öelda, et Ida-Virumaa osas on ette nähtud põlevkiviressursi laekumine 50% ulatuses Ida-Virumaa eelarvesse, mis moodustab aasta arvestuses 18 milj. rubla. Mis puudutab konkreetselt selle määrase eelnõu väljatöötamist, siis ma tahaksin öelda, härra Kois, et see ei ole rahandusministeeriumi ülesanne ja ma kahjuks ei tea öelda, millises staadiumis selle eelnõu väljatöötamine on. Ma palun, kas te kordaks veel viimast küsimust.

V. Kois

Siin on nii kirjas. Ida-Virumaalt nõutakse praegu riigieelarvesse 26 või 27%. Ja see moodustab umbes 42 miljonit rubla. Mis alusel see on välja arvestatud ja kellega kooskõlastatud?

R. Miller

Jah. Esimene eelarvevariant, mis tehti vabariigi rahandusministeeriumi poolt, vaadati läbi koos kohalike omavalitsustega. Nüüd tehti ainult põhimõttelisi muudatusi inflatsiooni kasvutempode osas. Teisi põhimõttelisi muudatusi ei ole tehtud. Ja ma tahaksin öelda, härra Kois, et Ida-Virumaa on rahade poolest üks jõukamaid maakondi, kelle jääk aastavahetuseks oli üle 11 miljoni rubla. Niisugust summat ei ole mõnel suurel linnalgi. Selle summa on öelnud maavalitsuse rahandusosakond ametlikus aruandes rahandusministeeriumile. Mõningatel

linnadel, kelle eelarve on paar korda suurem kui Ida-Virumaa eelarve, on jääke 5 ja 6 milj. rubla ulatuses. Nii et Ida-Virumaale liiga tehtud igatahes ei ole, härra Kois.

Juhataja

Kas Valeri Koisi teine küsimus? Teine küsimus, Valeri Kois.

V. Kois

Lugupeetud härra Miller! Siin põrkuvad lihtsalt kokku kaks mõtteviisi. Sellelt, kes kiiremini ja rohkem kulutas, ei võeta midagi. Minu andmetel on meil arvel 2 miljonit, mitte 11 miljonit. Aga isegi kui oleks 11 miljonit, siis tuleks arvestada, et meie piirkonnas on palju probleeme, mille lahendamiseks on vaja tohutu suuri kapitaalmahutusi. Kuidas on võimalik kohaliku omavalitsusorganiga asja kooskõlastamata lihtsalt võtta Ülemnõukogu otsusega ära nii suur summa? Täna!

R. Miller

Seda küsimust ma selgitasin juba eelmise päevakorrapunkti juures. Tegemist on riigimaksudega ja nende laekumise otsustab Ülemnõukogu.

Juhataja

Suur tänu! Härra Miller, rohkem küsimusi ei ole.

R. Miller

Kui tohib, ma veel.

Juhataja

Jaa, tohib.

R. Miller

Härra Valeri Kois, ma oleksin väga rõõmus, kui te leiaksite aega, kas see oli nüüd reedel või homme, koos teie volikogu esimehega meie jutuajamisest osa võtta, siis ilmselt laheneksid paljud probleemid ära.

Juhataja

Suur tänu!

V. Kois

Suur tänu!

Juhataja

Härra Koha! Minul on ettepanek arutelu katkestada. Võib-olla praegu ei kuulaks ka kaasettekannet, sest niikuinii tuleb seda korrata. Ja praegu paneks hääletusele.

K. Koha

Lugupeetud juhataja, lugupeetud kolleegid! Ei tahaks teie aega kulutada. Härra Miller seletas põhimõtteliselt kõik ära. Selle otsuse saame tõesti alles siis vastu võtta, kui korrigeerime Eesti NSV eelarveseaduse mõningaid paragrahve. Antud otsuseprojekti juures nõuab 2. punkt ka konkretiseerimist. Ei peaks kirjutama väga täpselt, millistest summadest on saadud summasid üle, kuidas valitsus neid kulutab. Aitäh!

Juhataja

Kalju Koha! Kas ma võin panna katkestusettepaneku hääletusele?

K. Koha

Jaa. On ettepanek, et kui täna katkestame, siis arutame seda otsust kohe pärast Eesti NSV eelarveseaduse muutmise teist lugemist. Aitäh!

Juhataja

Suur tänu! Meil ei ole mõtet läbirääkimisi enne pidada, sest meil on praegu liialt vähe informatsiooni. Kohaloleku kontroll. Kohal on 63 rahvasaadikut, puudub 40. Lugupeetud Ülemnõukogu! Kes on selle poolt, et katkestada käsiloleva päevakorrapunkti arutelu ja jätkata pärast seaduse vastuvõtmist, mis käsitleb muudatuste tegemist Eesti NSV eelarveseaduses? Palun hääletada! Selle ettepaneku poolt on 46 rahvasaadikut, vastu ei ole, erapooletuid ei ole. Arutelu katkestatakse.

Eesti Vabariigi seaduse "Ravikindlustusseaduse osalise peatamise kohta" eelnõu esimene lugemine

Juhataja

Kolleegid! Vabariigi valitsus taotleb päevakorra täiendamist ühe järjekordse kiireloomuline küsimusega, mis käsitleb seaduse "Eesti Vabariigi ravikindlustusseaduse osalise peatamise kohta" eelnõu arutelu. Juhtivkomisjon, sotsiaalkomisjon, on seda küsimust arutanud ja toetab valitsuse taotlust päevakorra täiendamise osas. Ma panen selle küsimuse otsustamise täiskogu ette. Ja jälle kohaloleku kontroll. Kohal on 61 rahvasaadikut, puudub 42.

Lugupeetud Ülemnõukogu! Kes on selle poolt, et täiendada käesoleva istungjärgu päevakorda ühe kiireloomulise küsimusega, mis käsitleb seaduse "Eesti Vabariigi ravikindlustusseaduse osalise peatamise kohta" eelnõu arutelu. Nagu öeldud, komisjon toetab seda. Palun hääletada! Selle ettepaneku poolt on 38 rahvasaadikut, vastu ei ole keegi, 3 jäid erapooletuks. Päevakorda on täiendatud.

Kolleegid! Me arutame seda küsimust vastavalt §-le 16 ja praegu viime läbi seaduseelnõu esimese lugemise, kusjuures esimesel lugemisel toimub selle põhjalik arutelu. Ma paluksin kõnetooli valitsusepoolseks ettekandeks härra Ellamaa.

A. Ellamaa

Austatud spiiker, austatud Ülemnõukogu! Eesti Vabariigi ravikindlustusseaduse § 7 järgi võetakse kindlustushüvitises haigusrahade arvutamisel aluseks kindlustatu eelmise kalendriaasta ühe kalendripäeva keskmine tulu. Seaduse vastuvõtmisest on muutunud väga tormiliseks meie rahainflatsioon, mille tulemusena valitsus peab vajalikuks pöörduda teie poole palvega, et nimetatud seaduse § 7 toime peatataks. Seaduse järgimisel nii, nagu ta praegusel hetkel kehtib, kahjustaksid tõsiselt meie inimeste huvid, eelkõige haigete huvid, kes niikuinii on tööst eemale jäänud. Juhul, kui te olete nõus selle ravikindlustusseaduse § 7 1. ja 2. lõigu mitterakendamiseга juba sellel aastal, siis vabariigi valitsus esitaks omalt poolt ettepaneku, et haiguskindlustust arvestatakse tunduvalt lühema perioodi jooksul. Teile esitatud seaduseelnõusse teeksime veel ühe täienduse, nimelt, et see kehtestuks alates k.a. 1. jaanuarist, mitte praegusest hetkest. Aitäh!

Juhataja

Suur tänu! Mõned küsimused rahvasaadikutelt. Ahti Kõo.

A. Kõo

Lugupeetud minister! Ma loen seaduseelnõu 2. punktist sedasama, mis te ütlesite, et teha valitsusele ülesandeks kehtestada kohustusliku ravikindlustuse hüvitise arvutamise aluseks võetav kord. Kui te tahate, et Ülemnõukogu liikmed läheneksid asjale sisuliselt, kas ei oleks ikkagi vajalik, et see kord, mida valitsusele tahetakse järjekordselt ülesandeks teha, oleks praeguseks teil ka juba meile välja pakkuda eelnõuna. Me saaksime sisuliselt vaadata, mida see endast kujutab. Mida valitsus asjast arvab, kas ta kavatsseb seda teha? Kas sellega on ikka nii kiire, et ei saanud aega välja töötada?

A. Ellamaa

Teie küsimus, härra Kõo, on täiesti põhjendatud. Valitsus tuli selle probleemi juurde esimest korda möödunud aasta novembris ja me, ausalt öelda, ei uskunud, et see inflatsioon selliseid tohutuid mastaape omandab nagu praegu. Valitsuses oli ka arutlusel, et see periood, millal arvestatakse haiguse hüvitist, oleks lühem, see on neli kuud enne haigeksjäämist ja enne töövõimetuslehe väljaandmist. See oleks arvutusperioodi alus ja selle nelja kuu valikul lähtuti loogikast, et ka pärast haigestumist nelja kuu möödudes tehtaks esimene otsustus, kuidas jätkub haige raviprotsess või kas ta jääb edasi töövõimetuslehele. Nii et põhimõtteliselt on see valitsuse tasandil momendil läbi räägitud, nii et mina näen siin ainult tehnilist probleemi.

Juhataja

Suur tänu! Tiit Käbin.

T. Käbin

Lugupeetud härra Ellamaa! Ma arendan edasi kolleeg Kõo küsimust. Ma mõistan täiesti, et vajalikud muudatused on tarvis ja kuivõrd siiamaani seadus ise määratleb selle aluseks võetava summa arvutamise korra, miks me kõik peaksime praegu delegeerima selle õiguse valitsusele? Miks ei võiks me muuta neid vastavaid punkte seaduses ja seal see kord kehtestada. Tänan!

A. Ellamaa

Põhimõtteliselt ma olen teiega nõus, nii et me võime ka selle siin praegusel hetkel ära otsustada.

Juhataja

Suur tänu, härra Ellamaa! Rahvasaadikutel rohkem küsimusi ei ole. Ma tänan. Kaasettekande sotsiaalkomisjoni nimel teeb meile proua Lehte Hainsalu.

L. Sööt (Hainsalu)

Austatud spiiker, lugupeetud Ülemnõukogu! Eesti Vabariigi Ülemnõukogu sotsiaalkomisjon sisuliselt toetab Eesti Vabariigi seaduse eelnõu "Eesti Vabariigi ravikindlustusseaduse osalise peatamise kohta" ja me oleme arutanud ainult seda varianti, et võtta aluseks nelja kuu töötasu. Sellest lähtudes muidugi võiksim § 2 ümbersõnastamist veel arutada. Meil oli komisjonis üks sisuline täiendus, et kui need lõigud nõnda jäävad, nagu need praegu on, ja teist osa ümber ei sõnasta, siis paneksime sisse, et tuleks kehtestada kord 10 päeva jooksul, et anda tähtaeg. Redaktsioonilise parandusena oli ettepanek panna lõikudele ka numbrid ette: § 1, § 2, ja avada sulud, dešifreerida, mis see RT siin sulgudes tähendab. See on "Riigi Teataja". Sotsiaalkomisjonil on Ülemnõukogule palve, et viia täna lõpule esimene lugemine ja jätkata homme teist lugemist. Parandatud tekst tuleb lauale.

Juhataja

Suur tänu! Ahti Kõo esitab oma teise küsimuse.

A. Kõo

Lugupeetud ettekandja! Palun väga vabandust, on võimalik, et ma lihtsalt ei saanud aru, sel juhul täpsustage. Kas "kehtestada kord 10 päeva jooksul", nagu te nimetasite, tähendab, et te ei ole nõus tagasiulatava jõu andmisega alates 1. jaanuarist.

L. Sööt (Hainsalu)

Ei ole.

A. Kõo

Tänan!

L. Sööt (Hainsalu)

Me oleme nõus sellega, et see tagasiulatav jõud tuleb. Ma loeksin selle teise paragrahvi redaktsiooni uuesti ette: "Eesti Vabariigi Valitsusel kehtestada 1992. aasta 1. jaanuarist

kohustusliku ravikindlustuse hüvitise arvutamisel kindlustatu ühe kalendripäeva keskmise tulu arvestamise kord 10 päeva jooksul, arvates käesoleva seaduse vastuvõtmisest."

A. Kõo

Aitäh! Sel juhul ma formuleeriksin, kui härra Nugis lubab, oma küsimuse hoopis teistmoodi. Kas te tõesti näete olukorda olevat nii troostitu, et täna, jaanuari lõpus, me oleme sunnitud ohverdama selle seaduse mitte tagasiulatamise jõu printsiibi selle rahasumma heaks, mis niimoodi tuleb välja maksta. Kas te arutasite seda? Kas ikka peab seda ohverdama, kas peab andma tagasiulatava jõu? Aitäh!

L. Sööt (Hainsalu)

Härra Kõo! Ma võiksin vastata nõnda. Ravikindlustusseaduse võtsime vastu 12. juunil ja see nägi ette kalendripäeva tasu arvutamise ühe kalendriaasta jooksul. Kuid valitsus võttis vastu 1991. aasta 8. novembri määruse nr. 231, kus oli kehtestatud kuus kuud, kalendriaasta kuus kuud. Need mõlemad justkui kehtivad praegu ja on teineteisega vastuolus. Nüüd oli jutuks, et võtame aluseks neli kuud, mis oleks nagu kolmas variant. Me ühiselt leidsime, et tuleks kehtestada siiski 1. jaanuarist.

Juhataja

Suur tänu! Lembit Arro.

L. Arro

Lugupeetud ettekandja! Mul on niisugune küsimus. Me kehtestame neli kuud. Kui inimene on näiteks pool aastat haige, see on kuus kuud haige, siis sellise inflatsioonitempo juures on neli kuud juba ka peaaegu aasta tagasi. Kas ei tuleks veel täiendada nelja kuud selliselt, et pikema haigusperioodi korral või üldse selle nelja kuu keskmist enne haigestumist korrutatakse haiguslehe lõppemisel vastava inflatsiooni tõusu koefitsiendiga. Aitäh!

L. Sööt (Hainsalu)

Palun teie ettepanekut kirjalikult ja homseks on vastus.

Juhataja

Suur tänu, proua Hainsalu! Rahvasaadikutel rohkem küsimusi ei ole. Avan läbirääkimised. Tundub, et Ülemnõukogu ei soovi esimesel lugemisel läbirääkimisi pidada. Me oleme täitnud kõik protseduurilised nõuded, millele peab vastama esimene lugemine. Ma värskendan teie mälu. Tegemist on kiireloomulise protseduuriga. Kui täiskogu soovib praegu esimest lugemist lõpetada, siis me ootame parandusettepanekuid 24 tunni jooksul. Kas lõpetame esimese lugemise? Esimene lugemine on lõppenud.

Lugupeetud kolleegid! Vabariigi valitsus taotles ühe küsimuse lülitamist päevakorda. Küsimus käsitles ettevõtete ja organisatsioonide vara ja nende kasutuses oleva maaga sooritatavate tehingute ning vastavate lepingute üle kontrolli teostavate komisjonide moodustamist, kuid valitsus võtab selle eelnõu arutelult tagasi. Mulle on saadetud kiri. Võimalik, et valitsus teeb selle ametliku avalduse veel homme enne päevakorrapunktide arutelu, kuid teile

informatsiooniks ma teatan nendele inimestele, kes on selle küsimusega seotud, et valitsus võtab selle tagasi.

Eesti Vabariigi 1992. aasta immigratsioonikvoodi kohta

Juhataja

Lugupeetud kolleegid! Tuleme nüüd kinnitatud päevakorra juurde. Võtame arutusele päevakorrapunkti nr. 25, Eesti Vabariigi Ülemnõukogu otsuse eelnõu "Eesti Vabariigi 1992. aasta immigratsioonikvoodi kohta". Ma palun kõnetooli ettekandeks Riikliku Migratsiooniameti peadirektori härra Andres Kollisti.

A. Kollist

Lugupeetud spiiker, austatud Ülemnõukogu! Nagu te mäletate, võeti migratsiooniseadus vastu 1990. aasta 27. juunil ja see seadus jõustus 1990. aasta 1. juulist. Seega on täna kolmas kord, kus mul tuleb teie ees seista. Te peate otsustama immigratsioonikvoodi suuruse, selle jaotuse maakondade ja linnade vahel ning lisaks andma mõned täpsustused, nagu te seda varemgi olete teinud.

Kõnealune otsuseprojekt kopeerib üsna täpselt analoogilist otsust, mis kehtis 1991. aastal. Seega ei vaja see tõenäoliselt väga põhjalikku ja punktpunktilist üleseletamist. Üldiseks taustaks ja kommentaariks siiski paar sõna. 1991. aasta tulemused olid sellised, et Eestisse saabus kokku 5201 inimest ja Eestist lahkus sama ajavahemiku jooksul 13 207 inimest. Seega migratsioonisaldo oli miinus 8006 inimest.

Eestlasi lahkus 456, sealhulgas Nõukogude Liitu 175 ja välismaale 281, eestlasi tuli juurde Nõukogude Liidust 270 ja välismaalt 32. Kui nüüd eestlaste migratsioonisaldot eraldi vaadata, siis see oli miinus 154. Kommentaariks siia juurde nii palju, et need on ametlikud statistikaandmed, mis ei kajasta seda, kui palju inimesi on külla sõitnud ja lihtsalt näiteks välismaale jäänud ega ka seda, kui palju elab meil tegelikult illegaalseid immigrante. Üks oluline probleem, mis immigratsiooniseaduse rakendamise juures on, on see, et siamaani puuduvad igasugused sanktsioonid selle seaduse rikkumise eest. Selliseid katseid sanktsioone kehtestada oleme me korduvalt teinud ja ka praegu peaks olema Ülemnõukogu menetluses üks ettepanek, mis on esitatud Siseministeeriumi poolt. See on eriti aktuaalne seoses meie püüdega hakata järk-järgult rakendama viisarežiimi. 15. jaanuarist algas selle esimene eel- või harjutusetapp Eestis ajutise viibimise lubade väljaandmisega. Ma lihtsalt tahaksin sellele tähelepanu juhtida, et kui asi tõesti niikaugele jõuab, siis ma paluksin sellele otsusele Ülemnõukogu toetust. Immigratsioonikvoodi suurus esitatud eelnõus on 1567 inimest ja see on natukene väiksem kui 0,1% Eesti elanikest. Jaotus maakondade, linnade lõikes on toodud tabelis. Nüüd mõned kommentaarid punktide juurde, mille puhul komisjonides tekkis küsimusi. Vastavalt haldusreformi komisjonis toimunud arutelule teeks ma ettepaneku sõnastada eelnõu 4. punkt järgmiselt: "Kvartalikvoodi ületamisel kantakse vastava haldusüksuse eelarvest üle riigieelarvesse 250-kordne kvartali viimase kuu miinimumpalk iga kvoodivälise isiku elama asumise eest." Põhjus on lihtne. Selline sõnastus võimaldaks sammu pidada galopeeriva inflatsiooniga. Teatavat arusaamatust on tekitanud ka punkt 10. Siin on jutt erru või reservi arvatavatest sõjaväelastest ja nende perekonnaliikmetest. Tuleb rõhutada, et venekeelses tekstis on siin tõlkeviga ja jutt on erru arvatavatest sõjaväelastest ja nende perekonnaliikmetest, mitte

nendest, kes juba on erru arvatud. Härra Aksinin on käsitletavat eelnõu lugedes sattunud lihtsalt eksitusse sellesama tõlkevea tõttu. Seal peab olema "увольняемых". Veel punkti 10 juurde, sotsiaalkomisjoni ettepanekul võiks selle punkti viimast lauset natukene redigeerida ja kirjutada sinna juurde "mitte pikema kui kuni üheaastase tähtajalise elamisloa".

Rohkem kommentaare mul selle eelnõu juurde ei olekski. Ma tänan teid tähelepanu eest ja paluks Ülemnõukogu toetust esitatud eelnõule. Aitäh!

Juhataja

Suur tänu! Küsimused rahvasaadikutelt. Vladimir Lebedev.

V. Lebedev

Lugupeetud juhataja, lugupeetud härra Kollist! Te ütlesite, et venekeelne tõlge ei ole täpne. Aga kas eestikeelses tekstis on see fraas teie mõttega kooskõlas?

Ühes venekeelses ajalehes, see oli vist "Molodjož Estonii", avaldati teiega tehtud intervjuu. Kas seal oli ka tõlkes viga? Paluks esitada ametlik kirjalik seletus, kuidas valitsus seletab seda punkti, et ei viidataks jälle vigasele tõlkele. Seda esiteks.

Teiseks. Te ütlete oma õiendis, et Tallinn tegi ettepaneku vähendada kehtestatud kvooti 1/3 võrra. Öelge palun, kui palju jäi Tallinna linnavalitsusse nende inimeste rahuldamata taotlusi, kes tahtsid perekonda ühendada 1991. aastal? See on esimene küsimus. Mul on ka teine küsimus. Kas te ei võiks näiteks sellesse otsusesse lisada punkti, mille kohaselt kvoodi alla ei kuulu isikud, kes tahavad perekonnaga ühineda? See on püha põhimõte. Te arvatavasti teate, et Helsingi konverentsil peeti seda küsimust üleeuroopalise protsessi nurgakiviks. Tänan!

A. Kollist

"Molodjož Estonii'le" ei ole ma ühtegi intervjuud antud teemal andnud. Ma ei tea, kuidas see on ajalehte sattunud. Selle on esitanud valitsus. Tõlge tuleb ära parandada. Eestikeelses tekstis on öeldud "arvatavate sõjaväelaste", siin midagi vaielda ei ole. Tallinna volikogu on tõepoolest teinud ettepaneku Tallinna linna kvooti 1/3 võrra vähendada. Ja vastavalt linnavalitsuse andmetele on nendel umbes 100 inimest, kellele nad tingimata sooviksid kvooti saada. Motiiviks on perekondade ühinemine. Mis puudutab ettepanekut, et redigeerida immigratsiooniseadust ja panna sinna punkt perede ühendamiseks kvoodivabalt, siis see nii lihtne lugu muidugi ei ole. Ka kõik nii-öelda arenenud riigid ei lase perekondasid vabalt ühineda. Näiteks Ameerika puhul on olemas terve eelistuste pingerida. Kõigepealt on alaealised ja mitte abielus olevad lapsed, siis abikaasad, siis vennad ja õed, nendel kõikidel on oma kvoodid. Kui ühte ei täideta, siis võib edasi kantida jne. Kuid teatav probleem siin kahtlemata on, aga ma arvan, et antud otsuse raamides ei tasu selle juurde tulla. Mulle tundub, et meie nii-öelda immigratsiooni reaalselt situatsiooni arvestades tuleb paratamatult need inimesed ikkagi kvoodi alla jätta. Iseasi on, kuidas tehakse eelistuste süsteem. Tegelikult on praktiliselt võimalik antud kvoodi piires kõik need probleemid normaalselt ära lahendada.

Juhataja

Suur tänu! Pavel Grigorjev.

P. Grigorjev

Lugupeetud spiiker, lugupeetud ettekandja! Mulle teeb rohkem muret 11. punkt, kus on kirjas, et perekondade taasühinemisel, näiteks Narvas, ei saa meie lapsed, kes tulevad tagasi Leningradist õppimast või töölt, üldse alalist elamisluba, sest nad ei ole Eesti Vabariigi kodanike otsesed järeltulijad.

Narva-Jõesuu ja Narva esindajana tahaksin ka teada, kuidas üldse need kvoodid arvestati. Võib muidugi rõõmustada, et Narva-Jõesuu kvoot on 10. Aga Narva kvoot on 60. Narvas on 90 000 elanikku, Narva-Jõesuus 4000. Millega on põhjendatud selline kvoodi arvestamine? Tänan!

A. Kollist

Meie seisukoht on, et seni, kuni ei ole selged kodakondsuse asjad, kuni ei ole selged välismaalaste staatust määravad asjad, ei ole mõtet, et Eesti riigi nimel antakse välja alalisi elamislubasid nendele inimestele, kellel võib-olla pärast mingi vastuvõetava seaduse järgi antakse tähtajaline elamisluba või midagi hoopis muud. Tähtajaline elamisluba kolmeks aastaks annab inimesele kõik täpselt samad õigused mis alaline elamisluba, nii et siin mingisugust probleemi ei ole. Teisalt võimaldab see alles kujuneval seadusandlusel kujuneda nii, nagu see täpselt kujuneb, ilma et oleks enne tehtud otsuseid, mis seda peaksid mõjutama. Nüüd Narva-Jõesuu ja Narva vahekorra. Narva kvoot on 260, mitte 60. Need numbrid ja ka see, et Narva-Jõesuu on eraldi välja toodud, on mõlema kohaliku omavalitsuse soov, õieti Narva-Jõesuu ettepanek, millega Narva linn on nõustunud.

Juhataja

Suur tänu! Genik Israeljan.

G. Israeljan

Lugupeetud spiiker, lugupeetud ettekandja! Mul on teile paar küsimust. Esiteks. Kas teie projekt on läbi teinud juriidilise ekspertiisi? Mis puutub punkti 10, siis ma võtan teatavaks teie selgitused, et tegemist on tõlkeveaga. Jäägu see teie ametkonna südametunnistusele. Mind huvitab ka punkt 11. See on sõnastatud nii, et sellest pole võimalik aru saada. Kas see käib nende kohta, kes on Eesti Vabariigis alaliselt sisse kirjutatud?

A. Kollist

Juriidiline ekspertiis toimub vastavalt eelnõude esitamise korrale. See eelnõu on kooskõlastatud justiitsministeeriumiga. Mis puudutab punkti 11, siis ei käsitle see neid inimesi, kellel juba on alaline sissekirjutus. Jutt on ainult nendest, kes tulevad ja asuvad Eestisse elama väljastpoolt.

Juhataja

Suur tänu! Nikolai Aksinin.

N. Aksinin

Lugupeetud Ülo Nugis, lugupeetud ettekandja! Liiga kallist hinda tuleb maksta vea eest §-s 10 teie projekti venekeelses tekstis. Asi on selles, et see sõna otseses mõttes ajas ärevile

mitukümmend tuhat inimest, me arvestasime kokku umbes 30 000 – 40 000 inimest, kes käivad selle paragrahvi alla. Nende hulgas ka mina. Ma juba kavatsesin ära sõita, aga minu majja Kurski oblastis Lomazino külas asusid elama mesheti türklased. Mul pole kuhugi minna. Oleks hea, kui te kuidagi rahustaksite seda inimeste kategooriat ajakirjanduse ja muude massiteabevahendite kaudu. Siin on arvatavasti ajakirjanikke, näiteks Nelli Kuznetsova ajalehest "Estonija". Võiks avaldada vabanduse või õienduse. Midagi tuleb teha, et seda osa elanikkonnast rahustada. Palun teid väga. Tänan!

A. Kollist

Olen täiesti nõus. Ma vabandan veel kord selle tõlkevea pärast, mis on selle segaduse tekitanud. Loomulikult olen nõus seletama asja ning andma ka intervjuu, kui keegi ajakirjanik on nõus seda minu käest võtma.

Juhataja

Suur tänu! Kolleegid, ma paluksin siiski arvestada seda, et praegu me esitame küsimusi. Läbirääkimised alles tulevad ja kõik te saate sõna. Praegu palun esitada küsimusi. Sergei Sovetnikov.

S. Sovetnikov

Lugupeetud härra Kollist! §-s 13 on öeldud, et aasta jooksul võib suurendada linnade ja maakondade kvooti kokku 300 inimese võrra. Kui palju jäi maakondadel ja väikelinnadel möödunud aastal kvoodist nii-öelda reservi? Kirde-Eesti puhul on 300 inimest väga tühine arv. Näiteks Narva migratsiooniameti andmeil oli juba käesoleva aasta 24. jaanuariks esitatud 390 avaldust, kusjuures esimese kvartali kvoot on selle projekti järgi 71. Kas võib loota, et seda suurendatakse teiste maakondade reservi arvel, kus kvoot jääb täitmata?

Mis puutub § 10, siis minu arvates ei ole see ka eestikeelses tekstis täpselt sõnastatud ja seda võib kaksipidiselt tõlgendada. Selle paragrahvi sõnastus tuleb teiseks lugemiseks kiiresti parandada. Tänan!

A. Kollist

Mis puudutab linnakvooti, siis see on mõeldud tõepoolest nii-öelda ettenägematuteks asjaoludeks. Paari ettenägematut asjaolu võib juba ette näha. Üks on Kuremäe kloostriiga seotud. Patriarh on pöördunud Eesti poole, et võimaldada nunnade vaba vahetust ja võimaldada ka kloostri stažeerimas käimist. See võib ulatuda mitmekümne, 50–70 inimeseni. Meie seisukoht on, et kõik peavad täitma meie seadusi ja kui selline vajadus kloostriil tuleb, siis mõistagi tuleb talle vastu tulla. Siiamaani konkreetsete arvudeni pole jõutud, on püütud põhimõtetes kokku leppida. Teine asi on Tartu kvoodi arutamisel. Tartu on rõhutanud oma vajadust akadeemilisi sidemeid pidada, see oli ka möödunud aastal probleemiks. Tookord said nad lisakvoodi, kuid jätsid selle kasutamata, kuna akadeemilised sidemed ei arenenud nii, nagu nad soovisid. Kui selline võimalus tekib, siis loomulikult tuleb neid sidemeid lasta ühel akadeemilisel asutusel normaalselt pidada ja ka nendele kvoodi anda. Need ongi need erijuhud. Kõne alla võivad tulla perekondade ühinemised ning Narvas ja Kirde-Eestis tekkivad probleemid. Mis puudutab arvu 300, siis komisjonides arvati, et see arv on ehk liiga suur. Väga raske on ennustada, kui suurt arvu meil tegelikult tarvis oleks. Ideaalne oleks, kui seda arvu ei oleks aasta jooksul üldse reservi tarbeks vaja puutuda. Mis puudutab eestikeelset teksti selle

vaidlusaluse 10. punkti juures, siis minu arust on siin absoluutselt selgelt öeldud: "reservi või erru arvatavate sõjaväelaste". Minu arust on see absoluutselt üheselt mõistetav.

Juhataja

Suur tänu! Ants Paju.

A. Paju

Austatud juhataja, lugupeetud ettekandja! Otsustavas osas punkt 1 määrab meile kvoodiks 1546 inimest. Punkt 3 määrab, et see kvoot jaguneb võrdselt ja vastutus kvoodi ületamise eest jääb kohalikele omavalitsustele. Millest lähtuvalt on näiteks Põlvamaal 10, aga minul Jõgevamaal 20?

A. Kollist

Kvoodi suuruse määramise üks alus on see, et lihtsalt on kokku lepitud, et kõik maakonnad ja linnad võiksid enam-vähem pidada kinni suhtest 0,1% nende püsielanikest. Enamik maakondasid ja linnasid on vabatahtlikult püüdnud selle arvu umbes kolmandiku võrre väiksemaks teha, aga mitte kõik. Ja nii on need numbrid siia tekkinud.

Juhataja

Suur tänu! Vladimir Lebedevi teine küsimus.

V. Lebedev

Lugupeetud spiiker! Selle dokumendi kohta on nii palju küsimusi, et ma ei mõista üldse, kes on seda korrigeerinud. See on juriidiliselt täiesti asjatundmatult kirja pandud. Võtame näiteks punkti 2, kus on öeldud, et Kohtla-Järvel, Narvas ja Sillamäel tuleb tagada negatiivne saldo. Kuidas te kavatsete seda tagada? Kas ümberasustamisega? See on esimene küsimus. Teiseks. Punkt 11, millest rääkis minu kolleeg Pavel Grigorjev, on üldse juriidiline nonsens. Selles viidatakse seadusele, mida pole olemas. Kas te saate aru, milline juriidiline nonsens, milline tobedus see on? Keelustada sellepärast, et pole seadust. Tavaliselt öeldakse, et kui seadus ei keela, siis on kõik lubatud. Kuidas on võimalik koostada selline dokument ja esitada see Ülemnõukogule arutamiseks? Arusaamatu. Palun vastake minu esimesele küsimusele. Kuidas kavatsab Migratsiooniamet tagada negatiivse saldo? Kas Kaitseliidu või Kodukaitse abil? Ja selgitage punkti 11. Kui juunis tuleb Pavel Grigorjevi peresse poiss tagasi pärast Leningradi ülikooli lõpetamist, kas teda siis ei kirjutata sisse?

A. Kollist

Härra Lebedev! Te olete paljudest asjadest valesti aru saanud. Negatiivne migratsioonialdo on eeltingimuseks, et need kohad, kes saavad suurema kvoodi kui 0,1%, saaksid seda suuremat kvooti kasutada. See toimub tegelikult loomuliku protsessina. Nagu te väga hästi teate, on Eestist ärasõitjaid küll ja küll ja kohalike omavalitsuste asi on ka neid inimesi, kes tahavad minna, abistada. Tegelikult on olukord nii, et Narvas ja Kohtla-Järvel on negatiivne migratsioonialdo ilma milletagi tagatud. See on loomuliku protsessi tulemus. Kui negatiivne migratsioonialdo ei kujune loomuliku protsessi tulemusena või kui ei ole ka soovijaid, siis on

meie seisukoht, et Narva linn ei saa suuremat kvooti, kui talle praegu on antud. Ja ongi kõik. Loomulikult ei hakka keegi Kodukaitsega neid sealt välja viskama.

Mis puudutab neid, et kes tahaksid siia tagasi tulla? Kui ta on Eestist lahkunud õppima, tööle või ajutiselt ära olnud, siis on selge, et vastavalt immigratsiooniseadusele tuleb ta kvoodiväliselt. (Hääled saalist.)

Juhataja

Kolleegid! Kell on praegu 14.01. Mina pean nõu Andrus Ristkokiga. Mul on ettepanek praegu katkestada. Ei ole mõtet kaasettekannet hakata praegu vägisi pidama ja härra Lebedeviga võidu jooksmas. On esitatud kaks küsimust. Kui on vaja täpsustada, tehke seda töö korras või läbirääkimiste ajal. Ma kirjutan pärast seda, kui täiskogu ... (Tugevad hääled saalist – vene keeles.) Ma palun lõpetada korrarikkumine saalis! (Hääled.) Elu on näidanud, et sedamoodi ajaga balansseerides ei saa korralikke küsimusi ega korralikke vastuseid. Kui täiskogu seda aktsepteerib, jätkame homme sealt, kus me täna lõpetame. Tiit Made küsimusega näiteks. Reglement ei näe ette, et ma võiksin piirata küsimuste esitamist. Iga järgmine küsimus toob uue küsimuse kaela. Minu käsutuses on 10 minutit. Täna on meil läinud rahulikult. Milleks on vaja seda lõppu praegu ära rikkuda ja emotsioone õhutada.

Lugupeetud Ülemnõukogu! Kes on selle poolt, et katkestada antud päevakorrapunkti arutelu ja jätkata homme? Selle ettepaneku poolt on 41 rahvasaadikut, vastu on 1, erapooletuid ei ole. Arutelu katkestatakse. Üks hetk, ma kirjutan üles küsimuste esitajad ja annan edasi veel mõned teadaanded.

Kolleegid! Mitte kordagi ei ole olnud nii, et mina ei sooviks pikendada tööpäeva. Kui praegu laekuks ettepanek tööpäeva pikendamiseks, ma oleksin nõus pikendama nii kaua, kuni ma nõrken ja jätkab härra Andrejev. Küsimus ei ole minus, kuid teie ei soovi pikendada. Teadaanded.

Maaelukomisjoni koosolek algab täna kell 15.00 oma ruumis. Ajakirjanduskomisjoni koosolek toimub täna, 29. jaanuaril peale täiskogu istungit toas 263. Rohkem mul teadaandeid ei ole. Täna! Jätkame homme kell 10.

EESTI VABARIIGI ÜLEMNÕUKOGU XII KOOSSEISU

62. ISTUNGJÄRK

NELJAS ISTUNG

30. jaanuar 1992

Juhataja (Ü. Nugis)

Tere hommikust, kolleegid! Istungjärgu töö jätkub. Kohal on 36 rahvasaadikut, puudub 17.

Lugupeetud kolleegid! Vastavalt meie reglemendile ja eelnevale kokkuleppele annab Arnold Rüütel üle ühe seadusandliku akti eelnõu.

A. Rüütel

Austatud kolleegid! Nagu te teate, toimus sel esmaspäeval Ülemnõukogu Presiidiumi istung, millel arutati valitsusjuhi kandidaadi küsimust ja otsustati valitsusjuhi kandidaadiks esitada härra Vähi. Eile õhtul esitas härra Vähi valitsuse peaaegu täieliku koosseisu. Ma ei hakkaks praegu sellel pikemalt peatuma, sest ma teid juba informeerisin. Ma annaksingi selle otsuse eelnõu teile üle selleks, et see küsimus kiireloomulise küsimusena täna istungile panna. Tänan!

Juhataja

Suur tänu! Lugupeetud Ülemnõukogu! Me teeme teile ettepaneku, et juhtivkomisjoni kohustused selles küsimuses võtaks enda peale juhatus.

Lugupeetud kolleegid! Ka vabariigi valitsus annab täna üle suuremas koguses seadusandlike aktide eelnõusid ja ma paluksin kõnetooli proua Krista Kilveti.

K. Kilvet

Lugupeetud juhatus, austatud Ülemnõukogu liikmed! Alustan. Eesti Vabariigi Valitsus esitab Eesti Vabariigi Sotsiaalhooldusministeeriumi poolt ettevalmistatud seaduseelnõu väljateenitud aastate pensionidest.

Esitame Eesti Vabariigi Siseministeeriumi poolt ettevalmistatud Eesti Vabariigi Ülemnõukogu otsuse "Eesti Vabariigi Riikliku Kinnipidamiskohtade Ameti kriminaaltäiteametnike poolt erivahendite ja tulirelvade kasutamise korra kohta" projekti.

Esitame teile Eesti Vabariigi Siseministeeriumi poolt ettevalmistatud Eesti Vabariigi Ülemnõukogu otsuse "Sisekaitseüksuste tegevuse õigusliku reguleerimise mõningate küsimuste kohta" projekti.

Esitame teile Eesti Vabariigi Tervishoiuministeeriumi poolt ettevalmistatud Eesti Vabariigi Ülemnõukogu otsuse "Eesti Vabariigi ühinemise kohta rahvusvaheliste meditsiiniliste sanitaareeskirjadega" projekti.

Esitame teile Ülemnõukogu otsuse "Eesti Vabariigi ühinemisest Rahvusvahelise Elektersideliidu 1982. aasta Nairobi konventsiooniga ja Ülemaailmse Postiliidu põhidokumentidega" projekti, Eesti Vabariigi tuletõrjeseaduse eelnõu ja selle rakendusotsuse projekti. Ma loodan, et ma lugesin kõik. Aitäh!

Juhataja

Suur tänu! Kolleegid, ma tutvustan teile võimalikku päevakava.

Vastavalt reglemendile võiks meil olla niinimetatud vaba mikrofoni, millest ma väga tungivalt paluksin võimaluse korral loobuda. Siis me jätkame pooleli jäänud küsimusega, mis käsitleb immigratsioonikvooti, ning sellele järgnevad kiireloomulised küsimused. Mulle tundub, et umbes kella 11 paiku juhatus langetab oma otsuse just täna laekunud kiireloomulise küsimuse

kohta, mis puudutab valitsuse koosseisu, ja on alust arvata, et täiskogu ka aktsepteerib päevakorra täiendust. Võimalik, et meil tuleb kuulutada välja ka vaheaegu, kuid seda me käsitleme töö korras. Kiireloomuliste küsimuste arutelu jätkub. Nagu te eile kuulsite, kaks komisjoni taotlesid juba kiireloomuliste seaduseelnõude teist lugemist sellel istungjärgul ja karta on, et kui me jõuame kõikide kiireloomuliste küsimustega täna ühele poole, on ka meie tööpäev sellega läbi. Sellised on võimalikud variandid.

Päevakorravälised avaldused

Juhataja

Nüüd siis vaba mikrofon. Enn Leisson.

E. Leisson

Lugupeetud juhataja, lugupeetud kolleegid! Minul on ka väga kiireloomuline küsimus. Nimelt ma tahaksin uuesti tulla tagasi ühe varasema sõnavõtu juurde, seekord juba konkreetse ja konstruktiivse ettepanekuga, kuidas meie Ülemnõukogust ikkagi võiks saada üks ühine töökollektiiv. Eilses "Päevalehes" te võisite lugeda akadeemilise õigusseltsi liikme Endel Untera poolt ümbertrükitud Riigikogu liikme vandetootust. Ma arvan, et kui me selle vandetootuse annaksime sel hetkel, kui me saame kätte oma ametimärgid, siis oleks see vähemalt üheks niisuguseks ühendavaks ja alati enesekriitiliseks momendiks, millest me peaksime juhinduma ja tundma ennast ühtse, jagamatu Eesti Vabariigi esindajatena. Ma tahaksin üle anda oma endise töökollektiivi pisikese annetuse selle heaks. Nimelt on Nõukogude armee 53. sillaehituspataljoni, milles ma varem teenisin Siberis, lubanud meile märkide valmistamiseks 7 kg värvilist metalli saata. Vaatamata kõikidele majanduspiiridele, küll ta tuleb, kui õiged mehed taga.

Ja veel ühest momendist. Ma pean tagasi tulema ühe vana asja juurde. Nimelt meie oma täitmata otsuste juurde ja ma tahaksin teile, kallid kolleegid, neid lihtsalt meelde tuletada. Selles ei ole vähimatki etteheidet, aga me oleme jätnud täitmata Ülemnõukogu otsuse, mis kohustas esitama Parlamentidevahelise Liidu Eesti Ülemnõukogu grupi koosseisu Ülemnõukogule kinnitamiseks. Seda pole tehtud ja tõenäoliselt nii grupi nimel, Eesti Vabariigi Ülemnõukogu nimel esinenud isikud ei oma selleks volitusi. Me peaksime need volitused siiski sellele grupile andma. Võib-olla on siin olnud vahepeal teisi võimalusi, aga Eesti Vabariigi Ülemnõukogu on esindanud välisriikides meie delegatsioonid. Ka nende delegatsioonide koosseisu me pidime kinnitama Ülemnõukogu istungjärgudel. Sellega seoses on niisugune drastiline näide Eesti Telegraafiagentuurilt. Väliskomisjoni esimees härra Toome sõitis Madridi. Alles järgmisel päeval ilmus ETA teade, et Toome jõudis tagasi Tallinna Soome kaudu. Veel üks küsimus. Eesti Vabariigi Ülemnõukogu Presiidiumi otsuse "Riiklike autasude kohta" punkt 3 teeb ülesandeks autasude väljatöötamise töögrupile esitada ettepanekud Eesti Vabariigi autasude sisseseadmise kohta 1990. aasta 1. oktoobrist. Aastanumber on 1992, midagi aga ei ole. Miks ma jälle sellega välja tulen. Sellepärast, et eile poole kõrvaga kuulsin Eesti Raadiost fakti, et Vene kiriku papp päästis hukkumissurmast 7 eesti last. Ma tahaksin teada, kuidas Eesti Vabariik tänab seda ennastsalgavat inimest. Uuesti meenutan teile ka Teletorni kaitsjaid augustiputši päevadel, kes olid 23. korrusel ja oma elu hinnaga riskisid.

Ja veel tahaksin ma teie tähelepanu juhtida ühele väga skandaalsele ja vastuolulisele asjale, mida on nüüd ära kasutanud 24 välisriikide telegraafi- ja infoagentuuri, kes on tsiteerinud või ümber trükkinud Eesti Vabariigi Ülemnõukogu otsuse KGB tegevusest Eesti Vabariigis. See on ilmunud 1991. aasta 19. septembril ja sellel on Eesti Vabariigi Ülemnõukogu esimehe Arnold Rüütli allkiri. Muidugi, Arnold Rüütlile niisuguse otsuse allkirjutamine annab tohutult plusspunkte väliseestlaskonnas, aga kas nii on ikkagi õige talitada. Ma juhin teie tähelepanu, et täitmata on ka Ülemnõukogu otsus, mis selleks moodustatud töögrupil kohustas 5. detsembriks esitama meile vastava seaduse eelnõu. Pole eelnõu, seadusest rääkimata. Tänan!

Juhataja

Suur tänu! Vladimir Lebedev.

V. Lebedev

Lugupeetud esimees, lugupeetud juhataja! Täna algab meil vaba mikrofon meenutustega. Tahan ka meenutada oma kahte eelmist sõnavõttu vaba mikrofonil ajal massiteabevahendite, eriti eestikeelsete ajalehtede kohta. Ma ütlen veel kord, et ilmselt on see eesti rahva suur õnn, et enamik venekeelsest elanikkonnast ei oska eesti keeles lugeda. Kui nad oskaksid, siis oleksid sündmused arenenud meil teises suunas, mitte nii rahulikult. Ma tuletasin teile juba meelde üht artiklit, kus kõik 600 000 mitte-eestlast kuulutati eesti rahva kõige kurjemateks vaenlasteks. Teile on tuttav Eesti Komitee kuulsal liikmel Vardo Rumessenil sõnavõtt. Nendele, kes ei ole asjaga kursis, võin ma tsiteerida ainult ühe fraasi tema intervjuust, kus on juttu sellest, et eesti rahvas peab kategooriliselt välja ütleva, kas ta on nõus ka edaspidi toitma tuhandeid kutsumata külalisi või on saanud aeg üle minna põhiliste toiduainete jaotamisele eelkõige Eesti Vabariigi kodanikele isikutunnistuse alusel. Kogu tsiviliseeritud maailmas nimetatakse seda rahvastevahelise vaenu õhutamiseks. Aga meie oleme tsivilisatsioonist veel kaugel. Nüüd ilmub ajalehes "Eesti Aeg" Ahto Siia kirjutis, milles ta ütleb, et tema juurde tuli üks eestimaalane, kes oli oma vanade tuttavate kaudu saanud teada impeeriumijõudude tegevusest viimasel ajal. Kaks esmast organisatsiooni – Vene Vabastusliikumine ja Vene Vabastusliit – olevat välja töötanud konkreetse plaani Kirde-Eesti eraldamiseks Purtse jõe piiril. Seda tulevat teha enne kevadet ja seepärast nad kiirustavad. Esimene tähtaeg 20. detsember olevat tagasi lükatud. Kavatsetakse blokeerida teed suurte veoautode ja betoonplokkidega, õhutada korraldama streike ja miitinguid. Peterburis õpetatavat välja rünnakrühmi. Kui see pole pinevuse ja rahvastevahelise vaenu õhutamine, mis see siis on? Meie aga räägime demokraatlikust riigist. Igas tsiviliseeritud demokraatlikus riigis oleks toimetajat juba ammu trahvitud. Saage aru, see ei ole tsensuur ega katse ajakirjanduse suud kinni panna. See tähendab üldtunnustatud normide järgimist. Mitte kellelgi ei lubata õhutada sõda, vägivalda, rahvastevahelist vaenu. See on aksioom, härrased. Ja mind hämmastab mõnede Ülemnõukogu liikmete suhtumine sellesse küsimusse.

Andsin artikli ja oma palve ametlikult üle ajakirjanduskomisjonile, mida juhib kolleeg Veidemann. Palusin arutada artiklit, kus 600 000 venekeelset elanikku kuulutatakse eesti rahva kõige kurjemateks vaenlasteks. Palusin kutsuda toimetaja siia, et komisjoni istungil temaga rääkida. Tuletan teile meelde, et kui "Rahva Hääli" lubas endale pisut ületada lubatu piire Rahvarinde suhtes, siis tõusis suur kära. Toimetaja peaaegu lendas oma kohalt. Küsimust arutati ajakirjanduskomisjonis. Kära tõusis ka siis, kui "Molodjož Estonii" avaldas REOK-i läkituse. Muide, ka eesti lehtedes ilmusid need materjalid. Ja härra Sergejevit "sakutati" üsna kõvasti. Aga miks siis nüüd, kui tegemist on kõigi demokraatlike põhimõtete ilmse rikkumisega, ei tegele komisjon sellega? Millega ta siis peab tegelema? Kas ainult ajakirjandusseaduse väljatöötamisega, mis on kestnud kaks aastat. Ma ei saa sellest aru. Siis tuleb see komisjon laiali

saata. Või arvab härra Veidemann, et tema põhitöö on istuda juhatuse koosolekutel. Muide, tegin järelepärimise ja selgus, et selle komisjoni koosolekut ei toimunudki. Meie kolleeg Genik Israeljan ütles, et ta ei ole sellisel koosolekul viibinud. Kuidas saab esimees otsustada küsimuse, mis oli adresseeritud komisjonile?

Pöördun siinviibivate ajakirjanike poole palvega öelda oma toimetajatele ja kolleegidele edasi, et ausus on alati olnud massiteabevahendite, ausate ajakirjanike auasi ja kohustus.

Tahan teid hoiatada, et kui ka edaspidi ilmub selliseid kirjutisi, siis me anname asja kohtusse. Meid on Eesti Vabariigi Ülemnõukogus paarkümmend, jätkub kõigi väljaannete peale. Tänan!

P. Priks

Härra esimees, lugupeetud spiiker, lugupeetud kolleegid! Ma tahaks paari sõnaga puudutada rahulikumat teemat, muusikat ja sporti. Nimelt oli mul eile Kiviõlis kolme tunni jooksul kohtumine oma valijatega. Väga paljudele küsimustele tuli vastata, aga üks küsimus, millele mina vastata ei osanud, paluti tuua Ülemnõukogu saadikute ja Ülemnõukogu Presiidiumi liikmete ja isegi härra Rütli ette. Küsimus oli järgmine: "Mida oskate öelda Eesti hümn ametlikust kehtimapanekust "Mu isamaa, mu õnn ja rõõm"? Kui seda peaks vaja minema Albertville'i taliolümpial, oleks see küll vabariigile suureks häbiks, et puudub riigi hümn." Allkiri E. Jakobson.

Sellele küsimusele mina vastata ei osanud ja ma loodan, et ma saan härra Rütli käest täpsemat informatsiooni selle kohta. Aitäh!

Juhataja

Suur tänu! Loeme sellega niinimetatud vaba mikrofoni lõppenuks.

Eesti Vabariigi 1992. aasta immigratsioonikvoodi kohta

Juhataja

Kolleegid! Me katkestasime eile ühe päevakorrapunkti arutelu lausa küsimuste esitamise ajal. Kõne all oli meil Ülemnõukogu otsuse eelnõu Eesti Vabariigi 1992. aasta immigratsioonikvoodi kohta. Ma paluksin uuesti kõnetooli Riikliku Migratsiooniameti peadirektori härra Andres Kollisti.

Kes on nii kena inimene ja kutsub sisse kolleeg Lebedevi? Tema on registreeritud küsimuse esitajaks. Vladimir Lebedev.

V. Lebedev

Lugupeetud juhataja! Tänan ettekandjat ja teid ka. Tahan pöörduda tagasi teise punkti juurde. Ma ei saanud teie vastusest aru. Siin on kirjutatud, et tuleb tagada migratsiooni negatiivne saldo. Asetage end näiteks Kohtla-Järve linnapea olukorda. Teile tehakse Ülemnõukogu otsusega ülesandeks tagada negatiivne saldo. Aga kui keegi ei taha ära sõita ja kedagi pole ka juurde tulnud? Kuidas te tagate negatiivse saldo?

A. Kollist

Härra Lebedev! Te konstrueerite elus mitte ettetuleva teoreetilise variandi. Kui tõepoolest oleks nii, et inimesed üldse ei vahetaks elukohta, siis teoreetiliselt võiks tõesti niisugust konstruktsiooni teha, elus aga seda tegelikult ette ei tule. Reaalses olukorras selline formuleering on töötanud ja töötab ka edasi. Tõepoolest, siia võiks juurde kirjutada, et see tingimus on seotud positiivse saldo immigratsioonikvoodi kasutamisega ja kui elu Kohtla-Järvel nii-öelda kolimise mõttes täiesti seiskub, siis ei ole tõepoolest ei negatiivset ega positiivset saldot. Sel juhul ei lubata immigrante sinna ka juurde.

V. Lebedev

Asi on selles, et seadus peab olema korrektne nii teoreetiliselt kui mitteteoreetiliselt. Sel juhul ei ole meil vene keeles jälle formuleering täpne. Oleks tulnud kirjutada, et on vaja tagada negatiivne kvoodi saldo. Aga meil on kirjas migratsiooni negatiivne saldo. Need on absoluutselt erinevad asjad.

Juhataja

Härra Lebedev, sellest läbirääkimiste ajal. Täna on uus limitide arvestus ja üks võimalus on veel ees.

A. Kollist

Ma vastaksin. Mõeldud on nimelt üldist saldot, mitte kvoodiga seotud saldot.

K. Sergij

Lugupeetud juhataja, lugupeetud ettekandja! Immigratsiooniseaduse §-s 20 on öeldud, et Migratsiooniameti juurde luuakse eelarveline sihtkapital, riiklik migratsioonifond ümberasujate abistamiseks. Mind huvitab, kas see fond on loodud. Kuidas seletada teie esitatud otsuseprojekti punkti 7? Sellest ei saa aru. Seal on öeldud: "Lubada Eesti Vabariigi Riiklikul Migratsiooniametil anda kvoodivabalt ajutisi ja tähtajalisi elamislubasid isikutele, kes on saanud Eesti Vabariiki kehtestatud korras antud sissesõiduvõisadega, välja arvatud endisest NSV Liidust ja tema endistest vabariikidest saanud isikud."

A. Kollist

Jah, seaduses on olemas punkt luua immigratsioonifond, aga seda fondi ei ole tänase päevani loodud. Me oleme seda küsimust mitu korda arutanud ja ikka on see edasi lükkunud. Tundub, et praegu on ühe uue ideena see uuesti üles kerkinud ja tõenäoliselt teatav rahaline toetus immigrantide abistamiseks tuleb. Mis puudutab punkti 7, siis täpselt nii see ongi mõeldud. Need inimesed, kes ei ole endisest Nõukogude Liidust, Lätist või Leedust pärit, ei kujuta immigratsiooni mõttes Eesti Vabariigile ohtu. Kui nad on legaalselt Eesti Vabariiki sisse sõitnud, soovivad siin töötada või äritegevust edendada või õppida, siis on võimalik nendele anda ka kvoodivabalt tähtajaline elamisluba. Illegaalsete immigrantide suhtes kehtivad natukene teistmoodi reeglid.

A. Novohatski

Lugupeetud spiiker, lugupeetud ettekandja! Mul on kaks küsimust. Mõlemad on seotud Sillamäe linnaga. Sillamäe ettevõtetes, sealhulgas keemiates ja H. Pöögelmanni nim. tehases ning mõnedes teistes ettevõtetes, on vaja paljude erialade spetsialiste, keda praegu Eestis ette ei valmistata. Need on riiklikud, mitte eraettevõtted. Peale selle ei valmistata Eestis ette ka sanitaararste. Need, kes praegu nendel erialadel töötavad, lähevad lõpuks pensionile. On vaja regulaarselt uusi inimesi juurde. Sillamäe kvoot on 10 inimest kvartalis. Loomulikult ei taga see järjepidevust kõigil erialadel. Pealegi ähvardab Sillamäed 100 000 rubla trahvi iga kvoodi ületamise juhu eest. Kas selline kvoot on läbi mõeldud? Rõhutan veel kord, et jutt ei ole mitte erakapitaliga aktsiaseltsidest või väliskapitaliga aktsiaseltsidest, vaid Eesti Vabariigi riiklikest ettevõtetest. Näiteks Põlevkivikeemiates andis Eesti Vabariigile 1991. aastal ainuüksi valuutas 1 200 000 dollarit kasumit. Pealegi on Sillamäe umbes neli korda suurem Narva-Jõesuust, aga Narva-Jõesuu kvoot on suurem kui Sillamäel. Millega seda seletada? Seal pole mingeid tööstusettevõtteid, seal pole midagi peale suvemajakeste, mis suvel välismaalastele välja üüritakse ja annavad muinasjutulisi kasumeid. Aga migratsioonikvoot on seal suur. Kes ikkagi rohkem dollareid annab, kas Sillamäe või Narva-Jõesuu? Selgitage, palun, oma seisukohta selles küsimuses.

A. Kollist

Ega migratsiooniseadus ei saa normaalset elu ja ka spetsialistide Eestisse võtmist seisma panna. Sillamäe ei ole pöördunud meie poole taotlusega, et tal on probleeme erialainimeste Sillamäele elama asumisega, kes on absoluutselt hädavajalikud selle tehase tööks. Mul on meeles, et probleem oli Sillamäel kokkadega. Kõik teised regioonid kasutasid kvooti pererände reguleerimiseks, Sillamäe aga tõi sisse kokki. Kokka on ka muidugi vaja ja kui tõesti muidu ei saa, küllap nad tegid siis õieti. Mis puudutab Narva-Jõesuu ja Sillamäe vahet, et Narva-Jõesuul on liiga suur kvoot, siis Narva-Jõesuu käis ja põhjendas oma probleeme. Üheks probleemiks, millega nad välja tulid, olid nimelt needsamad suvilad. Nagu nad väidavad, on terve hulk inimesi, ka pensionäre, kes praktiliselt on aastakümneid seal suvilates elanud ja kes sooviksid asuda oma suvilasse kui majja elama. Selle vastu meil, nagu teada, midagi ei olnud ja sellega seoses Narva-Jõesuu ka niisuguse kvoodi sai, 10 inimest kvartalis.

J. Lippmaa

Härra spiiker, härra Kollist! Minul on kaks küsimust. Üks küsimus on mul punkt 10 kohta, mille tõlge tekitas eile kolleegides rahulolematust. Mida te arvate sellisest võimalusest, kui venekeelne variant tõlkida korrektselt eesti keelde, eestikeelne korrektselt vene keelde ja esitada mõlemad variandid meile alternatiividena hääletamise teel seisukoha võtmiseks? See on esimene küsimus.

Teine küsimus. Ma mäletan, et mõnda aega tagasi esitas Migratsiooniamet meile mingisuguse aruande või ülevaate nende inimeste kohta, kes olid saanud meil alalise elamisloa. Selles nimekirjas oli minu suureks üllatuseks 32 Nõukogude Liidu sõjaveterani. Ja nüüd ma tuletan teile meelde, et kui te kaitsesite meie ees migratsiooniseaduse projekti, siis ma küsisin, et mis alusel valitakse välja need, kellele anda elamisluba, sest et tõenäoliselt kvooti ületatakse, ja teie vastasite minule, et põhimõttel, millised inimesed on Eesti Vabariigile kasulikud. Ja nüüd minu teine küsimus. Millist kasu Migratsiooniamet nägi erusõjaväelastele alalise elamisloa andmisel Eesti Vabariigis? Aitäh!

A. Kollist

Alternatiivi hääletamine on Ülemnõukogu asi. Ma ise aga toetaksin meie poolt esitatud projekti antud situatsioonis ja ei taotleks sellist hääletamist.

Mis puutub sõjaveteranidesse, siis on tõenäoliselt tegemist erusõjaväelastega, nendega, kes on tegevteenistuse Eestis lõpetanud. Kvoodi täitmine käib niimoodi, et kvoot jagatakse teie poolt välja maakondadele ja linnadele. Maakondades ja linnades annavad inimesed oma avaldused ja kohalik võim otsustab, keda võtta ja keda mitte võtta. See pingerea tegemine on eeskätt kohaliku võimu otsustada. Nemad peavad teadma, kes on nende territooriumil nii-öelda hästi vajalik inimene või kellel on väga tõsised perekondlikud põhjused kvoodi saamiseks. See on nende otsustada. Ma ei oska öelda, millisesse rajooni või linna need erusõjaväelased on tulnud, tõenäoliselt suur hulk nendest Tallinnasse. Seega on see olnud eeskätt Tallinna linnavõimude otsus. Kui nad on tulnud kuskile rajooni, siis üsna tõenäoliselt võiks olla tegu inimestega, kes on Eestis kaua elanud ja, vaatamata oma sõjaväelase staatusele, piisavalt adapteerunud ja nendele on lihtsalt kvoot antud. Ma ei saa praegu niimoodi kommenteerida kõiki 32 inimest, kelle puhul on tõenäoliselt erinevaid nüansse.

N. Zõbin

Lugupeetud ettekandja! Mul on teile küsimus. Mõnikord lülitavad kohalikud võimud kvoodi alla inimesi, kes ei peaks minu arvates sinna kuuluma. Minu poole pöördusid abipalvega valijad, ühel mehel on naine sisse kirjutatud Leningradis, aga korterit tal seal pole. Abielu on registreeritud Tallinnas ja laps sündis ka Tallinnas. Tallinna linnavalitsus aga ei kirjuta teda sisse, nõudes, et ta peab kuuluma kvoodi alla. Teine valija, endine mitšman, on jalutu. Tal on naine, kaks tüdart ja kolmetoaline korter. Möödunud aastal läks ta erru vastuolulise seaduse tõttu, kus pole täpselt ära märgitud seda, mis puutub migratsiooni. Minu arvates on tal õigus sissekirjutusele, aga linnavalitsus eitab seda, viidates migratsiooniseadusele, ehkki valitsuse määruse alusel on tal õigus sissekirjutusele. Kas valitsus kontrollib linnavalitsust selles küsimuses?

A. Kollist

Selle esimese looga ma olen juhtumisi tutvav. Tõepoolest on Tallinna linnavõimude seisukoht selline, et vaatamata sellele, et laps on Eestis sündinud, aga kuna ta ema elab alaliselt Peterburis, siis järelikult laps kuulub ema juurde. Kui nüüd ema ja laps koos asuvad Eestisse elama, siis peaksid mõlemad saama immigratsioonikvoodi. Teisipidi, kuna ta on siin sündinud ja isa poolt Eesti alalise elaniku laps, siis tuleks mõistagi lugeda ka see laps Eesti alaliseks elanikuks, mis on ka muide minu isiklik arvamus. Tallinna linnavõimud trakteerivad seda seadust praegu nii ja ma ei oskagi öelda, kuidas see olukord lõpuks laheneb. Me ei tahaks hakata ette kirjutama kohalikule võimule, mida ta tegema peab, kuigi, ma kordan veel, minu isiklik arvamus on erinev Tallinna võimude omast. Mis teise asja puutub, siis ma seda konkreetset juhust ei oska kommenteerida, aga taust on sama, ilmselt on kohaliku võimu otsusega tegemist.

N. Zahharov

Lugupeetud härra ettekandja! Mul on kaks küsimust. Tahan veel rääkida punktist 2, kus on öeldud, et Kohtla-Järvel, Narvas ja Sillamäel tuleb tagada negatiivne migratsioonialdo. Kas tõesti pole teistes linnades analoogseid probleeme? Muide, Tiit Vähi ütles vestluse ajal, et valitsuse esindajana seal olles ei täheldanud ta mingeid eriprobleeme. Siin on aga märgitud ainult need kolm linna. Samasugused elamispinda, elanikkonda, infrastruktuuri puudutavad probleemid eksisteerivad ka Tartus ja Tallinnas ning teistes linnades. Miks on teie ettepanekul

välja valitud ainult need kolm linna, teiste linnade puhul aga sellist probleemi pole? Ja teine küsimus. Vastavalt punktile 10 kuuluvad kõik endised ohvitserkoosseisu kuulunud sõjaväelased, kes on vabariiki jäänud ja siin palju aastaid elanud, preventiivsele väljasaatmisele vabariigist. Kuidas seda hakatakse ellu viima? Tänan!

A. Kollist

Esimene küsimus. Läänud aasta analoogilises otsuses oli lisaks nendele kolmele linnale ka Tartu linn, kuna ta taotles suuremat kvooti. Sellel aastal Tartu suuremat kvooti normaalsest kvoodist, see on 0,1% Tartu põliselanikest, ei soovinud ja sellepärast ka Tartu linna seal ei ole. Siin on tegemist nende linnadega, kes on saanud suurema kvoodi kui 0,1% nende elanikkonnast.

Teine küsimus. Meie seisukoht on tõepoolest selline, et Nõukogude armees tegevteenistuses olev inimene, kellel Eestiga mingit sidet enne ei olnud, lõpetanud oma teenistuse, sõidab koos perekonnaga Eestist ära või kui nad seda ei soovi teha, jääks neil aasta aega, et taotleda kvooti siin nagu iga teine inimene. Seda muidugi juhul, kui nendel on siin elamine ja töökohad olemas, nad on adapteerunud, keele ära õppinud. Sel puhul on nende šansid kvooti saada väga suured. Minu meelest on probleemil täiesti selge lahendus olemas. Üldine suhtumine on loomulikult niisugune, et need inimesed peaksid Eestist ära sõitma, kui nad oma armeeteenistuse lõpetavad.

J. Põld

Härra juhataja, härra ettekandja! Ma puudutaksin sama küsimust mis kolleeg Jaan Lippmaa. Härra Lippmaa küsis, kas teil on teada, kuidas reserv- või erusõjaväelased kirjutatakse sisse. Mulle näib, et teil puudub ülevaade sellest, kuidas linna- või maavalitsused seda kvooti kasutavad. Mis te arvate meiepoolsest ettepanekust punkti 10 viimase lause kohta, kus on öeldud, et saadakse elamisluba kvoodivabalt. Me teeksime ettepaneku, et Ülemnõukogu vaataks selle kvoodi Migratsiooniameti ettepanekul läbi, siis saaks sellest asjast vähemalt selge ülevaate. Mis te säärases ettepanekust arvate?

A. Kollist

Punkti 10 2. lõiku ma tegin ettepaneku teha üks parandus: "... mitte pikema kui kuni üheaastase tähtajalise elamisloa", et ei oleks kaksipidi mõistmist.

J. Põld

Jaa. Seda ma pidasingi silmas.

A. Kollist

Ma arvan, et eraldi kvoodi andmisel ei ole antud juhul mõtet, sest kui see printsiip on üldiselt vastuvõetav, siis need arvud, kellele me need load tõepoolest anname, on niikuinii olemas ja Ülemnõukogu võib neid igal hetkel meie käest küsida. Ja teisipidi, kui me anname kvoodi ja tekitame olukorra, et me peaks tõesti inimese paugupealt välja tõstma, siis tuleb tunnistada, et me lihtsalt tekitame olukorra, kus me ei ole realselt võimelised omaenda poolt tehtud reegleid täitma. Selline teatud mõttes dünaamiline lähenemine annaks võimaluse saada sellest protsessist täpse ülevaate, selgitaks inimestele, mismoodi nad peavad toimima.

Juhataja

Suur tänu, härra Kollist! Rahvasaadikutel rohkem küsimusi ei ole. Ma tänan.

Ma palun kaasettekandeks kõnetooli haldusreformi komisjoni esimehe härra Andres Ristkoki.

A. Ristkok

Lugupeetud kolleegid! Mulle näib, et kasutati võimalust, et Migratsiooniameti peadirektor on teie ees ja talle esitati arvukalt küsimusi immigratsiooniasjade kohta, mitte niivõrd otsuse ja selle projekti kohta. Seetõttu ma tuleksin tagasi otsuseprojekti juurde. Haldusreformi komisjon, kes seda projekti arutas koos autoritega, leidis paar kohta, kus tehti ettepanekud korrigeerida. Seda on ka tehtud. Esimene puudutas punkti 4, kus me palusime riigieelarvesse tehtava kvoodivälise isiku elamuosaluse maksuks arvestatav summa ette näha mingis suhtarvus, et see ei oleks absoluutarv. Tekst on korrigeeritud ja ka tõlkeviga parandatud. Komisjon leiab, et see otsus vastab meie poolt heakskiidetud immigratsiooniprotsesside soovitud tendentsidele, arvestab ka Eesti regionaalset iseärasust ning kohalike omavalitsuste ettepanekuid, mis on kooskõlas immigratsiooniseadusega. Meie üksmeelne seisukoht on, et see otsus on vastuvõtuks täiesti kõlblik ja seda me soovimegi Ülemnõukogu täiskogul teha. Aitäh!

Juhataja

Suur tänu! Tundub, et on küsimusi. Klavdia Sergij teine küsimus.

K. Sergij

Ma esitan kirjalikult.

Juhataja

Kuidas suhtub härra Ristkok sellesse, kui me praegu katkestaksime selle päevakorrapunkti arutelu, sest kiireloomulised tulevad vahele ja jätkaksime veel täna? Paus. Kohaloleku kontroll. Kohal on 75 rahvasaadikut, puudub 28.

Kolleegid! Me kuulasime ära ettekande ja kaasettekande, esitasime küsimusi ettekandjatele. On ettepanek – see on kooskõlastatud haldusreformi komisjoniga – praegu katkestada immigratsioonikvoodi arutelu arvestusega, et me jätkame veel täna, sellel istungil.

Lugupeetud Ülemnõukogu! Kes on selle poolt, et katkestada käsil oleva päevakorrapunkti arutelu ja jätkata veel tänasel istungil? Palun hääletada! Selle ettepaneku poolt on 65 rahvasaadikut, vastu ja erapooletuid saadikuid ei ole. Arutelu katkestatakse.

Head kolleegid! Mul oleks ettepanek mitte kuulutada praegu vaheaega, vaid teie olete saalis ja ma peaksin juhatuse liikmete ning reglemendikomisjoni liikmetega mõne minuti nõu oma laua juures. Kas ollakse nõus? Ma paluksin juhatuse ja reglemendikomisjoni liikmeid oma laua juurde, nii Jaak Alliku kui Peet Kase kui Vitali Menšikovi.

Eesti Vabariigi Valitsuse ametisseastumine

Juhataja

Asugem töökohtadele! Lubage mul teile tutvustada juhatuse otsust. Juhatuse koos reglemendikomisjoniga teeb teile järgmise ettepaneku, juhul kui täiskogu on nõus päevakorda täiendada. Arutaksime uue valitsuse isikkoosseisuga seonduvat kui Ülemnõukogu otsuse eelnõu, see tähendab, et kehtivad kõik need reglemendinõuded, mis käivad otsuse arutelu juurde. Küll aga pakutakse välja mõningate aspektide laiendamise võimalust. Arvamuste avaldused on reglementeeritud ja igas päevakorraküsimuses võib ühel istungil üks rahvasaadik seda teha kaks korda: kas esitada kaks küsimust, võtta kaks korda sõna, pidada kaks korda kõne või ühe neist võimalikest variantidest, mitte üle kahe korra. Kuna me siiski meie ajutise töö- ja kodukorra täiendusena esitame praegu kabineti isikkoosseisu, siis on täiesti loomulik arvata, et ministrikandidaadiga tahetakse vestelda, esitada küsimusi. Reglemendi kiretu täitmise juures ei ole see võimalik. Sellest lähtudes teeb juhatuse ettepaneku pärast peaministrikandidaadi ettekande ärakuulamist esitada talle küsimusi tunni aja piires. Selleks kuulutame tunnise vaheaja, mil komisjonid saaksid tutvuda valitsuse isikkoosseisu kandidaatidega. Ja nüüd minu pöördumine teie poole juhatuse nimel, kuidas me tõlgendame ajutise töö- ja kodukorra seda lõiku, mis käib valitsuse kohta. Juhatuse ettepaneku tõlgendada küsimust selliselt, et ajutise töö- ja kodukorra täiendus räägib valitsuse isikkoosseisu kinnitamisest, seadus ENSV Ministrite Nõukogust räägib, et valitsus on otsustusvõimeline, kui on kinnitatud üle poole koosseisust. Vastuolu ei ole, kõik on kooskõlas. Me palume aktsepteerida meie tõlgendust, et täna ei esitata mitte kabineti koosseisu kandidaatidena, tervikuna, vaid vastavalt nendele nõuetele, et üle poole kandidaatidest on juba volitatud isikkoosseisu, aktsepteeritud. Suur tänu teile.

Kohaloleku kontroll. Kontrollime kohalolekut. Kohal on 87 rahvasaadikut, puudub 16.

Lugupeetud Ülemnõukogu! Kes on selle poolt, et täiendada käesoleva istungjärgu päevakorda ühe kiireloomulise küsimusega vastavalt §-le 15, mis käsitleks Eesti Vabariigi Valitsuse ametissenimetamist? Palun hääletada! Lihthäälteenamus. Selle ettepaneku poolt on 79 rahvasaadikut, vastu ei ole keegi, kolm jäid erapooletuks, päevakorda on täiendatud. Ma paluksin kõnetooli presiidiumi poolt nimetatud peaministrikandidaadi härra Tiit Vähi. Ettekanne kuni 20 minutit.

T. Vähi

Lugupeetav härra esimees, lugupeetav härra juhataja, lugupeetavad Ülemnõukogu liikmed, daamid ja härrad!

Täna teid mulle osutatud usalduse, heatahtliku suhtumise ja kaastöö eest viimastel väga pingelistel päevadel! Tänu sellele võin ma täna seista siin saalis teie ees, lühidalt sõnastada meie platvormi ja esitada teile kinnitamiseks valitsuse koosseisu.

Vaatamata Eestit tabanud väga sügavale kriisile, on meil kergem kui minu eelkäijatel. Meil ei tule alustada päris algusest. Täna on läbi käidud peaaegu kahe aasta pikkune otsimiste ja leidmiste tee. Ma tahan selle töö tegijatele, oma kolleegidele ja teile tehtu eest avaldada kõige siiramat tänu ja lugupidamist. Täna on meie kodumaa iseseisev. Eesti on tunnustatud. See tähendab meile palju, kuid nõuab meilt rohkemat. Me oleme kohustatud vastu pidama ja püsima jääma ning jõudma maailma riikide perre. Vaatamata teadlikkusele oma volituste lühiajalisusest, oleme kõik veendunud, et tänases olukorras peame me nii lühiajalistes kui ka strateegilistes küsimustes toimima nii, nagu seisaks meil ees aastatepikkune volituste aeg. Teisiti töösse suhtumine suunaks populistlikele ettevõtmistele ning juhiks kõrvale põhieesmärkidest demokraatliku, eraomandusele rajatud ja maailma majandusse integreeritud Eesti ülesehitamisest.

Nüüd hakkab rohkem kui muust sõltuma meie areng majandusest ja demokraatia säilitamisest Eestis. Sellest, kui kiiresti suudame jõuda riigiks ka majanduslikus mõttes ja kui kindlalt suudame kindlustada kõigile Eestis alaliselt elavatele inimestele kõik üldtunnustatud inimõigused. Eesti muutmine ka majanduslikus mõttes riigiks tähendab arusaamist, et tänaseks on meil siseturg kahanenud 45 000 ruutkilomeetrile. Kõik ülejäänud on välismaa, kes tunnustab või hakkab kohe tunnustama üksnes ühesuguseid hindu, see on maailmaturu hindu, kus tunnustatakse ainult tõelist raha, kus kõikidel on oma reaalsed huvid, mida nad on ka kindlalt kaitsma asunud ning kust nõrgemad kiirelt mängust välja langevad.

Täna, sattununa sellesse meie jaoks uude maailma, oleme just nii rikkad, kui oleme. Meie üheks esimeseks ülesandeks, kui te meid selleks volitate, on anda teile niipea kui võimalik ülevaade olukorrast riigis. Ja ainult siis, kui meil ja teil on olemas piisav ülevaade meie ressursidest, saame kavandada detailsema tegevusplaani lähemaks ajaks.

Meie üks põhimure, millega me igal juhul peame hakkama saama, on ära toita oma rahvas ning hoida oma kodud elamiskõlblikud. Kohtumised teiega veensid mind lõplikult, et kujunenud olukorrast väljapääsemiseks ei ole vaja eriolukorda, vaid eelkõige tihedat ja mõistvat koostööd. Seepärast on ka meie üheks esimeseks ülesandeks esitada teile ettepanekud eriolukorra otsuse tühistamise kohta. Ma pean väga tähtsaks koostööd teiega, koostööd maakondadega, koostööd tootjatega. Me kõik üheskoos oleme vastutavad olukorra eest riigis ja ainult ühiste jõupingutustega, ühise mõistuse ja jõuga suudame kriisist välja tulla. Meil seisab ees üleminek turumajandusele. Täna peame me endale aru andma, et sellel teel ei ole Eesti üksi. Me oleme olukorras, kus tempot dikteeritakse väljastpoolt. Selleks et saada jälle olukorra peremeheks, peame üle vaatama kõik võimalused, kiirendama kõiki neid põhiprogramme, mis on vajalikud turumajandusele üleminekuks, ettevõtte arenguks ja tootmise kasvuks. Ennekõike ma pean siin silmas rahareformi ning kontrolli selle üle, mis toimub Eesti piiridel. Täna ei näe ma midagi, mis võiks takistada meid teile esitamast juba lähemal ajal omandireformi kava, mis vastaks siin saalis vastuvõetud seadustele ja otsustele. Me ei kuulu nende hulka, kes loodavad omandireformi abil eeskätt riigi rahakotti täiendada. Meie teostame omandireformi kindla usuga eraettevõtluse suuremasse efektiivsusse ning riigieelarve probleemide lahendamisse majandusliku efektiivsuse kasvu ja suureneva rahvatulu arvel. Vastasel juhul poleks turumajandust ja omandireformi minu arvates üldse vajagi. Täna ei ole ma veel kursis Eesti Pangas toimuvate ettevalmistustöödega Eesti krooni sisseviimiseks. Sellele vaatamata võin ma teile öelda täie veendumusega, et meil ei ole enam võimalik sobivat aega valida, me peame rahareformi läbi viima võimalikult kiiresti.

Omandireformi käivitamiseks vajame töövõimeliseks kujunenud väärtpaberite turgu, mis peab tekkima koos Eesti rahasüsteemiga. Peame teraselt silmas pidama, mis toimub teistes iseseisvates riikides. Rääkides kolmandast strateegiliselt tähtsast küsimusest – Eesti piiride kontrolli alla võtmisest –, pidasin muu hulgas silmas ka seda, et Eesti kui riik peab täpselt hakkama arvet pidama selle üle, mis liigub üle piiride nii kauba, investeeringute kui ka raha ja väärtpaberite näol. Me peame kokku leppima oma koostööpartneritega kaubanduse, tolli, tariifide, maksete teostamise korra, juhindudes maailmas üldkehtivatest põhimõtetest. Me peame kindlustama majandusreformi eri külgede koordineeritud ja paralleelse kulgemise, unustamata sealjuures sotsiaalseid garantiisid ja toetusüsteeme nendele, kes seda väga vajavad. Me peame tegema vahet tähtsate ja vähetähtsate ülesannete vahel, me peame eelkõige lahendama need küsimused, mis määravad motivatsiooni uue väärtuse loomiseks.

Külviaeg läheneb. Kui me ei suuda või ei taha põllumeestele juba kevade hakul garanteerida, et see, kes külvab, see ka lõikab, et nad saavad oma töö eest väärilise tasu, mis tagaks lisaks

tootmiskuludele ka vahendeid laguneva tehnika ja hoonete taastamiseks, kui me ei suuda koostada põllumajanduse toetamise programmi ja selgelt formuleerida põllumehi rahuldavat tegutsemiskava, ei saavuta me ühtegi soovitud eesmärkidest. Me tahame saavutada põllumeeste aktiivset osavõttu, kiiret tegevuskava, mis avab ukse põllumajanduse arenguks Eestis.

Ning viimasena samuti väga tähtsast küsimusest. Me peame ka tegudes asuma taastama kodanike turvatunnet. Ma ei ole täna rääkinud kultuurist ja sotsiaalküsimustest, ma olen majandusnimene ja tean, et enne kui teie ette tulla kultuuriprogrammiga, vajan ma teie, Eesti kultuuri-, haridus- ja teadusringkondade abi. Võin teile vastutustundega kinnitada, et kogu meie valitsuse koosseis annab endale selgelt aru, et kaotatud kultuuri ja inimlikkuse taastamine on palju raskem kui majandusraskustest ülesaamine. Me ei lase rahvuslikul vaimupotentsiaalil hääbuda.

Oleme veendunud, et peame toimima kui spetsialistide valitsus. Meid on siin Ülemnõukogus toetamas erinevatesse erakondadesse ja saadikurühmadesse kuuluvad saadikud, seepärast peame me kõik vajalikuks peatada enda erakondadesse kuuluvus valitsusse kuulumise ajaks. Samal ajal tahame teha väga viljakat koostööd kõikide konstruktiivset koostööd soovivate erakondadega. Meie tööstiiliks ei pea olema mitte püüd muutuda kõikide ideede unikaalseks generaatoriks, vaid pidev koostöö kõikide edumeelsete jõududega ning igapäevane ühistöö parlamendi komisjonidega. Samuti veendumus, et Ülemnõukogus vastuvõetud seadused on valitsusele täitmiseks. Seaduste kritiseerimise õigus ja kohustus on rahval. Lõpuks tahan ma, lugupeetavad saadikud, veel kord tänada kõiki neid, kes mind möödunud päevadel on aktiivselt abistanud, ja neid, kes meid praeguseni toetanud on. Tänan tähelepanu eest.

Juhataja

Suur tänu, härra Vähi! Kas rahvasaadikutel on küsimusi? Heldur Peterson.

H. Peterson

Lugupeetud juhataja, lugupeetud peaministri kandidaat! Ma paluksin teada, mis ringkonnast on pärit põllumajandusministri kandidaat, kuna teda siin nimekirjas ei ole. Sellest olenevalt sõltub minu hääletamine. Aitäh!

T. Vähi

Ma pean vastama, et valitsuse koosseisu komplekteerimine toimus väga kiires tempos, sisuliselt kolme päeva jooksul. Olen arvamisel, et põllumajandus on meie valitsuses võib-olla üks kõige tähtsamaid alasid, kusjuures ta ühendab väga palju töötajaid üle terve Eestimaa. Selle lühikese aja jooksul me ei ole saanud kõikide arvamusi ja kuna eile õhtul oldi eriarvamusel nende kandidaatide osas, kes meil olid, siis me jätkame konsultatsioone ja esitame kandidaadi põllumajandusministri kohale lähemal ajal.

J. Lippmaa

Härra spiiker, härra Vähi! Ma tean, et üsna paljud prefektid ei ole rahul praeguse politsei, Eesti Vabariigi Politsei juhtimisega. Nüüd ma tahaksin teie käest küsida, millistel kaalutlustel on siseministriks esitatud härra Näraska kandidatuur, kes on majandusmees. Kas see on meie prefektiga ka läbi räägitud?

T. Vähi

Ma olen arvamusel, et tuleb eristada kahte ametikohta – Politseiameti peadirektorit ja siseministrit. Ma olen arvamusel, et siseminister peaks tegema koostööd omavalitsustega ja härra Robert Närska oli omavalitsuste liidu juht. Ma arvan, et ta vastab hästi nendele tingimustele. Lisaks tahaksin öelda, et praegu on meie poliitikas väga palju tähtsaid külgid ning üheks tähtsamaks on majanduspoliitika.

A. Zöbin

Lugupeetud kandidaat! Ma ei saanud teie sõnavõtet päris hästi aru, millised konkreetsed sammud võimaldavad Eestil praegusest olukorrast väljuda. Kuidas te suhtute seisukohta, et lääne poole liikudes peab tuginema idale?

T. Vähi

Kõigepealt ma tahaksin ütelda, et konkreetse tegevusprogrammi tegemisel me muidugi peame toetuma olemasolevale olukorrale ja saama väga täpset informatsiooni meie ressurssidest, meie võimalustest. Ma olin üks, kes võttis osa 3 x 3 programmi väljatöötamisest ja olen arvamusel, et see on hea programm. See tuleb veel kord läbi vaadata. Võib-olla tekivad mõned küsimused prioriteetide ja tähtaegade ümberhindamise osas, aga põhimõtteliselt see programm on täitmiseks väga vajalik. Mis puutub nüüd suhtumisse itta või läände, põhja või lõunasse, kas või missugust pööret teha, siis ma pean teile vajalikuks ütelda, et me peame tegema ühe pöörde, me peame tegema selle pöörde, et me oleme iseseisev riik, kusjuures me peame kaupleva seal, kus meil on kasulik ja odavam.

H. Valk

Lugupeetud juhataja ja lugupeetud härra Vähi! Nagu härra Nugis on ajakirjanduses kinnitanud, on Eesti Vabariigi uus valitsus kindlalt parempoolne. Palun teid, härra Vähi, nimetada paari põhjust, mille põhjal teie valitsust võiks parempoolseks pidada. Loodan ühtlasi te vastusega valmistada rõõmu oma kolleegidele Hallastele ja Laarile.

T. Vähi

Ma usun, et esimesel päeval pidada kedagi parempoolseks või vasakpoolseks on tõesti väga raske. Te ei ole ju veel kuulnud ka programmi, mille alusel me hakkame töötama. Muidugi ma arvan, et meie põhijooneks on üleminek turumajandusele, radikaalsete majandusreformide kiire läbiviimine ja selles osas võib meid ilmselt pidada parempoolse kallakuga valitsuseks, aga ma tahan ütelda, et mingil juhul ei saa me hoiduda sotsiaalprogrammide ja garantiidest, mis on kindlasti lähitulevikus väga vajalikud.

Juhataja

Suur tänu, kolleeg härra Valk! Ma ei ole saanud nimesid üles kirjutada, sest seda koosseisu nägin ma esimest korda täna hommikul. Genik Israeljan.

G. Israeljan

Lugupeetud kandidaat! Teie ettekande põhjal ei saa selget pilti sellest, milline on teie põllumajanduspoliitika. Kas valitsus, mida teie praegu moodustate, jätkab seda poliitikat, mida viis ellu erruläinud valitsus, see tähendab aetakse laiali kolhoosid ja sovhoosid ning orienteerutakse põhiliselt taludele? Praegu on ju juba selge, et põhilised toiduainete tarnijad on kolhoosid ja sovhoosid.

T. Vähi

Ma pole muidugi kolhoosikorra toetaja. Ma arvan, et kindlasti üleminek tuleb, aga samas me peame arvestama, et majandusreform ei peaks olema majandusreformi pärast, vaid majandusreform peab täitma kindlat eesmärki. Selleks peab olema motivatsioon täiendava toodangu andmiseks. Ma tahaksin öelda lisaks veel, et ma ei pea õigeks sellist omandireformi, kus riik kui halb omanik on lakanud üldse olemast omanik ja vahepeal ei ole tekkinud ka veel uut omanikku. Ma arvan, et see küsimus tuleb siiski lahendada loogilises järjekorras, et vahepeal ei tekiks üldse omanikuta vara.

L. Hänni

Lugupeetud peaministri kandidaat! Selleks et riigivõim toimiks rahva huvides, on demokraatlikus ühiskonnas tekkinud mitmed sisemised kontrollimehhanismid võimu üle ja üheks oluliseks on opositsiooni olemasolu. Minu küsimus: kas te praeguses olukorras peate opositsiooni olemasolu oma valitsusele otstarbekaks või leiate, et opositsioon võib takistada teie tööd? Aitäh!

T. Vähi

Ma arvan, et see on juba filosoofiaseadustega paika pandud. Vastandite võitluse seadus viib arengut edasi ja mul isiklikult ei ole midagi selle vastu, kui näiteks homme kuulutatakse välja varikabinet.

P. Priks

Lugupeetud peaministri kandidaat! Teie olete ainukene valitsuse liige, kes juba töötas faktiliselt niinimetatud eriolukorras ja erivolitustega. See oli küll Kirde-Eestis ja toimus 3–4 kuu jooksul. Milline on kõige tähtsam kogemus, mille te saite sealt ja mis võib olla teile kasuks teie töös peaministrina?

T. Vähi

Kõige tähtsam kogemus võib-olla on see, et kõik juhtimise struktuurid on Eestimaal olemas. On tarvis, et nad selgitaksid endale ühise eesmärgi ja täidaksid oma ülesandeid.

S. Sovetnikov

Lugupeetud härra Vähi! Kahjuks ei leidnud me projektist rahvussuhete ministri kandidaadi nime. Rahvussuhete komisjon arutas eile seda küsimust ja on seisukohal, isegi nõuab, et valitsuse struktuuris säiliks ministri ametikoht, kes tegeleb mitte-eesti elanikkonna probleemidega. Me oleme seisukohal, et avalike struktuuride koosseisus peab olema lüli, kes vahetult kontrollib vähemusrahvuste rahvusvaheliselt tunnustatud õigustest ja vabadustest kinnipidamist. Sel ministril peaksid olema koordineeriva ministri volitused. Tema peaks mitte-

eesti elanikega kompaktselt asustatud paikades osa võtma kõigi rahvussuhetega seotud ning ka sotsiaalsete, ökoloogiliste ja majanduslike probleemide lahendamisest. Kui vaja, siis esitame teile ka konkreetse kandidaadi sellele kohale. Tänan!

T. Vähi

Kogu valitsus, kõik ministrid peavad lahendama kõigi eestimaalaste probleeme. Me kohtusime teie saadikurühmaga ja vestlesime sellel teemal. Meil ei kerkinud selle jutuajamise käigus konkreetset kandidaati, aga me ei võtnud vastu ka sellist otsust, et see koht peab üldse jääma komplekteerimata. Ma arvan, et see on järgmise etapi küsimus. Me peame läbirääkimisi saadikurühmadega ja tuleme selle juurde tagasi.

Juhataja

Suur tänu! Kolleegid! Peale vaheaega toimuvad läbirääkimised, nii et praegu esitame küsimusi. Vello Pohla.

V. Pohla

Austatud peaministrikandidaat! Iga uus valitsus on uus mitte ainult sellepärast, et valitsuse juhiks on uus isik. Milles seisneb uue valitsuse põhimõtteline erinevus endisest valitsusest? Mis tingis valitsuse vahetuse? Tänan!

T. Vähi

Ma usun, et eesmärgid uuel ja endisel, eelmisel või vanal valitsusel on põhiliselt samad. Ma usun, et ma sooviksin rohkem meeskonnatööd, kuna õnneks ei pea ennast heaks spetsialistiks kõikides valdkondades.

A. Junti

Lugupeetud juhataja, peaministrikandidaat! Ma palun öelda, millisele Ülemnõukogu fraktsioonile Tiit Vähi valitsus tugineb oma tegevuses, millise fraktsiooniga teised poliitilised jõud Ülemnõukogus saavad hakata tegema konstruktiivset koostööd? Aitäh!

T. Vähi

Ausalt öeldes olen ma selle kolme päeva jooksul saanud Ülemnõukogu saadikute poolt nii palju toetust, et mul on arvamus, et peaaegu kõik toetavad seda uut valitsust ja tema põhimõtteid. Konkreetse avaldusega on esinenud Isamaa Ühendus, Maaliidu Ühendus, Sõltumatud Demokraadid ja ka teised.

N. Zahharov

Härra juhataja, härra peaministrikandidaat! Möödunud aastal arutas parlament valitsuse algatusel Narva vabamajandustsooni loomise plaani. Kuidas suhtusite teie sellesse küsimusse siis ja milline on teie seisukoht praegu? Tänan!

T. Vähi

Ma olin üks vähestest valitsuse liikmetest, kes oli sisuliselt selle erimajandustsooni loomise vastu, kusjuures olen ka praegu veendumusel, et selle tegemine oleks olnud viga.

S. Petinov

Lugupeetud härra Vähi! On selgeks saanud teie suhtumine vabariigi majandusprobleemidesse ning lääne- ja idapoliitikasse. Tahaks aga siiski veel teada, millised on teie arvates praegu prioriteedid lääne- ja idapoliitikas. Kui võimalik, siis põhjendage neid.

T. Vähi

Tahaksin selle kohta vastata nii, et Eesti on väike riik. Eesti ei suuda kogu turgu kaubatootanguga ise täita. Seoses sellega peaks meie majanduspoliitika üheks põhieesmärgiks olema ekspordi suurendamine. Ekspordi suurendamine peaks toimuma nii itta kui läände. Kui me räägime põhilisest erinevusest endise ja tulevase idapoliitika vahel, siis ma arvan, et meil puudub selles osas isegi valik. Detsembri alguses, kui ma olin Moskvast transpordiministeriumis läbirääkimistel, öeldi meile põhimõtteliselt, et alates 1. jaanuarist hakkab Eesti kõike ostma kas kõva raha eest või kaubavahetuse korras, arvestades maailmaturu hindu. Järelikult me peame veel kord ütleva, et väljaspool 45 000 ruutkilomeetrit on välismaa ja sellega me peame kaupleva kui iseseisev riik. Idaga me peaksime säilitama sidemed. See peaks olema loogiline koostöö nii vastavate valitsusorganisatsioonide kui ka majandusettevõtete vahel. Ma näen siin väga palju võimalusi, aga ma tahaksin ka ütelda, et arvatavasti koostöö paraneb, kuna eelmine koostöö oli umbes nagu perekonnas, kus kõik pidid meeldima ämmale ja ämm meeldis kõikidele. Nüüd ma arvan, et me peame omavahel asju ajama.

R. Veidemann

Härra juhataja, austatud härra Vähi! Mul on olnud võimalus nimetada teid Edgar Savisaare valitsuse visiitkaardiks, kes oma haldusalas oli üks järjekindlaimad selle valitsuse programmi elluvijatest. Tahaksin vastust, milline on teie suhe sellesse lahkunud valitsuse tegevusprogrammi nüüd, peaministri postile asudes?

T. Vähi

Minu arvamus on selline, et meil olid õiged eesmärgid. Meile olid suureks takistuseks objektiivsed tingimused. Meil tuli siiski teha väga paljus kannapööre, kusjuures ma arvan, et me peaksime oma majanduspoliitikas olema vähem optimistid ning rohkem ratsionalistid ja realistid.

I. Raig

Austatud peaministri kandidaat! Milliste printsiipide alustel on valitud valitsuse liikmete koosseis, mis on meile esitatud? Milline on selle valitsuse koosseisu erinevate liikmete parteiline kuuluvus ja milline on teie erakondlik kuuluvus praegusel momendil? Millal esitatakse Ülemnõukogule ülejäänud ministrikandidaadid ja kas nähakse ette ka valitsuse struktuuri muutmist või valitsusreformi? Tänan!

T. Vähi

Juba esimestel päevadel tekkis meil väga tihe koostöö meid toetavate saadikufraktsioonide ja -rühmadega ja me arutasime koos kõik kandidaadid läbi. Me pidasime tähtsaks mitte niivõrd erakondlikku kuuluvust, kuivõrd eesmärke. Valitsuse koosseisu me valisime eesmärkide täitmise ratsionaalsuse järgi. Mis puutub minu ja teiste parteilisse kuuluvusse, siis ma oma sõnavõttus juba ütlesin, et valitsuses olemise ajaks me peatame oma tegevuse erakondades. Mis puutub minu erakondlikku kuuluvusse, siis see on peatatud koonderakonna poolt. Ma kirjutasin alla üleskutsele moodustada koonderakond, aga mitte avaldusele sellesse astumise kohta. Mis puutub koonderakonda, siis ma pean seda väga vajalikuks, hea põhikirja ja programmiga erakonnaks. Kuna me oleme deklareerinud, et me peatame oma tegevuse erakondades, siis oleks momendil muidugi vale hakata kirjutama koonderakonda astumise avaldust.

K. Arjakas

Lugupeetud härra Tiit Vähi! Ma sissejuhatuseks tuletaksin meelde ühte lauset, mis ilmus nädal aega tagasi "Rahva Hääles". Ma tsiteerin: "Eesti riigi valitsusel oleks olnud vaja ainult veerand tundi, et kindlaks määrata oma põhilised vajadused ja võimalused kütuse ja toidu osas." Artikli all: Tiit Vähi. Siit küsimus: kas teile kui ministrile ei lubatud seda veerand tundi, et seda probleemi lahendada? Kas te loodate nüüd uue koosseisuga selle aja leida? Ja teiseks. Millised on uue valitsuskabineti võimalused praegust kütuse- ja toiduainetekriisi leevendada? Aitäh!

T. Vähi

Ma kujutan ette, et iga organisatsiooni juhtimisel on väga tähtis pidev informatsioon. Transpordiministeeriumis pean ma teadma, missugused protsessid, vajadused, puudused ja probleemid on. Ma arvan, et ka valitsuses on kõik need küsimused pidevalt päevakorras, need on vaja kuskilt andmepangast välja võtta. Ma arvan, et kui ma praegu peaksin seda tegema, siis 15 minutist ei piisa, selleks kulub hulga rohkem aega, kuna mul puudub praegu süsteem. Tuleb luua süsteem, mis pidevalt annab informatsiooni 15 minuti jooksul. Aga ma ei ole päris kindel, kui hea see süsteem praegu on. Mis puutub konkreetselt toidu- ja kütuseprobleemide lahendamisse, siis ma olen momendil muidugi rohkem kursis võimalustega kütuseprobleemi lahendada, vaatamata sellele, et ka need probleemid olid mitte transpordiministeeriumi probleemid, vaid tööstus-energeetikaministeeriumi probleemid. Aga siiski ma olen arvamusel, et meil on nii palju valuutaressurse, kas või ettevõtlusest maksudena laekuvate rahade arvel, et kuni kevadeni osta sisse ükskõik kust kõva raha eest kütust, et me ei külmuks lõhki ja transport saaks vähemalt minimaalsel tasandil liikuda. Muidugi tuleb välja selgitada kõik need võimalused, mis on meil valuuta osas. Mis puutub toiduressurssidega kindlustamisse, siis ma tahaksin ütelda, et Eesti on toiduaineid tootev maa. Alles hiljuti me eksportisime toiduaineid üsna suurel hulgal. Ma usun, et seda küsimust on lahendada võib-olla isegi lihtsam. Momendil mul puudub informatsioon, kui palju on meil praegu seda või teist jahu, seda või teist lihatoodangu reservi või midagi muud. Peab muidugi rääkima põllumajandusministeeriumi spetsialistidega ja vastavat informatsiooni omajatega.

T. Mets

Lugupeetud härra peaministri kandidaat! Mul on teile üks küsimus. Ma vaatasin teie valitsuse nimekirja ja teie olete säilitanud välisministri portfelli Lennart Merele. See mees on palju teinud Eesti välispoliitika kujundamisel, kuid oma autoritaarsusega on ta viinud sisepingeteni välisministeeriumi ametkonna. Oli välisministri välispoliitika, oli peaministri välispoliitika, oli Rütli välispoliitika. Kes teie peaministrina muudate seda korda selles Eestile nii vajalikus ministeeriumis ja viite selle sünkrooni Eesti üldhuvidega?

T. Vähi

Ma olen arvamusel, et Lennart Meri juhtimisel töötaval välisministeeriumil on muidugi lisaks nendele puudustele, mida te mainisite, ka rida saavutusi. Me arutasime saadikutega seda küsimust ja leidsime, et praegu on Eesti Vabariigis olnud siiski põhiliselt sisepoliitiline kriis, mitte välispoliitiline kriis. Nii tulekski sellele küsimusele antud momendil läheneda.

L. Annus

Lugupeetud spiiker, austatud härra Vähi! Ma vabandan, kuid mul läks kõrvust mööda riigikaitse kontseptsiooni küsimus. Seepärast lubatagu täpsustada, milline on teie visioon. Kas Eesti hakkab ajama neutraliteedipoliitikat nagu Šveits või militaristlikku kui Iraak? Aitäh!

T. Vähi

Ma hea meelega küsiksin vastu: kuidas teie arvate? Aga arvatavasti ei ole mul reglemendi järgi seda võimalust. Seoses sellega ma tahaksin ütelda, et ma siiski kujutan ette, et Eesti poliitika lihtsalt ei saa olla imperialismimeelne. Ma arvan, et meil ei ole selleks ka vastavat suurust ega vastavaid ressursse. Ma arvan, et me peame oma riigis säilitama stabiilsuse, samas ma arvan, et väga kiiresti tuleb lahendada piirikaitseüksuste formeerimine ja piir muuta niisuguseks, nagu piir peab olema.

A. Tarand

Lugupeetud juhataja, lugupeetud peaministri kandidaat! Ühel kohtumisel teiega ma rõhutasin välisministri koha erilist tähendust tänasele otsusele. Mu küsimus riivab Tõnis Metsa oma, aga ei ole sama. Nüüd on meil kandidaat olemas välisministri kohale, aga välisministeeriumis nagu väga paljudes teisteski ministeeriumides ei ole me saavutanud elementaarset infotasandit, see tähendab kantseleilikku korda. Meeste peades on küll palju, aga kuskil paberil ei ole midagi. Kas kavatsete midagi ette võtta ja kas teil on mõni pedantne kantseleipealik juba silmapiiril?

T. Vähi

Minu juhtimisprintsiipt ei ole ülejuhtimine, vaid juhtimine esimeste numbrite kaudu. Ma praegu kuulen üsna palju kriitikat meie välisministeeriumi töö kohta ja ma luban teile, et niipea kui härra Meri saabub tagasi Prahast, ma vestlen temaga kindlasti. On kaks teed. Esimese puhul me peame katsuma leida olemasoleva koosseisuga probleemidele lahendused. Teisel juhul peab vaeva nägema teiste teede otsimisega.

A. Junti

Tänan! Nii tänaseid vastuseid kui ka varasemaid intervjuusid on läbinud üks mõte, et Tiit Vähi valitsus saab olema mittepoliitiline. Kas see tähendab, et Tiit Vähi valitsus ei eelda poliitiliste otsustuste tegemist oma tegevusaja jooksul? Aitäh!

T. Vähi

Kõigepealt, praeguse etapi väga tähtsaks poliitikaks on majanduspoliitika, majanduspoliitika on teatavasti ka poliitika.

Teiseks. Me peame tegelema sisepoliitikaga, meil on tarvis väga intensiivselt arendada välissuhteid ja sidemeid. See on välispoliitika. Me peame tegelema oma riikluse kindlustamisega. See on riigipoliitika. Ma tahaksin ütelda, et me tahaksime vältida üht poliitika elementi, see on poliitiline võimuvõitlus.

P. Panfilov

Lugupeetud Tiit Vähi! Tahaksin pinget pisut maandada. Näen, kuidas te minu kolleegide küsimustega heitlete. Kui see pole saladus, siis öelge palun, kuidas teie perekond suhtus sellisesse pöördesse teie elus.

T. Vähi

Ma arvan, et selle kohta on ajalehes ütelnud väga paljud. Ma tõesti usun, et ees on väga suured raskused. Me planeerime, et meie valitsusaeg oleks lühike, kuni järgmiste valimisteni.

Juhataja

Mulle tundus niimoodi, et härra Panfilov küsis, kuidas teie perekond suhtus sellesse asjasse.

T. Vähi

Perekond suhtub sellesse nii, et ilmselt ei ole tarvis paraadi meile korraldada.

N. Aksinin

Mina tõstsin teid esimesena esile ja tegin reklaami televisioonis. Kas te arvestate seda ja pöörate erilist tähelepanu kõigi sõdade veteranidele? Tänan tähelepanu eest.

T. Vähi

Ma usun, et sotsiaalpoliitika on üleminekul turumajandusele kahtlemata üks väga vajalik osa ja selles osas me muidugi vaatame kõiki külgi. Me ei keeldu vastutusest ega initsiatiivist, paljud asjad me arutame läbi, küsime ka teie arvamusi.

V. Lebedev

Lugupeetud juhataja, lugupeetud härra minister, peaministri kandidaat! Te olete mitmesugustes ringkondades rääkinud, et teie valitsus on ajutine, ja isegi maininud, et see töötab aprilli- või maikuuni. Kas teie kui transpordiminister usaldaksite tähtsa masina rooli inimesele, kes teatab, et ta töötab kaks-kolm kuud? See on esimene küsimus.

Teiseks. Üks ajutine valitsus meie ühises ajaloos juba oli ja töötas kaheksa kuud. Kas te ei arve, et teie valitsust tabab sama saatus? Tänan!

T. Vähi

Ma oma sõnavõttus juba ütlesin meie valitsusliikmete põhimõttelise seisukoha. Ma leian, et praegu on Eestis poliitiline kriis ja poliitilisest kriisist väljapääsemist ma näen järgmistes

valimistes. Järgmised valimised määravad uue valitsuse, aga midagi paha ei ole, kui selleks uueks valitsuseks on eelmine valitsus.

A. Tähiste

Austatud spiiker, lugupeetud peaministrikandidaat! Mul on teile neli küsimust. Kas teil on ideid, kust Eesti saab lähemal ajal välisvõlga? Kui suureks te prognoosite Eesti välisvõlga elaniku kohta umbes 5 aasta jooksul? Kui selgub, et on reaalne saada kusagilt Aasia regioonist krediiti, kas teil jätkub pragmaatilisust sõita peaministrina Taivanile, et sealt krediiti saada? Kas teie arvate, et juhul kui te Taivanile sõidaks, Indrek Toome juhitud väliskomisjon teie kui peaministri sõitu sinna toetab?

T. Vähi

Nende küsimuste konkreetsus tuletab mulle meelde aega, kus ma käisin Tallinna Tehnikaülikoolis ja mul tuli seista eksamikomisjoni ees, kusjuures tuli vastata õpitud materjali kohta. Ma pean praegu andma siiski mitte väga täpseid vastuseid, sest ma ütlen veel kord, ma ei pea vajalikuks ja võimalikuks, et ma kõike tean. Välispoliitika juhiks on siiski välisministeerium. Seoses sellega me peame kaaluma nii majanduslikke kui ka välispoliitilisi eesmärke ja neid ka koordineeritult lahendama ja otsustama. Mis puutub välisvõlga, siis iga normaalne riik ja normaalne inimene soovib, et võlga oleks vähem, olgugi et on ka teatud tingimusi, kus, vastupidi, võlgu võiks olla palju. Muidugi tuleb täpselt teha strateegia, kas on võimalik võlgu nii võtta, et võlga ei tule kinni maksta, või kui tuleb kinni maksta, siis kuidas seda tuleb maksta. Nii et ma ei suuda teile praegu ütelda, missugune on meie võlavõtmise kava ja kuidas me tagasi maksame.

Juhataja

Suur tänu, härra Vähi! Rahvasaadikutel rohkem küsimusi ei ole. Tundub siiski, et on. Jüri Liim.

J. Liim

Härra Vähi! Kui kiiresti te loodate lahti saada Eestis paiknevatest võõrvägede sõjaväebaasidest ja kas võib tulla uut baaside lepingut samade vägedega? Tänan!

T. Vähi

Võimalikult kiiresti, mina küll ei kavatsen teha baaside lepingut, ei ole seda kavatsenudki.

Juhataja

Suur tänu! Oletatavasti rohkem küsimusi ei ole. Ma tänan ettekandjat ettekande ja vastuste eest!

Kolleegid! Minule on laekunud juba kahe komisjoni esimehe taotlused. Ma sean neid eeskujuks teiste komisjonide esimeestele ja annan teile teada, et Kalju Koha, eelarve-majanduskomisjoni esimees, palub, et ühiskoosolek viidaks läbi ruumis 214, kuhu palutakse järgmisi ministrikandidaate: Olari Taal, Aleksander Sikkal, Heido Vitsur, Rein Miller, Enn Sarap ja Aksel Treimann. Andres Tarand, keskkonnakomisjoni esimees, palub ka teada anda, et tema kohtuks Aksel Treimanni ja Enn Sarapiga. Kas teistel kolleegidel, komisjonide esimeestel, on

juba oma plaanid koostatud? Kui on, palun mulle teada anda. Kui ei ole, siis me lahendame töö korras. Sõna on Tõnu Antonil.

T. Anton

Lugupeetud kolleegid! Õiguskomisjonil on ettepanek riigikaitsekomisjonile ja kolmele ministrikandidaadile, et vaheajal, mis tõenäoliselt on ees, kohtuda riigiministri, justiitsministri ja siseministriga. Me võiksime selle kohtumise teha ruumis 264.

J. Jõerüüt

Härra eesistuja! Koos Rein Veidemanni, ajakirjanduskomisjoni esimehega on meil palve, et haridusminister ja kultuuriminister tuleksid nende kahe komisjoni liikmetega kohtuma ajakirjanduskomisjoni tuppa 263.

Juhataja

Lehte Hainsalu, sotsiaalkomisjoni esinaine, palub härra Andres Korki ruumi 259. Ants Käärma.

A. Käärma

Tänan! Maaelukomisjon kohtub kandidaatidega koos majandus-eelarvekomisjoniga toas 214.

Juhataja

Ma vabandan, see oli mul kirjas. Nii et kõiki neid ministrikandidaate, keda ma palusin tulla eelarve-majanduskomisjoni, oodatakse ka maaelukomisjoni. Andrus Ristkok.

A. Ristkok

Härra juhataja, lugupeetud kolleegid! Kui riigikaitsekomisjon ja õiguskomisjon vastu ei ole, siis me hea meelega kohtuksime samade ministritega ja ka nemad võib-olla ei ole vastu. Meid huvitavad siseminister ja riigiminister ennekõike.

Juhataja

Loodetavasti ei ole. Nii et härra Närska ja härra Veering, palun kohtuda ka haldusreformikomisjoni liikmetega õiguskomisjoni toas.

Kolleegid! Kell on 12.07. Töö jätkub 13.07. Palun mitte hiljaks jääda!

V a h e a e g

Juhataja

Vaheaeg on lõppenud. Palun asuda töökohtadele! Kontrollime kohalolekut. Kohaloleku kontroll. Kohal on 67 rahvasaadikut, puudub 36.

Kolleegid! Jätkame tööd. Ma veel täpsustan asjaolusid, et me teaksime, millise protseduuri järgi me seda päevakorrapunkti arutame. Me kuulasime ära ettekande, komisjonides arutati valitsuse isikkoosseisu ja sellega seonduvaid probleeme. Valitsuse liikmekandidaate me ette kõnetooli ei kutsu. Nende läbirääkimiste põhjal, mis toimusid komisjonides, kujunevad välja teie seisukohad ja selle põhjal ka langetatakse otsus. Avan läbirääkimised. Jaak Jõerüüt.

J. Jõerüüt

Härra eesistuja, lugupeetud kolleegid! Komisjonid, see tähendab kultuuri-, haridus- ja teaduskomisjon ning ajakirjanduskomisjon oma ühisel istungil kohtusid kahe ministrikandidaadiga – haridusministri Rein Loigu ja kultuuriministri Märt Kuboga. Jutuajamine oli huvitav. Loomulikult arutasime me mõlema komisjoni liikmetega ka seda, et hääletus on hoopis teistel alustel, kui on komisjonide töö. Hääletus on poliitiline, kuid sellest hoolimata formuleeriksime oma seisukoha. Komisjonide liikmed leiavad, et mõlemad ministrikandidaadid on oma kutseoskustelt, see tähendab professionaalselt täiesti sobivad ministrikandidaatidena. Tänan!

J. Allik

Lugupeetud härra spiiker, lugupeetud kolleegid! Kuna mul ei ole kahjuks au tunda, ka nägupidi mitte, mitut ministrikandidaati, siis mul oleks selline ettepanek ja palve, et enne, kui me hääletamisele asume, nad vähemalt tõuseksid püsti või käisid korra saali eest läbi. Aitäh!

Juhataja

Suur tänu! Seda annab korraldada. Lehte Hainsalu.

L. Sööt (Hainsalu)

Lugupeetud kolleegid! Ülemnõukogu sotsiaalkomisjon toetab Arvo Kuddo kandidatuuri tööministri kohale eelneva koostöö põhjal. Täna, oma 160. istungil kuulasime tervishoiuministrikandidaati Andres Korki ja hääletasime tema kandidatuuri poolt, 5 poolthäält ja 2 erapooletut. Me toetame härra Andres Korgi kandidatuuri. Tänan!

Juhataja

Suur tänu! Läbirääkimised jätkuvad. Kas me lõpetame läbirääkimised? Vladimir Lebedev.

V. Lebedev

Lugupeetud juhataja, lugupeetud kolleegid! Mul ei ole öelda midagi positiivset ega negatiivset peaministrikandidaadi kohta. Mind teeb ärevaks ainult üks asi ja ma esitasin selle kohta küsimuse. See puudutab valitsuse ajutist iseloomu. Mul on peaministrikandidaadile tungiv palve, et kui ta sellele kohale kinnitatakse, siis peaks ta loobuma mõttest, et tema valitsus on ajutine. Ma saan aru, et siin on võib-olla pisut tegemist mänguga, aga rahvas ei pea seda teadma, sest ajutine inimene pole peremees. Meile on aga vaja head peremeest, selle sõna heas mõttes. Seepärast, lugupeetud valitsusliikmete kandidaadid ja lugupeetud peaministrikandidaat, kui teid valitakse, siis tundke end, palun, vastutavate inimestena, kes vastutavad kogu Eesti rahva eest. Ja kui teid kinnitatakse, siis lubage soovida teile mehisust, professionaalsust ja kainet mõistust. Tänan!

Juhataja

Suur tänu! Kolleegid, kas lõpetame läbirääkimised? Kohaloleku kontroll. See kohaloleku kontroll käib selle päevakorrapunkti kõikide hääletusvoorude kohta. Sellepärast ma palun mitte saalist lahkuda. Kohal on 79 rahvasaadikut, puudub 24.

Lugupeetud Ülemnõukogu! Kes on selle poolt, et lõpetada läbirääkimised antud päevakorraküsimuses? Palun hääletada! Selle ettepaneku poolt on 67 rahvasaadikut, vastu ei ole keegi, 3 jäid erapooletuks. Läbirääkimised lõpetatakse. Kas lugupeetud peaministri kandidaat soovib lõppsõna? Ei soovi. Kas asume otsust vastu võtma? Lugupeetud valitsuse liikmete kandidaadid! Vast astute kõik korra meie eest läbi ja mina proovin ära aimata, kas ma taban ära õige nime nimekirjast. Härra Tiit Vähi, härra Arvo Kuddo, härra Miller, härra Tõnis Kaasik, härra Uno Veering, härra Märt Rask, härra Rein Loik, härra Heido Vitsur, härra Andres Kork, härra Olari Taal, härra Enn Sarap, härra Aksel Treimann, härra Märt Kubo, härra Robert Närska. Täname!

Kolleegid! Vastavalt ajutisele töö- ja kodukorrale on hääletamine avalik, otsus võetakse vastu lihthääletamusega, kuid mitte vähem kui 2/5-ga nimestikulisest koosseisust. Kas tingimused on selged? Lugupeetud Ülemnõukogu! Kes on selle poolt, et võtta vastu Eesti Vabariigi Ülemnõukogu otsus Eesti Vabariigi Valitsuse ametisse nimetamise kohta? Palun hääletada! Selle ettepaneku poolt on 51 rahvasaadikut, vastu ei ole keegi, erapooletuid on 24. Otsus on vastu võetud.

T. Vähi

Austatud Ülemnõukogu saadikud! Valitsuse nimel ma tänan teid kõiki usalduse eest. Ma usun, et me kõik anname endale aru, et ees on väga, väga raske periood. Ma loodan koostööle ja usun, et koos töötades me lahendame probleemid. Aitäh teile! (Aplaus.)

Juhataja

Suur tänu! Villu Jürjo hääletas poolt, me paneme stenogrammi ja protokollu Villu Jürjo hääle juurde. 52 poolthäält.

Eesti Vabariigi 1992. aasta immigratsioonikvoodi kohta

Juhataja

Kolleegid! Me jätkame päevakorraga. Te mäletate, meil katkes ühe küsimuse arutelu enne läbirääkimiste avamist. Jutt on 1992. aasta immigratsioonikvoodist. Ma avan läbirääkimised.

K. Sergij

Lugupeetud juhataja, lugupeetud rahvasaadikud! Lugesin veel kord väga tähelepanelikult läbi immigratsiooniseaduse ja seejärel otsuse ning olen seisukohal, et arutelu tuleb katkestada. Teen sellise ettepaneku sellepärast, et selles otsuses on ligi 10 punkti, milles lubatakse teha muudatusi. Mis alusel lubatakse? Meil on olemas seadus, mis reguleerib immigratsiooni vabariigis ja seepärast peab otsus vastama seadusele. Kui see ei vasta, siis tuleb seadust muuta.

Ma ei ole selle vastu, et otsus reguleerib immigratsioonikvooti, aga otsus peab vastama seadusele. Seepärast teen ettepaneku katkestada arutelu ja korraldada juriidiline ekspertiis selle kohta, kas otsus on vastavuses immigratsiooniseadusega. Kui immigratsiooniseadus ei rahulda meid, siis on vaja teha ettepanek selle muutmise või täiendamise kohta.

J. Põld

Härra juhataja, austatud kolleegid! Vaatamata elevusele kuluaarides, sooviksin ma siiski edasi anda terve rea riigikaitsekomisjoni liikmete arvamuse või täiendusettepaneku otsuse projekti 10. punkti kohta. Arvestades seda, et Eesti Vabariigi territooriumil elas, nagu eile ütles ka kolleeg Aksinin, väga palju endisi NSV Liidu relvajõudude tegevteenistusest reservi või erru arvatud ohvitsere ja ka Riikliku Julgeoleku Komitee tegevteenistusest reservi või erru arvatud ohvitsere, me teeme ettepaneku sõnastada 10. punkt järgmiselt: "Tunnistada kehtetuks endise NSV Liidu relvajõudude ning Riikliku Julgeoleku Komitee tegevteenistusest reservi või erru arvatud ja reservi või erru arvatavate sõjaväelaste ja kaadritöötajate ning nende perekonnaliikmete sissekirjutus juhul, kui nende alaline elukoht enne teenistust NSV Liidu relvajõududes või Riikliku Julgeoleku Komitees ei olnud Eestis ja kui riikidevaheliste kokkulepetega ei ole ette nähtud teisiti. Kui sellise isiku või tema perekonna lahkumine Eestist viibib või kui soovitakse taotleda Eesti Vabariigis elamise luba, võib Eesti Vabariigi Riiklik Migratsiooniamet kohaliku omavalitsuse organi taotlusel neile välja anda ajutise või tähtajalise, kuid mitte kauem kui üheks aastaks Eesti Vabariigis elamise loa kvoodivabalt." Me andsime oma ettepaneku üle ka Migratsiooniameti peadirektorile härra Kollistile ja palume see panna hääletusele. Aitäh!

Juhataja

Kolleegid! Rohkem sõnasoovijaid ja kõnepidajaid ei ole.

On laekunud protseduuriline ettepanek arutelu katkestamise kohta, on toodud ära motiivid ning on sisuline parandusettepanek. Mulle tundub, et ei oleks praegu õige läbirääkimisi lõpetada, sest võimalik, et Ülemnõukogu soovib katkestada. Mina teen ettepaneku juhtivkomisjoni esimehele härra Ristkokile, et ta tutvuks laekunud ettepanekutega ja peaks ära oma lõppsõna ning siis me saaksime otsustada, kuidas me talitame. Kas ollakse nõus? Palun, härra Ristkok. Anna oma hinnang laekunud ettepanekute kohta, kommenteeri neid ja ütle, palun, kas sa toetad katkestamist või ei toeta.

A. Ristkok

Lugupeetud kolleegid! Need ettepanekud esitati tõepoolest varem härra Kollistile ja ma olen nendega tutvunud, me arutasime neid koos. Mis puudutab esimest ettepanekut katkestamise ja juriidilise ekspertiisi kohta, siis ka see oli kõne all. See otsus on justiitsministeeriumis üle vaadatud ja leiti, et need lahknevused või vastuolud seadusega ei ole niivõrd tõsised, et neid tasuks hakata muutma või ümber vaatama. Leiti, et see otsus võiks sellisel kujul ka ellu minna, kuna tegemist on asjade operatiivse lahendamisega. Vastuolud ei ole otsesed. Seetõttu ei peetud vajalikuks teksti hakata redigeerima, vaid toetuda möödunud aasta põhitekstile. Ka komisjon leidis, et need vastuolud ei ole sedavõrd tõsised, et sellepärast tasuks arutelu katkestada või eraldi ekspertiisi teha. Ka õiguskomisjon oli seda meelt. Meie komisjon ei toeta katkestamise ettepanekut. Põhimõtteliselt see katkestamine riigielu seisma ei pane, aga see tähendab, et veel kahe nädala vältel ei anta välja elamislubasid. Elu aga läheb edasi ja ma ei ole veendunud, et me saavutame mingi tagajärje, mis oluliselt erineks praegusest. Me arutasime ka teist,

riigikaitsekomisjoni tehtud ettepanekut. Täpsustus on selline, mida võib ju põhimõtteliselt sisse panna, kuigi ma arvan, et peaks selle läbi hääletama. Komisjon ei ole seda eraldi arutanud. Aitäh!

Juhataja

Kas ma saan õigesti aru, et komisjon ei toeta katkestamist?

A. Ristkok

Põhimõtteliselt ei toeta. Kui saal otsustab teisiti, siis ei ole midagi teha. Riigi elu sellepärast muidugi seisma ei jää, aga soodsam oleks see vastu võtta, sest see on tegelikult pakiline asi.

Juhataja

Kas ma lõpetan läbirääkimised? Suur tänu! Härrased fraktsioonide juhid! Kutsuge oma lambukesed kõik saali, meil ei ole kvoorumitki praegu. Kohaloleku kontroll. Kontrollime kohalolekut, kohaloleku kontroll. Kohal on 62 rahvasaadikut, puudub 41. Kolleegid! Selle koosseisuga me ei saa langetada objektiivset otsust immigratsioonikvoodi kohta. Lugupeetud Ülemnõukogu! Kes on selle poolt, et lõpetada läbirääkimised antud päevakorraküsimuses? Palun hääletada! Selle ettepaneku poolt on 51 rahvasaadikut, vastu ei ole keegi, erapooletuid ei ole. Läbirääkimised on lõpetatud. Härra Ristkok, veel viimasel hetkel laekus parandusettepanek. Kolleegid, ma paluksin praegu mitte saalist välja minna, sest meil tulevad kohe hääletused. Me kuulame veel ära härra Kollisti lõppsõna, kui ta soovib pidada seda. Siis langetame otsuse protseduurilise ettepaneku kohta, mis on laekunud kolleeg Klavdia Sergijlt. Kui see heaks kiidetakse, siis katkeb, kui ei kiideta heaks, tulevad järgmised sisulised parandusettepanekud.

Kas härra Kollist soovib lõppsõna pidada? Palun kaks minutit.

A. Kollist

Lugupeetud Ülemnõukogu, lugupeetud juhatajad! Minu lõppsõna võiks olla väga lühikene. Proua Klavdia Sergij on teinud mitmeid ettepanekuid, kaasa arvatud nõue saata see eelnõu juriidilisse ekspertiisi. Meie arvamus on, et nagu iga asja, võiks ka seda teha paremaks, aga seda on vaadanud justiitsministeerium, on vaadanud õiguskomisjon, ja möödunud aastal analoogiline otsus reaalses elus töötas. Kui jätta see asi nüüd praegu venima, siis see tegelikult töötaks nendesamade inimeste vastu, kes seda kvooti ootavad. Ja minu arvates oleks see tegelikult siiski asjatu ajaraiskamine. Proua Sergij teeb veel ettepaneku jätta mitmed punktid eelnõust välja, kuna need on seaduses niikuinii olemas. Selles suhtes on tal õigus, kuid ma arvan, et ei ole midagi halba, kui Ülemnõukogu oma tahtena selle veel kord üle kordab kriitilistes punktides, et asi oleks selge. Viimane ettepanek, mida siin võiks kommenteerida, puudutab seda punkti, kus on juttu errujäävatest sõjaväelastest. Soovitame lisada ka Riiklikus Julgeoleku Komitees olnud inimesed. Sisuliselt on see õige, kuid ma ei näe reaalselt mehhanismi selle realiseerimiseks. Julgeoleku komitee on likvideeritud, tema töötajad enamasti omasid alalist sissekirjutust. Minu palve oleks see otsus sellisel kujul, nagu ta teile esitatud on, vastu võtta. Aitäh!

Juhataja

Suur tänu! Kolleegid! Me oleme ära kuulanud ettekandjate lõppsõnad. Ettekandjad oma lõppsõnas ei toeta seda protseduurilist ettepanekut, mille on teinud rahvasaadik Klavdia Sergij, kuid otsuse langetab täiskogu. Me viime läbi veel ühe kohaloleku kontrolli ja ma paluksin nüüd saalist mitte väljuda. Kohaloleku kontroll. Kohal on 74 rahvasaadikut, puudub 29.

Lugupeetud Ülemnõukogu! Kes on rahvasaadik Klavdia Sergij protseduurilise ettepaneku poolt, et katkestada päevakorrapunkti arutelu ja anda küsimus juriidilisse ekspertiisi? Palun hääletada! Selle ettepaneku poolt on 10 rahvasaadikut, vastu on 47, erapooletuid on 3, ettepanek ei leidnud toetust. Nüüd ma paluksin kõnetooli oma lõppsõna teise poole ettekandmiseks Andrus Ristkoki ja me koos hääletame läbi parandusettepanekud – Klavdia Sergij sisuline ettepanek ja Jüri Põllu sisuline ettepanek.

A. Ristkok

Üks parandusettepanek oli riigikaitsekomisjoni poolt ja see puudutas Riikliku Julgeoleku Komitee reservi arvatavaid inimesi. Selle kohta andsid kommentaari juhtivkomisjon ja autor. Kui riigikaitsekomisjon nõuab hääletamist, siis see tuleks esimesena läbi viia.

Juhataja

See on ikkagi kellegi rahvasaadiku ettepanek, Enn Tupe või?

A. Ristkok

Jüri Põld esitas.

Juhataja

Jüri Põllu ettepanek. Loeme selle selgelt veel ette. Ma oletan, et lugupeetud kolleeg Aksinin tahab täpsustada, kuid temal ei ole enam sõnavõtuõigust, sellepärast tutvustame lähemalt sisu ja anname kommentaari.

A. Ristkok

See puudutab otsuse 10. punkti. Ma ei loeks ette selle punkti kogu pikka teksti. Siin sisuliselt muutub see, et teise ritta NSV Liidu relvajõudude tegevteenistuses reservi arvatavate inimeste juurde tuleb täiendus "ka Riikliku Julgeoleku Komitee tegevteenistusest reservi või erru arvatud". See otsus puudutab reservi või erru arvatavaid sõjaväelasi. Kas see täiendus teha või mitte. Peaks hääletama.

Juhataja

Kas komisjon toetab seda või ei toeta?

A. Ristkok

Juhtivkomisjon ei toeta.

Juhataja

Juhtivkomisjon ei toeta. Autor on Jüri Põld. Jüri Põld.

J. Põld

Aitäh! Ma juhiksin härra Ristkoki tähelepanu sellele, et tegemist ei ole ainult Riikliku Julgeoleku Komitee tegevteenistusest tulevikus reservi arvatavatega, vaid ka nendega, kes on varem reservi arvatud. Nii et see on oluline vahe.

A. Ristkok

Võib-olla ma peaksin täpsuse mõttes terve selle lõigu ette lugema.

Juhataja

Aeglaselt, sest härra Aksinin ei saanud veel aru.

A. Ristkok

Selge. Ma loen ette selle punkti esimese lõigu, mida on muudetud, teist lõiget ei ole muudetud. "Tunnistada kehtetuks endise NSV Liidu relvajõudude ning Riikliku Julgeoleku Komitee tegevteenistusest reservi või erru arvatud ja reservi või erru arvatavate sõjaväelaste ja kaadritöötajate ning nende perekonnaliikmete sissekirjutus juhul, kui nende alaline elukoht enne teenistust NSV Liidu relvajõududes või Riiklikus Julgeoleku Komitees ei olnud Eestis ja kui riikidevaheliste kokkulepetega ei ole ette nähtud teisiti." See on nüüd parandusettepanek, mis tuleb läbi hääletada.

Juhataja

Selge. Kas kõik said aru? Ma ei saa aru, Nikolai Aksinin, siin ei ole midagi rohkem lausuda. Kas see on hea või halb, loogiline või ebaloogiline, amoraalne või moraalne, selle kohta sõna enam lausuda ei saa. Läbirääkimiste ajal sai seda teha.

Mis see nüüd tähendab, lugupeetud kindral? Milles on küsimus? Minu meelest ei ole mina tema auastet solvanud, seda ta on ometi. Kuulge, Lebedev! Ma panen ettepaneku hääletusele ja palun mitte segada praegu istungjärgu tööd. Aitab sellisest korrarikumisest. Lugupeetud Ülemnõukogu! Kes on Jüri Põllu parandusettepaneku poolt? Palun hääletada! Selle ettepaneku poolt on 18 rahvasaadikut, vastu on 22, erapooletuid on 2. See ettepanek ei leidnud toetust. Järgmine parandusettepanek.

A. Ristkok

Järgmine ettepanek pärineb rahvasaadik Klavdia Sergijlt ja tema teeb ettepaneku välja jätta otsusest punktid 11, 12, 14, kuivõrd need kordavad mõneti immigratsiooniseaduse juba reglementeeritud asju. Komisjon ei toetanud ka seda ettepanekut.

Juhataja

Kas rahvasaadikud mõistavad kolleeg Klavdia Sergij parandusettepanekut? Mõistavad. Kas komisjon toetab või ei toeta?

A. Ristkok

Ei toeta.

Juhataja

Komisjon ei toeta. Klavdia Sergij.

K. Sergij

Lugupeetud juhataja, lugupeetud ettekandja! Teen ettepaneku eesmärgil, et meie saalist tuleksid asjatundlikult koostatud dokumendid. Palun panna see ettepanek hääletusele.

Juhataja

Kolleegid, miks me siis ei mõista? Praegu me täpsustame ainult seda, kas autor on veendunud selles, et tema ettepanek läheb hääletamisele sellisel kujul, nagu ta seda soovis. Lugupeetud Ülemnõukogu! Kes on Klavdia Sergij parandusettepaneku poolt? Selle ettepaneku poolt on 14 rahvasaadikut, vastu on 38, erapooletuid on 4. See ettepanek ei leidnud toetust. Järgmine.

A. Ristkok

Rohkem hääletusele pandavaid ettepanekuid ei ole, aga ma kordaksin veel kord üle ühe korrektuuri, mis tehti tegelikult juba autori poolt kõige esimeses ettekandes. See puudutab venekeelset tõlget, kus on sisse jäänud viga. Sõna "уволенных" asendada "увольняемых" – see on trükiviga. Härra Sovetnikov teeb praegu ettepaneku see läbi hääletada, aga see on redaktsiooniline viga ja see ei kuulu tegelikult seaduse autorite tahtlike vigade hulka. Aitäh! Rohkem ettepanekuid ei ole.

Juhataja

Kolleegid! Ega ei ole unustatud kellegi parandusettepanekuid? Ei ole unustatud. Otsuse eelnõu läheb tervikuna hääletusele. Suur tänu! Veenduge, kas teie puldid töötavad, kas te olete kõik registreerunud.

Lugupeetud Ülemnõukogu! Kes on selle poolt, et võtta vastu Eesti Vabariigi Ülemnõukogu otsus Eesti Vabariigi 1992. aasta immigratsioonikvoodi kohta? Palun hääletada!

Selle ettepaneku poolt on 59 rahvasaadikut, vastu on 9, erapooletuid on 3. Otsus vastu võetud.

Eesti Vabariigi seaduse eelnõu Eesti NSV eelarveseaduse muutmise kohta teine lugemine

Juhataja

Kolleegid! Nüüd on aeg niikaugel, et on vaja lahendada vähemalt üks kiireloomuline küsimus. Meil on vaja langetada otsus ühe seaduse kohta, mille esimese lugemise me viisime läbi eile. Sellest on möödas 24 tundi, parandusettepanekud on laekunud, kui nad laekusid, ja komisjon taotles ning täiskogu ei vaielnud vastu, et teine lugemine viia läbi sellel istungil. Jutt on Eesti

Vabariigi seadusest muudatuste tegemise kohta Eesti NSV eelarveseaduses. Me leppisime ka kokku, et sellele järgneb kohe otsuse arutelu, mis käsitleb 1992. aasta riigieelarve kulusid. Esimesel lugemisel toimus põhjalik arutelu ning ma paluksin praegu teisel lugemisel ettekandeks kõnetooli härra Milleri.

R. Miller

Austatud Ülemnõukogu! Me majanduskomisjoniga arutasime veel kord selle seaduseelnõu redaktsioonilisi küsimusi ja tulime järeldusele, et on vaja teha mõningad muudatused. Ma arvan, et kuna need muudatused tulid majanduskomisjoni enda poolt, siis ehk härra Koha kui autor kannab ise ette. Ma tahan aga juba ette öelda, et vabariigi valitsus aktsepteerib need muudatused. Ma tänan teid.

Juhataja

Suur tänu. Tundub, et küsimusi ei ole. Aitäh! Kolleegid, ma vahepeal informeerin teid ühest asjaolust. Nimelt teie lahkelt loal ja toetusel, täpsemalt öeldes Ülemnõukogu otsuse põhjal on minul praegu erivolitused. Me arutame eelarvega seonduvat, nii et palun suhtuge asjasse rahulikult. Ma paluksin kõnetooli kaasettekandeks härra Kalju Koha.

K. Koha

Austatud juhataja, lugupeetud kolleegid! Ma loodan, et härra Nugise erivolitustega me jõuame need dokumendid täna vastu võtta.

Lugupeetud kolleegid! Eelarve-majanduskomisjon vaatas meile esitatud seaduseelnõu ja ma kannaksin teile ette lühidalt need muudatused, mis erinevad teile väljajagatud teksti redaktsioonist. Alustan pealkirjast. Me teeme ettepaneku see muuta järgmiselt: Eesti Vabariigi seadus "Eesti NSV eelarveseaduse muutmise kohta". Siin on ka mõningaid muutusi või täiendusi. Mis puudutab punkti 1, siis me teeme ettepaneku sõnastada see järgmiselt: "Muuta § 11 6. alapunkt ja sõnastada see järgmiselt: "; siis läheb vana teksti järgi. Laekumised kohalike omavalitsuste eelarvetesse riigieelarve kulude katmises osalemiseks. Siis tuleks punkti 2 asemel uus täiendus: täiendada § 25 uue, 9. alapunktiga järgmises sõnastuses: "summad osalemiseks riigieelarve kulude katmises." Tähendab, me täiendame eelarveseadust selle sättega, et ka kohalikul eelarvel on olemas kulusid, mis võimaldavad osaleda riigieelarves. Ja punkt 2 läheks punktiks 3 ilma muutmata. Lühidalt, eelarve-majanduskomisjon teeb teile ettepaneku seadus teisel lugemisel praegu teile ette kantud kujul vastu võtta. Siis me saame järgmist otsust hakata vastu võtma. Aitäh!

Juhataja

Suur tänu! Ma küsin kindluse mõttes üle. Ühtegi hääletamisele minevat parandusettepanekut ei ole?

K. Koha

Ei ole, sest see tekst on kooskõlastatud valitsuse esindajatega.

Juhataja

Selge. Suur tänu, Kalju Koha! Sellega on ettekanded ära kuulatud. Ma avan läbirääkimised teisel lugemisel. Ei soovita läbirääkimisi pidada. Ma tänan. Kohaloleku kontroll. Kohal on 65 rahvasaadikut, puudub 38. Lugupeetud Ülemnõukogu! Kes on selle poolt, et võtta vastu Eesti Vabariigi seadus muudatuste tegemise kohta Eesti NSV eelarveseaduses? Palun hääletada! 52 häält.

Selle ettepaneku poolt on 67, vastu ei ole keegi, erapooletuid ei ole. Seadus vastu võetud.

Eesti Vabariigi riigieelarve 1992. aasta kulude kohta

Juhataja

Kolleegid! Nagu me teiega kokku leppisime, tuleb meil jätkata ühest katkestatud küsimusest. Me oleme ära kuulanud ettekanded ja oleme maha pidanud läbirääkimised. Ma paluksin kõnetooli härra Koha.

K. Koha

Lugupeetud juhataja, kolleegid! Otsust, mille arutelu oli katkestatud, arutati ka eilsel komisjoni istungil ja tehti kaks parandust. Punkt 1 jääb samaks, kuid punkt 2 on järgmises redaktsioonis: "Anda Eesti Vabariigi Valitsusele õigus kasutada 1992. aasta veebruaris asutuste ja ürituste täiendavaks finantseerimiseks 1992. aasta jaanuaris riigieelarve arvutuslikest tuludest 317 miljonit rubla enamlaekunud summalt." Täiendada otsust veel punktiga 3, et käesolev otsus jõustub 1992. aasta 1. veebruarist. Finantseerimise õiguse anname alates 1. veebruarist. See redaktsioon on kooskõlastatud ka valitsusega. Aitäh!

Juhataja

Suur tänu, Kalju Koha! Asume otsust vastu võtma. Kolleegid! Kõik protseduurilised nõuded, mis käivad selle eelnõu juurde, on läbitud. Kohaloleku kontroll. Üks hetk, kolleegid, tundub, et tehnikaga on midagi korrast ära. Palume kannatust. Kes meil reglemendikomisjoni liikmetest on praegu kohal? Härra Kask üksi, jah? Kui me oleme otsuse vastu võtnud, siis me peame ühe väikese dialoogi. Reglementi ega ajutist töö- ja kodukorda pole vaja, see puudutab selle tõlgendamist, mida me koos teeme. Nii et nii-öelda koraani välja otsida pole vaja.

Kohaloleku kontroll. Kohal on 73 rahvasaadikut, puudub 30. Lugupeetud Ülemnõukogu! Kes on selle poolt, et võtta vastu Eesti Vabariigi Ülemnõukogu otsus Eesti Vabariigi riigieelarve 1992. aasta kulude kohta? Palun hääletada! 52 häält. Selle ettepaneku poolt on 64 rahvasaadikut, vastu ei ole keegi, 2 jäid erapooletuks. Otsus vastu võetud. Härra Kask! Kaks istungjärku tagasi, kui juhatus taotles mulle erivolitusi, oli pakutud redaktsioon selline, et sellel istungjärgul, kus loetakse eelarvet, on erivolitused. Saadikud tegid parandusettepaneku ja jäi lõppredaktsioon selline, et sellel istungil, kus loetakse või arutatakse eelarvega seonduvat, oli nii. See on praegune istung, eks ole, erivolitused kehtivad.

Eesti Vabariigi seaduse "Ravikindlustusseaduse osalise peatamise kohta" eelnõu teine lugemine

Juhataja

Me võtame nüüd ka ravikindlustusseaduse otsa.

Lugupeetud Ülemnõukogu! Eelmisel istungil me viisime läbi ravikindlustusseaduse osalise peatamise seaduseelnõu esimese lugemise. Arutelu oli põhjalik ja selle kohta oodati ka parandusettepanekuid kuni täna hommikuni. Nüüd on ettepanek läbi viia teine lugemine. Ma paluksin kõnetooli proua Lehte Hainsalu.

L. Sööt (Hainsalu)

Lugupeetud kolleegid! On laekunud üks kirjalik parandusettepanek Hanno Schotterilt, mis näeb ette ravikindlustusseaduse põhjalikku muutmist. Nimelt teeb Hanno Schotter ettepaneku mitte maksta haiguspäeva raha, lähtudes palgast, vaid mingist suvalisest kokkulepitud summast, nii nagu me tegime pensioni asendamisel elatusrahaga. Kuna meie projekti mõte on selles, et inimene hüperinflatsiooni tingimustes saaks natukene rohkem raha oma haiguspäeva eest, siis me ei saa sisuliselt selle ettepanekuga nõus olla, rääkimata normitehnilistest küsimustest. Koos härra minister Ellamaaga jõudis sotsiaalkomisjon ühehäälselt seisukohale, et härra Schotteri sisuliselt alternatiivprojekti ei saa arvesse võtta. Rohkem parandusettepanekuid laekunud ei ole.

Juhataja

Suur tänu! Kas Ülemnõukogu mõistis kolleeg Hanno Schotteri parandusettepaneku sisu? Mõistis. Võin hääletusele panna?

L. Sööt (Hainsalu)

Ma palun seadus teisel lugemisel vastu võtta.

Juhataja

Suur tänu! Siis me viime läbi uue kohaloleku kontrolli. See on eelviimane hääletus, kolleegid, tulge kõik saali!

Lugupeetud Ülemnõukogu! Kes on Hanno Schotteri parandusettepaneku poolt? Komisjon ei toeta Hanno Schotteri parandusettepanekut. Selle ettepaneku poolt on 10 rahvasaadikut, vastu on 25, erapooletuid on 12. Schotteri parandusettepanek ei leidnud toetust.

Uus ja viimane kohaloleku kontroll sellel istungil. Kohal on 66 rahvasaadikut, puudub 37.

Kolleegid! Ma panen seaduse teisel lugemisel vastuvõtmise hääletusele, ka komisjon taotleb seda.

Lugupeetud Ülemnõukogu! Kes on selle poolt, et võtta vastu Eesti Vabariigi seadus "Eesti Vabariigi ravikindlustusseaduse osalise peatamise kohta"? Palun hääletada! 52 häält. Selle ettepaneku poolt on 61 rahvasaadikut, vastu ei ole keegi, 3 jäi erapooletuks. Seadus vastu võetud.

Ma tänan, kolleegid! Vaatamata mõningatele emotsioonidele, oli siiski viljakas istungjärk. Suur tükk tööd sai ära tehtud. Teadaanded.

Järgmine nädal on plenaaristungitest vaba nädal, mitte puhkuse nädal. Plenaaristungid algavad 10. veebruarist vastavalt relemendile.

Head nägemist!